

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA ŠPORT

MAGISTRSKO DELO

JAKA FETIH

Ljubljana, 2012

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA ŠPORT
Univerzitetni študij
Športno treniranje

**POVEZANOST IGRALNE USPEŠNOSTI IN
MOTIVACIJSKEGA SISTEMA KOŠARKARJEV
V KATEGORIJI KADETOV IN MLADINCEV**

MAGISTRSKO DELO

MENTOR

Izr. prof. dr. Frane Erčulj, prof. športne vzgoje

SOMENTOR

Prof. dr. Matej Tušak, univ. dipl. psiholog

Avtor

JAKA FETIH, prof. športne vzgoje

Ljubljana, oktober 2012

Izjava

Magistrska naloga z naslovom Povezanost igralne uspešnosti in motivacijskega sistema košarkarjev v kategoriji kadetov in mladincev je rezultat lastnega znanstvenoraziskovalnega dela avtorja.

Jaka Fetih, prof. športne vzgoje

“Di scientias laboribus vendunt”

(latinski pregovor)

Zahvala

Zahvaljujem se vsem, ki so mi pomagali pri nastajanju tega dela, me spodbujali in mi stali ob strani.

Za strokovno pomoč s področja košarke se iskreno zahvaljujem izr. prof. dr. Franetu Erčulju, ki mi je s svojimi nasveti vsakič znova pokazal nov pogled na obravnavano problematiko in mi tako pomagal, da je delo nastalo v tej obliki.

Za strokovno pomoč s področja psihologije športa se zahvaljujem prof. dr. Mateju Tušku, ki mi je pomagal pri pripravi in izpeljavi meritev športnikov.

Zahvaljujem se tudi košarkarskim trenerjem, ki so sodelovali pri ocenjevanju igralcev in mi v naših debatah pomagali do marsikatere nove ideje o obravnavani problematiki.

Zahvaljujem se tudi predstavnikom Košarkarske zveze Slovenije, ki so nam omogočili anketiranje v sklopu njihovih programov.

In nenazadnje se zahvaljujem tudi vsem športnikom, ki so sodelovali v raziskavi.

Ključne besede: košarka, motivacijski sistem, igralna uspešnost, mlajše kategorije

POVEZANOST IGRALNE USPEŠNOSTI IN MOTIVACIJSKEGA SISTEMA KOŠARKARJEV V KATEGORIJI KADETOV IN MLADINCEV

Strani: 113, tabele: 97, slike: 10; literatura: 53

Jaka Fetih

Izvleček

Na vzorcu 109 košarkarjev v tekmovalni kategoriji kadetov in mladincev, ki so bili v sezoni 2008/2009 vključeni v Nacionalni program Košarkarske zveze Slovenije, smo ugotavljali povezanost igralne uspešnosti in motivacijskega sistema. Zanimale so nas tudi razlike glede na starostno kategorijo in igralno mesto v motivacijskem sistemu. Čeprav ne moremo z gotovostjo trditi, da razlik ni, pa smo na ravni 5-odstotnega tveganja ugotovili, da v večini spremenljivk motivacijskega prostora ni statistično pomembnih razlik med tekmovalnima kategorijama kadetov in mladincev. Delno smo potrdili dve alternativni hipotezi o razlikah med skupinama, in sicer s področja zadovoljstva ter ciljnih orientacij. Podobno smo ugotovili tudi med osnovnimi igralnimi tipi. Čeprav smo na ravni 5-odstotnega tveganja zavrnil vse alternativne hipoteze, z gotovostjo ne moremo trditi, da razlik ni med posameznimi igralnimi mesti. Precej jasno je bil zaznan predvsem trend razlik med branilci in drugima igralnima mestoma. S faktorsko analizo smo uredili prostor motivov za udeležbo v športu. V nalogi smo preko štirih neodvisnih strokovnih ocenjevalcev tudi ocenili celotno igralno uspešnost izbranih igralcev in primerjali usklajenost ocenjevalcev ter s faktorsko analizo izločili eno latentno dimenzijo kot prvo glavno komponento ocenjevalcev. Pri ugotavljanju povezanosti igralne uspešnosti z motivacijskim sistemom smo pri kadetih ugotovili, da je z uspešnostjo na ravni 5-odstotnega statističnega tveganja povezano le področje samomotivacije in pri napovedovanju uspešnosti z linearno regresijsko analizo uspeli pojasniti 16,6 odstotka variance kriterija. Pri mladincih pa teh povezav nismo uspeli ugotoviti.

Key words: basketball, motivation system, play success, younger categories

THE CONNECTION BETWEEN PLAY SUCCESS AND MOTIVATION SYSTEM OF BASKETBALL PLAYERS IN THE CATEGORY OF CADETS AND JUNIOR PLAYERS

Pages: 113, tables: 97, charts: 10, bibliography: 53

Jaka Fetih

Abstract

We have researched the connection of play success and motivation system on the basis of a pattern of 109 basketball players in the playing category of cadets and junior players, all of which took part in the 2008/2009 National programme of the Basketball Association of Slovenia. In addition, we have been interested in the differences regarding age category and playing position in the motivation system. Even though it cannot be taken for granted that there are no differences, we have found, on the level of 5 per cent risk factor, that in the majority of variables of motivation space there are no statistically essential distinctions between the age groups of cadets and junior players. We have partly confirmed two alternative hypotheses about the differences between the two groups, namely in the area of satisfaction and goal orientation. Basic playing types have proven a similar fact. Despite the fact that at the level of 5 per cent risk we have rejected every alternative hypothesis, we cannot be absolutely certain that there are no differences, since they were also statistically characteristic at the level of accepted risk among various playing positions. The trend of variation has been notably detected among guards and other playing positions. The space of motives has been arranged for the participation in sports. Four independent professional examiners have helped in the assessment of the entire playing success of chosen players and in the comparison of consistency of the examiners themselves. In addition, we have eliminated one latent dimension by the use of factor analysis, as the first major component of the examiners. In the research of the connection between play success and motivation systems with cadets, we have come to the conclusion that achievement at the level of 5 per cent statistical risk correlates only with the area of self-motivation. In forecasting success with linear regression analysis, we have been able to explain 16,6 per cent variance of criterion. We have not been able to confirm such connections with junior players.

Kazalo

1. Uvod	9
1.2 Predmet in problem.....	10
1.2.1 Igralna uspešnost.....	10
1.2.2 Kratek oris razvojnih značilnosti otrok	19
1.2.3 Motivacija v športu	20
1.2.4 Kratek pregled raziskav izbranega področja	30
1.3 Cilji	33
1.4 Hipoteze	34
2. Metode dela.....	36
2.1 Preizkušanci.....	36
2.2 Pripomočki	39
2.2.1 Spremenljivke motivacijskega prostora (neodvisne spremenljivke)	39
2.2.2 Spremenljivke igralne uspešnosti (odvisne spremenljivke)	40
2.3 Postopek	42
3. Rezultati in razprava	43
3.1 Analiza razlik.....	43
3.1.1 Samomotivacija – starostna kategorija.....	43
3.1.2 Samomotivacija – igralna mesta	48
3.1.3 Zadovoljstvo – starostna kategorija	50
3.1.4 Zadovoljstvo – igralna mesta.....	53
3.1.5 Samoučinkovitost – starostna kategorija.....	55
3.1.6 Samoučinkovitost – igralna mesta	57
3.1.7 Pričakovanja uspešnosti – starostna kategorija.....	59
3.1.8 Pričakovanja uspešnosti – igralna mesta	61
3.1.9 Atributi uspešnosti – starostna kategorija	63
3.1.10 Atributi uspešnosti – igralna mesta	65
3.1.11 Tekmovalnost - starostna kategorija	68
3.1.12 Tekmovalnost – igralna mesta	69
3.1.13 Ciljne orientacije – starostna kategorija	72
3.1.14 Ciljne orientacije – igralna mesta.....	74
3.1.15 Faktorska analiza motivov za udeležbo v športu	76

3.1.16 Motivi za udeležbo v športu – starostna kategorija.....	79
3.1.17 Motivi za udeležbo v športu – igralna mesta	83
3.2 Analiza povezanosti	86
3.2.1 Faktorizacija ocenjevalcev	86
3.2.2 Povezanost ocen igralne uspešnosti in ocen perspektivnosti.....	91
3.2.3 Povezanost igralne uspešnosti in perspektivnosti kadetov z motivacijskim sistemom	94
3.2.4 Povezanost igralne uspešnosti in perspektivnosti mladincev z motivacijskim sistemom	97
3.2.5 Napovedovanje igralne uspešnosti košarkarjev v kategoriji kadetov	100
4. Sklep.....	102
5. Viri	109
6. Priloge	113

1. Uvod

Košarko zaradi zelo bogate tehnike uvrščamo med večstrukturne kompleksne športe. Večstrukturne zato, ker je sestavljena iz večjega števila tehničnih elementov z žogo in brez nje. Kompleksne pa zato, ker se tehnični elementi povezujejo med seboj v zelo različnih taktičnih kombinacijah oziroma taktičnih elementih (Dežman in Erčulj, 2000). Košarka kot moštvena igra je zelo kompleksna tudi zato, ker gre za zapleteno borbo nasprotnih interesov, ki jih predstavljajo igralci dveh moštev, ki se nahajata na igrišču.

Po Dežmanu (2004) ima košarka naslednje temeljne značilnosti:

- Košarka je moštvena športna igra, pri kateri jih 5 igra, drugi so pa njihovi namestniki.
- Cilj, v katerega igralci mečejo žogo od zgoraj, je okrogel in razmeroma majhen. Pritrjen je v vodoravnem položaju 305 centimetrov nad tlemi.
- Igra je tehnično in taktično zahtevna in raznovrstna.
- Igralci žogo vodijo, kotalijo, lovijo, podajajo, odbijajo in mečejo na koš.
- Zahteva ustrezno višino, hitrost, hitro moč, koordinacijo, vzdržljivost, preciznost, situacijsko mišljenje, orientacijo v prostoru in hitrost izbirnega odzivanja igralcev.
- Zmaga tisti, ki doseže več košev. Neodločenega izida ni.
- Primerna je za oba spola in vse kategorije igralcev od dvanajstega leta naprej.
- Je pomembno sredstvo športne vzgoje v višjih razredih osnovne šole in srednji šoli, s katero dosežemo veliko vzgojno-izobraževalnih ciljev.

Na uspešnost ekipe in tudi posameznih igralcev vpliva mnogo različnih dejavnikov, ki so med seboj povezani in se lahko med seboj dopolnjujejo ali izključujejo. Zato je zelo pomembno njihovo usklajeno (sočasno in zaporedno) delovanje. Optimalna učinkovitost ekipe je dosežena takrat, kadar tako sinergija posameznih dejavnikov kot tudi igralcev med seboj daje rezultat, ki je več kot le vsota posameznih delov v modelu igralne uspešnosti. Prav zato je ugotavljanje oziroma proučevanje posameznikove igralne uspešnosti v košarki mogoče samo preko systemskega pristopa, ki zajema ugotavljanje vseh tistih značilnosti in sposobnosti, ki vplivajo nanjo.

Igralno uspešnost lahko ocenimo na osnovi ekspertnega znanja ali pa jo ugotavljamo s pomočjo parametrov košarkarske statistike in z računanjem različnih indeksov učinkovitosti. Tako pridobljene informacije so pomembno predvsem zato, ker je trener lahko učinkovit le takrat, ko razpolaga z ustreznimi podatki o igralcih (Erčulj, 1996).

Znanstveno raziskovanje, tako v košarki kot tudi v drugih športnih igrah, je danes usmerjeno na več področij: usmerjanje in selekcioniranje, upravljanje vadbenega procesa, izobraževanje, menedžment ter igralna uspešnost in učinkovitost. Vendar je prav področje igralne uspešnosti ekip in/ali posameznih igralcev tisto, ki ima poseben prostor v tem raziskovanju.

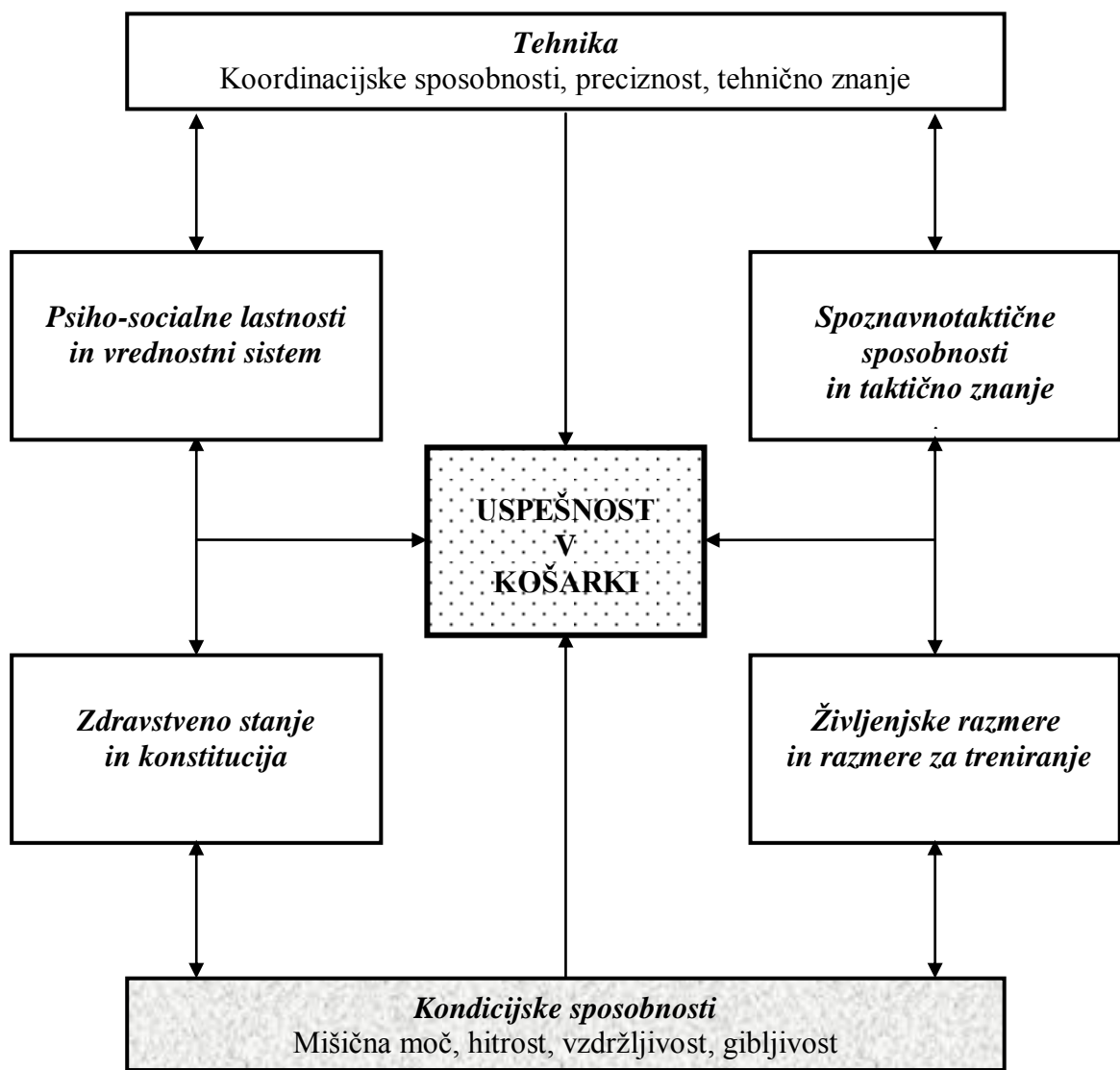
V ekspertnem modelu drevesa potencialne uspešnosti, ki je eden izmed modelov, s katerim proučujemo igralno uspešnost, je poleg motoričnih sposobnosti in morfoloških razsežnosti, ki na igralno uspešnost vplivajo v največji meri, prisoten tudi delež realizatorskih in mobilizatorskih lastnosti. Govorimo torej o motivacijskem sistemu.

Odločili smo se, da bomo v raziskavi posebno pozornost namenili prav povezavi igralne uspešnosti in motivacijskega sistema, kar je le eno od področij znotraj sicer precej širokega prostora raziskovanja v košarki.

1.2 Predmet in problem

1.2.1 Igralna uspešnost

Poznavanje dejavnikov, ki vplivajo na uspešnost igranja in iz tega izhajajoča izbira vsebin, metod in ustreznih obremenitev, je pogoj za uspešnost vadbenega procesa in posledično tudi igralne uspešnosti, kar je tudi končni cilj in rezultat ukvarjanja z vrhunskim športom. Izbrani dejavniki v sistemu so med seboj vedno povezani in soodvisni, zato je igralna uspešnost odvisna ne samo od ravni posameznega dejavnika in/ali njihove vsote, ampak tudi od stopnje njihove povezanosti in usklajenosti. Dežman in Erčulj (2000) sta v svojem modelu prikazala, da so najbolj stabilen dejavnik v modelu igralne uspešnosti kondicijske sposobnosti.

Slika 1. Dejavniki košarkarjeve uspešnosti (Dežman in Erčulj, 2000)

Na Sliki 1 je prikazana shema dejavnikov, ki vplivajo na uspešnost igranja v košarki. Prikazana je tudi njihova povezanost in soodvisnost.

Vadbeni proces, katerega namen je izboljšati igralno uspešnost ekipe in tudi posameznikov, ki jo sestavljajo, je pravzaprav upravljanje s kompleksnim in kompliciranim sistemom. Zato je potrebno poznati vse bistvene dejavnike znotraj tega sistema in razumeti tudi odnose med njimi. Šele takrat bo načrtovanje vadbene procesa in njegova izvedba taka, da bo strokovnjak s področja košarke lahko dovolj natančno načrtoval in napovedoval igralno uspešnost ekipe in posameznika.

Uspešnost posameznega igralca lahko po Dežmanu (1992) ugotavljamo na dva načina:

1. Neposredno učinek igralca ovrednotimo na tekmi in tako ugotovljeno uspešnost imenujemo igralno oziroma tekmovalno uspešnost.
2. Posredno lahko učinek igralca ovrednotimo preko dejavnikov, ki imajo pri tem največji vpliv na uspešnost igranja igralca ali ekipe. Tako ugotovljeno uspešnost imenujemo potencialna oziroma prognostično uspešnost.

Tekmovalna uspešnost je ovrednotenje stvarne igralne uspešnosti s strani posebej izbranih kompetentnih strokovnjakov, ki delujejo v tej športni panogi. Dodatno veljavnost in zanesljivost ocenjevalcev dobimo s faktorsko analizo, tako da izločimo prvo glavno komponento, ki nosi večino informacij zbranih ocen ocenjevalcev.

Pri ocenjevanju tekmovalne uspešnosti lahko uporabimo tudi statistične podatke, preko katerih vrednotimo izbrane igralne parametre (indekse), kar opredelimo kot igralčevo igralno učinkovitost. Dežman (1992) je vrste indeksov opredelil kot:

- indeks absolutne učinkovitosti igralca v napadu (ANA), ki ga izračunamo tako, da številu doseženih košev (KOŠI) prištejemo število asistenc (A);
- indeks absolutne učinkovitosti igralca v obrambi (AOB), ki ga izračunamo tako, da seštejemo skoke v napadu (SN) in obrambi (SO), dobljene (D) in blokirane žoge (B);
- indeks absolutne učinkovitosti igralca (AIG), ki ga izračunamo tako, da seštejemo indeksa absolutne učinkovitosti v napadu (ANA) in obrambi (AOB);
- indeks relativne učinkovitosti igralca v napadu (RNA), ki ga izračunamo tako, da indeks absolutne učinkovitosti igralca v napadu (ANA) delimo z vrednostjo, ki jo dobimo, če indeksu absolutne uspešnosti igralca v napadu (ANA) prištejemo število izgubljenih žog (IZG);

- indeks relativne učinkovitosti igralca v obrambi (ROB), ki ga izračunamo tako, da indeks absolutne učinkovitosti igralca v obrambi (AOB) delimo z vrednostjo, ki jo dobimo tako, da količnik med številom doseženih košev nasprotne ekipe (KOŠIN) in številom minut na tekmi (200) pomnožimo s časom igranja igralca na tekmi (ČAS), dobljenemu rezultatu pa prištejemo indeks absolutne učinkovitosti igralca v obrambi (AOB);
- indeks relativne učinkovitosti igralca na tekmi (RIG), ki ga izračunamo tako, da seštejemo indeksa relativne učinkovitosti v napadu (RNA) in v obrambi (ROB).

Tekmovalno uspešnost lahko ovrednotimo preko celotne tekmovalne sezone, kar je tudi najbolj zanesljiva in stvarna ocena kakovosti igranja igralca v tem obdobju (Zadražnik, 1998). Lahko pa tekmovalno uspešnost ovrednotimo le v izbranem delu tekmovalne sezone, končnici tekmovalne sezone ali pa zgolj na eni sami tekmi.

Potencialna uspešnost, namesto katere se pogosto uporablja izraz psihosomatični status, je lahko celotna, ki zajema vse bistvene dejavnike, ki so povezane s tekmovalno uspešnostjo, ali pa delna, ki jo sestavljajo le izbrani dejavniki.

Ugotovljena uspešnost omogoča usmerjen in načrtovan vadbeni proces ter ustrezen izbor igralcev znotraj ekipe tako v procesu selekcioniranja kot tudi priprav na posamezno tekmo. To dosežemo preko ugotavljanja (ocenjevanja) delovanja košarkarskega moštva oziroma posameznega igralca v igri, ugotavljanja stanja pripravljenosti moštva in/ali posameznega igralca in navsezadnje ugotavljanja vpliva vadbene procesa na moštvo, skupino (tip igralca) in posameznika.

Tekmovalno uspešnost ekipe tako lahko ugotavljamo preko ocen strokovnjakov, ocen tekmovalne uspešnosti posameznih igralcev ali s pomočjo izbranih parametrov statistike igre.

Igralni in prognostični model uspešnosti košarkarja se na najvišji ravni stikata. Preko skladnosti njunega ujemanja lahko ocenjujemo praktično vrednost prognostičnega modela.

Nastanek prvih modelov je nastal na podlagi empiričnih spoznanj s področja kineziologije, izsledkov raziskav s področja košarke in ocen strokovnjakov, ki delujejo v tej športni panogi. V praksi poznamo več teoretičnih modelov uspešnosti košarkarja.

Prvi, ki ga je oblikoval Pavlovič (1977, 1983), je matematični linearni model, ki je sestavljen iz vsote notranjih in zunanjih dejavnikov, ki tvorijo tako imenovano enačbo specifikacije.

$$U = a_1 A + a_2 F + a_3 M + a_4 K + a_5 G + a_6 T + a_7 C + a_8 S + a_9 O + a_{10} P + a_{11} Z + a_{12} E$$

Slika 2. Enačba specifikacije uspeha igranja v košarki (povzeto po Pavlovič, 1983)

Na Sliki 2 je prikazana enačba specifikacije, ki zajema izbrane dejavnike in njihove deleže.

Opis oznak:

U – uspeh igranja v košarki

A – antropometrične značilnosti

F – funkcionalne sposobnosti (delovanje organskih sistemov)

M – motorične sposobnosti (prirojene in pridobljene temeljne razsežnosti košarkarja)

K – košarkarske motorične sposobnosti (pridobljene gibalne razsežnosti gibanj z žogo)

G – kognitivne sposobnosti (sposobnost sprejema, obdelave in ohranjanja informacij)

T – taktične sposobnosti (latentna kognitivna sposobnost, ki jo skupaj s košarkarskim znanjem košarkar uporablja pri reševanju problemov v igri)

C – konativne sposobnosti (struktura osebnosti)

S – značilnosti socialnega statusa in mikrosocialnega statusa

O – objektivni dejavniki, ki določajo obstoj sistema (kraj, čas, nasprotniki, gledalci ...)

P – pogoji treniranja (vadbeni prostori, rekviziti, pripomočki, IKT ...)

Z – zdravstveno stanje

E – napaka in nepoznani dejavniki

a_n – koeficient deleža posameznega dejavnika pri celotni enačbi uspešnosti

Podobno je sestavljen model psihosomatskega statusa igralca, ki ga je Blaškovič (1980, 1982) zasnoval tako, da je izbranim dejavnikom glede na teoretično pomembnost določil uteži.

Morfološke značilnosti

- dolžinska razsežnost (+ 5)
- prečna razsežnost (+ 4)
- voluminoznost telesa (+ 2)
- podkožno maščobno tkivo (- 5)

Funkcionalne sposobnosti

- razpon prenosnega sistema za kisik (+ 5)
- stabilnost prenosnega sistema za kisik (+ 5)
- anaerobne kapacitete (+ 5)

Motorične sposobnosti

- koordinacija (+ 5)
- preciznost (+ 5)
- ravnotežje (+ 4)
- gibljivost (+ 2)
- hitrost alternativnih gibov (+ 4)
- osnovna telesna moč (+ 3)
- eksplozivna moč (+ 5)
- maksimalna moč (+ 1)

Kognitivne sposobnosti

- uspešnost delovanja perceptivnega procesorja (+ 4)
- uspešnost delovanja paralelnega procesorja (+ 5)
- uspešnost delovanja serialnega procesorja (+ 3)

Konativne sposobnosti

- uspešnost sistema za uravnavanje in nadzor obrambnih reakcij (+ 4)
- uspešnost sistema za povezovanje funkcij uravnavanja (+ 4)
- uspešnost sistema za uravnavanje in nadzor organskih funkcij (+ 3)
- uspešnost sistema za homeostatično ravnotežje (+ 5)
- uspešnost sistema za uravnavanje in nadzor reakcij napada (+ 4)
- uspešnost sistema za uravnavanje procesov vzburjenja in inhibicije (+ 4)

Slika 3. Model uspešnosti košarkarja (Blaškovič, 1982, povzeto po Dežman, 1988)

Na Sliki 3 so prikazani dejavniki modela psihosomatskega statusa igralca in njihove uteži, kjer + 5 pomeni najvišjo utež, + 1 pa najnižjo, razen v primeru deleža podkožne maščobe, kjer gre za negativno vrednost.

V obdobju, ki je sledilo, pa so se uveljavili tako imenovani ekspertni sistemi, ki jih sestavljajo trije moduli (Rajković in sod., 1990; Šturm in sod., 1992; Jošt in sod., 1992).

1. Baza znanja izhaja iz spoznanj znanosti o pripravi športnikov. Znanje v njej je sestavljeno iz splošno priznanih in veljavnih dejstev ter ekspertnih pravil sklepanja in odločanja. Tak model uspešnosti omogoča odgovore na naslednja vprašanja:
 - Od katerih dejavnikov, sposobnosti in lastnosti je odvisen rezultat?
 - Kakšna je pomembnost dejavnika oziroma njegov relativni delež v rezultatu?
 - Kakšni so medsebojni odnosi med posameznimi dejavniki?
2. Mehanizmi sklepanja omogočajo uporabo teh znanj in odgovarjanje na uporabnikova vprašanja oziroma razlago njegovih vprašanj. Hkrati določajo tudi zaporedje korakov za rešitev problema.
3. Uporabniški (komunikacijski) vmesnik povezuje oziroma omogoča sporazumevanje uporabnika s sistemom in mu omogoča vpogled v proces reševanja problema, ki ga vodi mehanizem sklepanja.

Z modelom ekspertnega sistema uspešnosti v obliki hierarhičnega modela drevesa prikažemo dejavnike igralne ali potencialne uspešnosti. Deblo predstavlja uspešnost moštva ali igralca, veje predstavljajo razsežnosti, ki vplivajo na uspeh, listi pa predstavljajo dejavnike najnižjega reda uspešnosti, vendar tudi oni vplivajo na uspeh na višjih ravneh drevesa uspešnosti.

Z odločitvenimi pravili določimo prispevek oziroma utež posameznega dejavnika in njegov vpliv na uspešnost igranja. Ta pravila, ki hkrati ponazarjajo medsebojne odnose elementov v modelu uspešnosti, določi ekspert. To pravzaprav predstavlja enačbo specifikacije, znotraj katere z normalizatorji in ocenami od 1 do 5 ovrednotimo nivo posameznih razsežnosti v drevesu uspešnosti. Za področje košarke je prve ekspertne sisteme razvil Dežman (1991, 1992, 1993, 1995).

USPEŠNOST IGRANJA

| - NOTRANJI DEJAVNIKI

| - STRUKTURA OSEBNOSTI IGRALCA

| - BAZIČNE LASTNOSTI

| | - Morfološke značilnosti

| | - Kondicijske sposobnosti

| | - Koordinacijske sposobnosti in tehnično znanje

| - REALIZACIJSKE IN MOBILIZATORSKE LASTNOSTI

| - Realizacijske

| | - Sposobnosti in znanje

| | | - Zaznavne in spoznavne sposobnosti in znanje

| | | - Taktične sposobnosti in taktično znanje

| | | - Igralne izkušnje

| - Lastnosti

| | | - Temperament

| | | - Značaj

| | | - Mikrosocialni status

| - Mobilizacijske

| | | - Ambicioznost

| | | - Vrednostni sistem in motivacija

| - ZUNANJI DEJAVNIKI USPEŠNOSTI

| - Kakovost nasprotnikov in soigralcev

| - Obnašanje gledalcev in sodnikov na tekmi

| - Uspešnost vodenja tekme trenerja

Slika 4. Poenostavljen model drevesa ekspertnega sistema potencialne uspešnosti

Na Sliki 4 je prikazan poenostavljen in posplošen prikaz modela drevesa ekspertnega sistema potencialne uspešnosti igralcev košarke, ki na najvišji ravni izhaja iz delitve na notranje in zunanje dejavnike igralne uspešnosti.

V nadaljevanju prikazujemo še model drevesa ekspertnega sistema potencialne uspešnosti v prostoru psiholoških razsežnosti, ki je povezan z zgornjim modelom.

PSIHOLOŠKE SPOSOBNOSTI

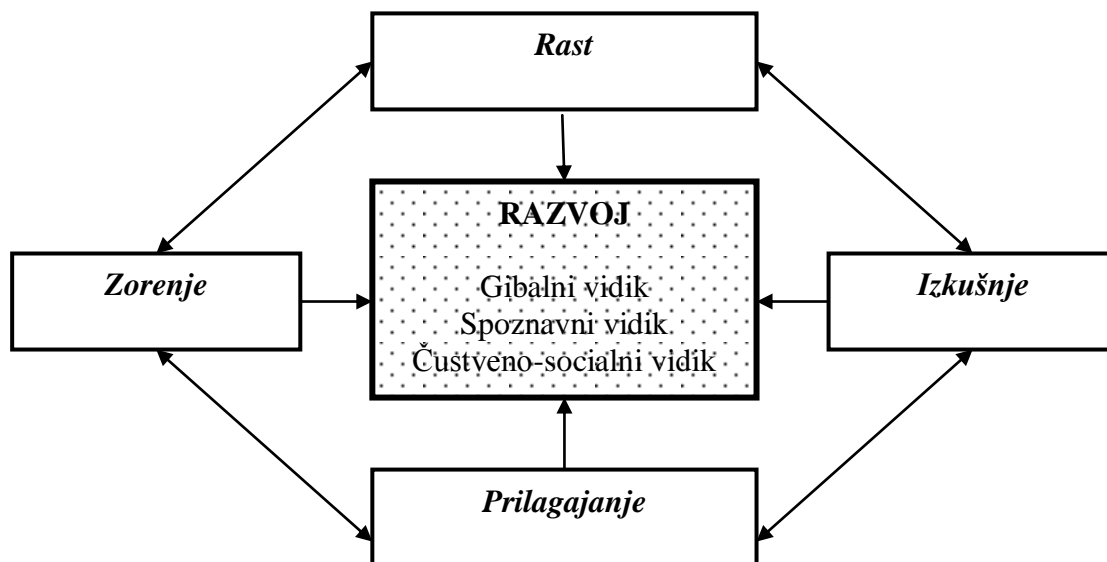
- | - Sposobnosti
 - | | - Splošna inteligentnost
 - | | - Vizualna orientacija
 - | | - Kompleksni reakcijski čas
- | - Motivacija
 - | | - Moč
 - | | - Storilnostna motivacija
 - | | - Uspeh z delom
 - | | - Uspeh ne glede na delo
 - | | - Tekmovalna motivacija
 - | | - Pozitivna
 - | | - Negativna
- | - Osebnostne lastnosti
 - | | - Socialno-psihološke lastnosti
 - | | - Dominantnost
 - | | - Družabnost
 - | | - Ekstravertiranost
 - | | - Strukturne lastnosti
 - | | - Maskulinnost
 - | | - Agresivnost
 - | | - Negativni sklop
 - | | - Tekmovalne lastnosti
 - | | - Anksioznost
 - | | - Soočanje s stresom
 - | | - Lastnosti percepcije tekmovalne situacije

Slika 5. Poenostavljen model drevesa ekspertnega sistema potencialne uspešnosti v prostoru psiholoških razsežnosti (Tušak, 1995)

Na Sliki 5 je prikazan poenostavljen model drevesa ekspertnega sistema potencialne uspešnosti v prostoru psiholoških razsežnosti, ki ga v osnovi sestavljajo sposobnosti, motivacija in osebnostne lastnosti.

1.2.2 Kratek oris razvojnih značilnosti otrok

Otrokov razvoj je razvijanje sposobnosti in lastnosti na gibalnem, spoznavnem, čustvenem in socialnem področju. Veliko vlogo pri tem imajo: zorenje, izkušnje, rast in prilagajanje (Dežman, 2004).

Slika 6. Dejavniki otrokovega razvoja in njihov medsebojni vpliv (Dežman, 2004)

Na Sliki 6 je prikazana povezava zorenja, ki je pretežno dedno pogojeno in zato zelo odporno proti vplivom okolja, izkušenj kot dejavnika na katerega vpliva okolje, ter rasti, ki vpliva na spremembe v velikosti telesa in/ali njegovih posameznih delov ter sposobnosti prilagajanja.

Po Gallahu (1982, povzeto po Dežman 2004) naj bi razvojna in starostna obdobja sledila stopnjam gibalnega razvoja. Tako za obdobje mladostnikov od 14. leta dalje glede na fazo gibalnega razvoja govorimo o specializirani fazi gibalnega razvoja. Ta traja do odraslosti in je vrhunec celotnega gibalnega razvoja.

Tako se v tem obdobju že pokažejo zmožnosti in potencial otrok v izbrani športni panogi, tako da se igralci tudi usmerijo v igralne vloge, v katerih so uspešnejši. V košarki to pomeni, da prevzamejo vlogo osnovnih igralnih tipov, to je branilcev, kril in centrov.

Pri razumevanju starostnih obdobj za posamezno gibalno stopnjo se moramo zavedati, da lahko med otroki obstajajo zelo velike individualne razlike, zato moramo izbirati gibalna znanja, ki ustrezajo njihovi razvojni stopnji.

1.2.3 Motivacija v športu

Raziskave na področju psihologije športa v glavnem zajemajo športnikovo osebnost, njegove sposobnosti, emocionalna stanja in motivacijo (Tušak, 1997). Pri razumevanju motivacije za šport se moramo zavedati, da so vrhunski športniki skoraj vedno zelo motivirani za doseganje izbranega cilja, zato je eden izmed pogosto uporabljenih pristopov pri ugotavljanju motivacije iskanje osnovnih športnikovih motivov za udeležbo v športu (Tušak, 2003). Tako med najpomembnejše motive slovenskih moških športnikov v ekipnih športih sodijo: *Želim biti telesno sposoben in zdrav, Želim napredovati na višjo raven in Želim ostati v dobri formi.* Najmanj pa *Moji starši ali prijatelji želijo, da nastopam in Rad uporabljam opremo in pripomočke.*

Ljudje se doživljamo kot osebnosti, katerih narava je kompleksna, zapletena in dinamična ter jo sestavljajo mnogotere lastnosti in značilnosti, ki predstavljajo relativno trajno in edinstveno celoto duševnih, vedenjskih in telesnih značilnosti (Tušak, 1997). Zato moramo pri razumevanju in vrednotenju motivacije izhajati iz osebnosti, ki jo pri tem obravnavamo kot celoto človekovega delovanja.

Povezava motivov in osebnosti se kaže tako, da predstavljajo motivi usmerjeno in dinamično komponento našega vedenja in mu dajejo glavni zagon v delovanju (Tušak, 1997). Delovanje naše osebnosti so Musek (1993) in drugi psihologi strnili v naslednjih pet sklopov (povzeto po Tušak 1997):

1. Trajnost in spremenljivost.
2. Individualnost in splošnost.
3. Sestavljenost in celovitost.
4. Določenost in avtonomnost.
5. Objektivnost in subjektivnost.

Nadaljnja delitev psihologov, ki se ukvarjajo z osebnostno strukturo športnikov, pa navaja še naslednja področja (povzeto po Tušak, 1997):

1. Temperament (načini in kakovost obnašanja).
2. Značaj ali karakter (voljne in moralno-etične značilnosti vedenja in doživljanja).
3. Dinamične poteze (motivi, želje, stališča, interesi, vrednote, predsodki ...).
4. Sposobnosti (različne zmožnosti in spretnosti).
5. Konstitucija (telesne značilnosti).

V raziskavah v našem prostoru so se predvsem ugotavljale razlike med bolj in manj uspešnimi športniki (Kajtna, Tušak in Tušak, 2002), po starosti športnikov (Kač, 2004, Kumer 2002; Tušak, 1997), ekipnimi in individualnimi športniki (Tušak, 1997; Tušak, Černohorski, Bednarik in Tušak 2002), med različnimi moštvenimi igrami (Tušak, Pušenjak in Markovič, 2007; Tušak 1999) in po spolu (Tušak, Bednarik in Kos 2002; Kajtna, Tušak in Kugovnik, 2003; Tušak, Černohorski, Bednarik in Tušak 2002).

Hkrati pa se je znotraj večine raziskav stremelo k izdelavi psiholoških profilov, osebnostnih lastnosti in motivacijskega sistema za posamezne športne igre (Deželak, 2010; Čuš, 2010; Gorjup, 2010; Tušak, 2009; Novak, 2006; Bednarik in Tušak, 2001; Tušak, 1999; Tušak in Tušak, 1997).

Raziskave na področju psihologije športa so pokazale naslednje glavne determinante obnašanja in uspešnosti v športu (prilagojeno po Lazarevič, 1997):

1. Emocionalna stabilnost daje športniku stabilnost in emocionalno samokontrolo v stresnih situacijah, ki so posledica kompleksnih in dinamičnih zahtev športa.
2. Ekstravertnost izhaja iz delovanja živčnega sistema, saj naj bi take osebe imele nižjo stopnjo korikalne vzburjenosti in bi zato stremele k dodatni stimulaciji, da bi dlje časa lahko vztrajale v izbrani aktivnosti oziroma se je ne naveličale.
3. Sociabilnost je posebej pomembna v skupinskih športih, pri katerih je kakovost odnosov zelo pomembna za uspešnost ekipe. Kaže se kot toplina, pozornost do drugih, zaupanje, prilagajanje in kooperativnost.

4. Dominantnost se kaže kot težnja po dokazovanju, tekmovalnosti, nadzorovani tekmovalni agresivnosti ... Pri tem ne gre samo za potrditev ali »prevlado« nad drugimi, ampak tudi nad samim seboj.
5. Integrativne funkcije predstavljajo skupino povezanih in kompleksnih notranjih funkcij, ki se kažejo v naslednjih oblikah: odgovornost, upornost, vztrajnost in sistematičnost v skladu s principi realnosti.
6. Mentalna ostrina, ki jo razumemo kot vedenje v obliki uravnoveženega realizma, hladnega in racionalnega odnosa brez prisotnosti emocionalnosti, športnikom omogoča sprejeti težje naloge in lažje sprejemanje kritike.
7. Orientacija na dosežke se kaže kot samozaupanje in samozavest ter sposobnost za uspeh v stresnih situacijah. Ker so del športa tudi tekmovanja in vrednotenje dosežkov, mora biti ta dimenzija nujno izražena.

Tako lahko na podlagi raziskav številnih avtorjev potrdimo in razvijemo specifičen psihološki profil, ki je značilen za športnike v primerjavi z nešportniki (prilagojeno po Tušak, 1997):

1. Športniki so bolj ekstravertirani v komunikaciji z okoljem (Esenck s sod., 1981).
2. Imajo večjo potrebo po storilnosti (Davis in Mogk, 1994; Tušak, 1995).
3. Imajo močnejšo potrebo po dražljajih in stimulaciji (Cratty, 1994).
4. So bolj agresivni (Tušak in Petrovič, 1994) in težijo k večji dominantnosti (Thakur in Thakur, 1980).
5. So bolj psihično stabilni (Butt, 1987; Tušak, 1997) in imajo boljše stopnjo čustvene samokontrole (Ogilvie in Tutko, 1966).
6. So bolj samozavestni, manj anksiozni (Tušak, 1997) in izražajo več zaupanja vase (Ogilvie, 1968).

Ugotovimo lahko, da ima motivacija osnovno vlogo in pomen pri preučevanju našega obnašanja, mu daje energijo in tako vodi izbrano aktivnost. Motivacija v športu je najpogosteje omenjena v kontekstu športnikove učinkovitosti oziroma igralne uspešnosti. Posebej pa je potrebno poudariti, da je zaradi specifičnosti oziroma različnosti osebnosti potrebno za njeno proučevanje izbrati izključno individualen pristop.

Pri tem je treba razlikovati med storilnostnim vedenjem in motivacijo. Storilnostno vedenje pojasnjujemo z odgovori na vprašanja, ki se začnejo z vprašalnico *kako*. V ozadju razumevanja motivacije pa se sprašujemo z vprašalnico *zakaj*. Prav športnikova storilnostna motivacija je tudi eden izmed najbolj razširjenih konceptov motivacije.

Po Tušku (1997) poznamo več vrst motivacije:

1. Pozitivna in negativna storilnostna motivacija.
2. Intrizična in ekstrizična storilnostna motivacija.
3. Splošna in specifična tekmovalna storilnostna motivacija.

Teoretični koncepti govorijo od enega do celo 150 samostojnih motivov. V osnovi tako lahko govorimo o značilnosti oziroma naravi motivacije oziroma vsakega motiva. Pri tem gre za spodbujanje dejavnosti ali pa za usmerjanje vanjo.

Motivi so prirojeni in pridobljeni oziroma priučeni, vendar na celoten prostor motivacije vpliva socializacija. Na nas vedno deluje več motivov, rezultat pa je odvisen od njihovega medsebojnega delovanja oziroma prevlade posameznega motiva nad drugimi, kar vidimo iz prispevka Maslowa in njegovega modela hierarhije potreb.

Slika 7. Hierarhija potreb (Maslov, 1954)

Na Sliki 7 vidimo, da se potrebe začnejo na fiziološki ravni, na samem vrhu piramide pa se nahaja potreba po samouresničitvi.

Po Cattelu (1957) se komponente motivacije v obliki petih primarnih faktorjev motivacije kažejo na naslednje načine:

1. Alfa faktor kaže neposredno in hotenjsko izražanje motivacije ne glede na okoliščine.
2. Beta faktor kaže zrelo in prilagojeno izražanje motivacije.
3. Gama faktor je komponenta superega in se kaže preko interesov in motivov obveznosti.
4. Delta faktor je komponenta fizioloških znakov motivacije.
5. Epsilon faktor izhaja iz potlačenih interesov in motivov.

Raziskave z multivariantnimi analizami so pokazale na temeljne sestavine motivacije in omogočile, da so bili ugotovljeni glavni načini izražanja vsakega motiva:

1. Id motivacija predstavlja neposredni in brezpogojni izraz, izhajajoč iz življenjskih nagonov.
2. Ego sestavina izhaja iz zahtev realnosti oziroma prizadevanja slediti svoji podobi na različnih področjih svojega delovanja.
3. Superego sestavina je preplet pričakovanj širše okolice, pritiska staršev, trenerjev in prijateljev ter vrednot družbe, iz katere izhaja.
4. Fiziološki odzivi.
5. Obstoj kompleksov oziroma konfliktna motiviranost.

Športnikova storilnost na področju motivacije naj bi bila definirana kot vedenjska intenziteta, vztrajnost, izbira aktivnosti za doseg cilja, sam nastop oziroma rezultat te aktivnosti. Znotraj tega predstavlja motivacija v najširšem smislu usmerjeno in dinamično komponento vedenja (Tušak, 1997).

Pri teoretičnih pristopih k razumevanju storilnostne motivacije govorimo o vsebinskih in procesnih teorijah. Na področju vsebinskih teorij so bila obravnavana področja psihoanalitike, humanistične teorije in teorije potreb. Procesni pristop je izhajal iz behaviorističnega pristopa, teorije socialnega učenja, teorija kibernetičnega nadzora, instrumentalne teorije in kognitivne teorije.

Pomembno vlogo pri pojasnjevanju motivacije, ki je posredno vplivala tudi na spoznanja o motivaciji v športu, so imeli naslednji alternativni pristopi (Roberts, 1992):

1. Teorija potrebe po storilnosti.
2. Teorija testne anksioznosti.
3. Teorija pričakovanja ojačanja.
4. Kognitivni pristop.

Tušak in Tušak (1994) pa razlikujeta štiri tipe motivacijskih teorij:

1. Instiktivistične teorije.
2. Hedonistične teorije.
3. Teorije gona.
4. Kognitivne teorije.

Pomembnejše teorije motivacije, ki so proučevale to področje in vplivale na njegov razvoj, so tako naslednje:

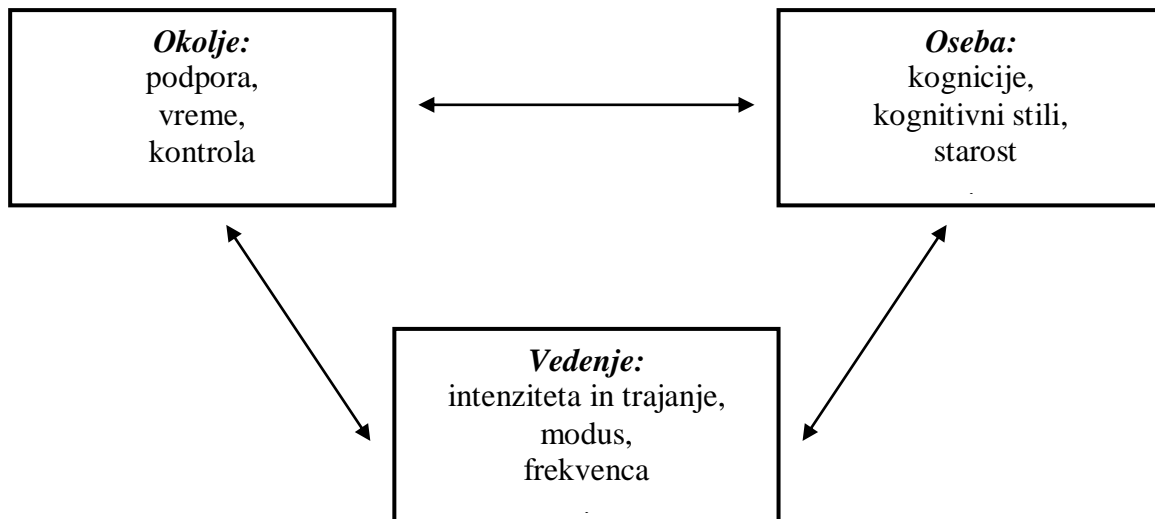
- Freudova psihoanalitična teorija z začetka 20. stoletja, ki govori o močnih notranjih silnicah, ki vplivajo na človekovo vedenje;
- McDougallova instiktivistična teorija (1908, 1933), ki je proučevala nagone in emocije povezane z njimi;
- teorije potreb (Alderfejeva teorija, Herzbergova dvofaktorska teorija) so predstavile seznam človekovih motivacijskih vzorcev;
- faktorske teorije potreb so deli kompleksnejših faktorskih teorij osebnosti, med katerimi je potrebno posebej izpostaviti Cattelevo teorijo (1957) o primarnih in sekundarnih komponentah motivacije;
- Hullova teorija gona, ki je v sredini prejšnjega stoletja predstavljala eno izmed glavnih teorij tega obdobja;
- teorije pričakovanja (Levinova teorija polja, Tolmanova teorija kognitivnih zemljevidov, McClellandova hedonistična teorija), ki predstavljajo nov pogled na motivacijo in njej kognitivni vidik;
- aktualizacijska teorija, ki pravzaprav predstavlja humanistične teorije motivacije, ki so jih utemeljevali Maslow (1943, 1971), Allport (1955) in Rogers (1946, 1951, 1961);

- teorije enakosti, ravnotežja in skladnosti, ki izhajajo iz človekove težnje po redu, urejenosti in skladnosti med kognicijami, so s svojimi prispevki utemeljevali predvsem Festingerjeva (1957), Korman, Osgood in Tannenbaum (sredi 60. let) ter Adamsova (1963);
- teorija optimalne stimulacije (Hebb, 1949, 1955), ki pojasnjujejo pomen vznurjenja za motivacijski proces;
- Skinnerjeva behavioristična teorija operantnega učenja (1953, 1974, 1984), ki vedenje razlaga kot posledico kaznovanja ali nagrajevanja, ki delujeta kot ojačanje;
- teorija socialnega učenja (Rotter, 1966), ki je pomembna zato, ker je vnesla utemeljitev lokusa kontrole nad zaznanim notranjim in zunanjim nadzorom okrepitve;
- teorije pričakovanja in vrednosti (valence) so se začele razvijati v drugi polovici 20. stoletja, med njimi sta bili najbolj odmevni teorija storilnostne motivacije (Atkinson, McClelland) in teorija vrednosti instrumentalnega pričakovanja (Vroom, 1964), ki je dala podlago za sodobnejše pristope v pojmovanju motivacije;
- teorije emocij, ki so nastale kot razumevanje kognitivne in čustvene perspektive v motivacijskem prostoru in temeljijo predvsem na delih Plutchika (1962), Eckermana in Friesena (1972, 1978);
- atribucijska teorija (Heider, 1958, Weiner, 1974), ki spada med kognitivne teorije, je zasnovana na predpostavki, da imajo ljudje močno potrebo po razumevanju in analiziranju razlogov vedenja in hkrati tudi potrebo po nadzoru okolja;
- teorije samovrednotenja, ki slonijo na predpostavki, da je človek močno motiviran za vzdrževanje občutka lastne vrednosti v tekmovalni situaciji ob negativni socialni povratni informaciji;
- teorija optimalne izkušnje (Csikszentmihaly, 1975, 1990) poudarja vidike notranje motivacije v povezavi s postavljanjem ciljev;
- samodeterminacijska teorija (Deci in Ryan, 1991), pri kateri gre za koncepta človekove potrebe po občutku samodeterminacije in iskanje optimalnega izziva ter vpliva percepcije nadzora nad ojačanjem;
- teorija osebnega investiranja (Maehr, 1984; Maehr in Braskamp, 1986) govori o tem, da so motivacijski izvori izbrano usmerjeni v nam pomembne aktivnosti.

Sodobno pojmovanje motivacije v športu se je začelo preko socialno-kognitivne perspektive, ki svoj pristop utemeljuje preko kognitivnih oziroma miselnih procesov v socialnem kontekstu. Človekovo vedenje in delovanje ima po tej teoriji oziroma pristopu vzrok motivacije v mislih. Tako se je znotraj tega pristopa razvilo kar nekaj socialno-kognitivnih pristopov, ki so se začeli z ugotovitvijo, da ljudje z močno in ljudje s šibko in slabo motivacijo različno razmišljajo o uspehu in porazu (Weiner, 1972; Tušak, 1997).

Kognitivne procese, ki jih obravnavajo in vključujejo različni pristopi, lahko razdelimo v skupino misli o sebi in skupino misli o namerah. Socialno-kognitivni pristopi so razvili teorijo, da je treba motivacijo razumeti kot dinamičen proces kognitivnih, afektivnih in vrednostnih spremenljivk, ki delujejo med mediatorji izbire in doseganjem storilnostnih ciljev (Tušak, 1997).

Bandura v svoji teoriji motivacije za telesno (športno) aktivnost predlaga model dinamičnega recipročnega učinkovanja treh faktorjev.

Slika 8. Odnos med tremi glavnimi determinantami recipročne vzročnosti (Bandura, 1986)

Na Sliki 8 je prikazan odnos med faktorji osebnosti, okolja in vedenja, ki so medsebojno povezani in vplivajo eden na drugega.

Znotraj razvoja socialno-kognitivne perspektive so v nadaljevanju nastale naslednje pomembnejše teorije, ki jih hkrati pojmujejo kot glavne motivacijske teorije:

1. Teorijo samoučinkovitosti je razvil Bandura (1977, 1986) in je najširše uporabljena teorija pri raziskovanju motivacije v športu (tako pri tekmovanju kot tudi pri treniranju). V teoriji govori avtor o tem, da je samoučinkovitost kot prepričanje posameznika, da je sposoben izvesti neko aktivnost, osnovni pogoj, da pride do želenega rezultata. Pri tem uporablja predvsem razumevanje storilnostnega vedenja, ki v prepoznavanju kognitivnih procesov vpliva na telesno aktivnost:
 - a. pričakovanja samoučinkovitosti,
 - b. pričakovanja rezultata,
 - c. cilje.

Bandura (1977, 1986) v svoji teoriji pojasnjuje, da pričakovanja športnikovega obvladovanja izbrane aktivnosti vplivajo na njegov nastop. Z raziskovanjem znotraj te teorije so skušali izdelati postopke, s katerimi bi dvignili športnikovo samoučinkovitost, in ugotavljati povezave med samoučinkovitostjo in nastopom na tekmovanju (Tušak, 1997).

2. Teorijo zaznane kompetentnosti je v največji meri razvila Harterjeva (1978, 1981). Te raziskave imenujemo kar teorija zaznane kompetentnosti oziroma sposobnosti, ki to opredeljuje kot motiv, ki vodi h kognitivnemu, socialnemu in telesnemu vidiku delovanja. Ustrezen nivo zaznane samoučinkovitosti je pogoj za postavljanje višjih ciljev, kar naj bi športnika tudi bolj intenzivno motiviralo. Roberts s sodelavci (1981) je v svoji raziskavi potrdil, da športniki, ki se zaznavajo kot visoko kompetentne, ostajajo v tekmovalnem športu dlje. Ob tem je potrebno omeniti, da je tudi ta kot večina drugih raziskav s to teorijo slabo povezana (Tušak, 1997).

3. Teorijo ciljnih perspektiv oziroma pristopov storilnostnih ciljev so utemeljili Maehr, Nicholls in Dweck, ki pojmujejo motivacijo in storilnostno vedenje preko funkcije oziroma pomena nekega vedenja. Maehr in Nicholls (1980) opredeljujeta uspeh ali neuspeh kot stanje, ki izhaja iz zaznavanja posameznikove učinkovitosti pri težnji k storilnosti (Tušak, 1997). Posameznikov vložek truda, časa in sposobnosti je posledica njegovih storilnostnih ciljev. Tako je rezultat občuten kot uspeh, če je bilo vanj vloženega dovolj truda, drugače pa kot neuspeh.
4. Atkinson (1997) je opredelil svojo teorijo kot storilnostno motivacijo, pri kateri je vedenje posledica potrebe po doseganju izbranega cilja. O pozitivni motivaciji govorimo takrat, ko je športnik na tekmovanju motiviran in želi doseči najboljši rezultat. Negativna tekmovalna motivacija pa se kaže kot težnja po preprečevanju neuspeha na tekmovanju. Optimalno je, da je pozitivna motivacija visoka, ob tem pa je negativna čim nižja.
5. Zelo popularna in pogosta je teorija notranje in zunanje motivacije, ki sta jo utemeljila Deci in Ryan (1985, v Tušak 1997). Govori o tem, da postavljanje ciljev pri ukvarjanju z določeno aktivnostjo, kadar sami to želimo, izhaja iz notranje motivacije. Kadar pa cilj postavijo trener, starši ali kdo drug, pa govorimo o zunanji motivaciji.

Ker je sestavni del motivacije tudi cilj, govorimo o dveh prevladujočih perspektivah opredelitve uspeha. Orientacija k sebi (ego orientacija) poudarja cilj superiornosti nad drugimi oziroma je njen glavni cilj, da je športnik boljši od drugih-jih premaga. Orientacija k nalogi pa je usmerjena na učenje, izboljšanje in izvedbo zastavljene naloge.

Pri obravnavanju mladostnikov se moramo zavedati, da je to obdobje velikih sprememb, saj v obdobju adolescence prihaja do procesa duševnega dozorevanja iz otroka v odraslega. Posameznik tako iz obdobja otroštva prehaja iz stanja odvisnosti, zaščitenosti in primarne navezanosti na družino v odraslo obdobje, v katerem postane samostojen, neodvisen, odgovoren zase in tudi za druge (Tušak, Kajtna, 2003).

V obdobju mladostništva se pogosto pokažejo pomanjkljivosti dotedanjega osebnega razvoja, ki je potekalo do razvijanja čustvene, socialne in duhovne zrelosti. Marjanovič, Umek in Zupančič (2004) so obdobje mladostništva razdelili na tri obdobja:

- zgodnje mladostništvo (od začetka pubertete do približno 14. leta),
- srednje mladostništvo (od približno 14. do 17. leta),
- pozno mladostništvo (od 17. do 22. leta).

V tem obdobju se dogajajo procesi razvijanja in oblikovanja lastne identitete, ki jo mladostnik ustvarja preko mesto v socialni skupini in družbi nasploh. V svojem okolju mora vzpostaviti nove odnose, si poiskati mesto v njem, postati samostojen in hkrati zadovoljevati svoje potrebe. Pogosto se v tem obdobju zaradi intenzivnih in bogatih izkušenj in novih partnerskih odnosov njegov vrednostni sistem popolnoma spremeni.

V tem obdobju izpolnjuje pričakovanja staršev in tudi širše družbe. Hkrati se zaradi novega položaja sooča z nasprotovanji, ki pripeljejo do mnogih konfliktov, kar je pogosto tudi posledica novih pravil, ki izhajajo iz stopnje zrelosti in samostojnosti.

1.2.4 Kratek pregled raziskav izbranega področja

Področje preučevanja motivacijskega prostora mladih košarkarjev in njihove igralne uspešnosti je v našem prostoru, pa tudi drugje po svetu, še precej neraziskano. To je bil je tudi eden izmed glavnih razlogov za našo raziskavo.

Glede na to, da gre za vzorec tekmovalno najuspešnejših košarkarjev v svoji kategoriji, dobljeni rezultati hkrati predstavljajo referenčne vrednosti za nadaljnje raziskave in primerjave s prihajajočimi generacijami, drugimi starostnimi skupinami ter športnimi igrami in igralci, ki niso tako igralno uspešni.

Razlike v nekaterih psiholoških sposobnostih in motivacijskih razsežnostih različnih tipov mladih košarkarjev sta proučevala Erčulj in Vičič (2004), ki sta ugotovila obstoj statistično značilnih razlik v treh od osmih osnovnih motivov, in sicer v motivu po moči, pozitivni tekmovalni motivaciji in pozornosti oziroma kvaliteti. Ugotovila sta tudi razlike v

psihološkem potencialu in motivaciji, dveh od treh izpeljanih spremenljivk, ki predstavljajo ekspertno oceno potenciala uspešnosti. Ugotovila sta tudi, da imajo igralci, ki igrajo na igralnem mestu centra, manj razvit psihološki potencial pretežno na področju motivacije. To utemeljujeta s tem, da imajo centri krajši igralni staž, saj so pogosto v šport vključeni kasneje in da so zaradi manjše številčnosti in pomanjkanja visokih igralcev tudi slabše selekcionirani.

V raziskavi istih avtorjev (Erčulj in Vičič, 2001), ki je prav tako obravnavala razlike med različnimi tipi mladih košarkarjev, je bilo ugotovljeno, da obstajajo razlike v motivacijskem potencialu glede prizadevanja po socialnem položaju in vodenju, prizadevanju po uspehu in celotni oceni motivacijskega potenciala. Ugotovila sta tudi, da imajo centri najnižje vrednosti, branilci pa najvišje, čeprav niso bile vse razlike tudi statistično značilne.

Kumer (2002) v primerjavi motivacijskega potenciala kadetske in mladinske moške košarkarske reprezentance Slovenije ni ugotovil statistično pomembnih razlik v skupnem motivacijskem potencialu kadetov in mladincev, čeprav so kadeti dosegli malce višje vrednosti. Pri primerjavi motivacijskega potenciala igralnih tipov kadetov se je pokazalo, da imajo najvišje vrednosti krila, nato branilci in najnižje centri. Pri mladincih pa imajo najnižje vrednosti celo branilci. Razlike niso bile statistično značilne v nobenem primeru. To je v nasprotju z zgornjimi ugotovitvami, vendar si lahko razlagamo to tako, da gre res za majhen vzorec. Avtor tudi ni ugotovil povezanosti z igralno uspešnostjo in motivacijskim potencialom. V nadaljevanju podajamo tudi nekaj ugotovitev, ki so vezane na širše področje raziskovanja.

Tušak, Pušenjak in Markovič (2007) so v proučevanju osebnostnega profila slovenskih reprezentantov v košarki in nogometu med drugim ugotovili tudi, da so košarkarji bolj pripravljeni na sodelovanje in komunikacijo, da pa ni statistično pomembnih razlik v motivaciji. Hkrati so ugotovili, da so nogometaši čustveno stabilnejši in izražajo večjo sposobnost samoobvladanja.

Tušak (1997) je v svoji doktorski nalogi razvoja motivacijskega sistema v širši obravnavi razlik in povezanosti med mladimi in vrhunskimi ter med individualnimi in ekipnimi športi prišel tudi do ugotovitev, ki se nanašajo na mlade košarkarje v primerjavi z drugimi moštvenimi športnimi panogami. Ugotovil je, da imajo mladi košarkarji najvišje ali zelo visoke vrednosti v splošni storilnostni motivaciji (glede na vloženo delo), tekmovalni

storilnostni motivaciji in tekmovalnosti. Hkrati pri njih prevladujejo motivi storilnosti in razvoja spretnosti. Zanimivo pa je, da se športne panoge ne razlikujejo po samomotivaciji, kar je pomembno tudi za izsledke naše raziskave.

Tušak (1999) je v primerjavi med košarkarji (reprezentanca mladih košarkarjev do 20 let, N = 18) in nešportniki ugotovil, da so košarkarji bolj razdražljivi, dominantni, ekstravertirani in bolj čustveno labilni kot vzorec nešportnikov.

Kovač (2011) je pri proučevanju vpliva psihološke priprave na objektivne dejavnike učinkovitosti igranja košarke ugotovila, da se je statistično pomembno povečal odstotek meta za tri točke, dvignila se je raven splošne učinkovitosti v igri in povečala kohezivnost pri eksperimentalni skupini. V raziskavi pa so se med drugim nakazali tudi trendi izboljšanja samozaupanja, samomotivacije, ciljne usmerjenosti k nalogi, kar govori o pomembnosti izbranega področja na praktično športnikovo uspešnost.

Zadražnik (1998) je pri raziskovanju tekmovalne uspešnosti in psihosomatičnega potenciala kakovostnih mladih odbojkarjev ugotovil, da je povezanost potencialne uspešnosti v psihološkem prostoru in ocen tekmovalne uspešnosti povprečna ($r = 0,51$). Zato meni, da je ustrezen psihološki potencial igralca za visoko uspešnost dobrodošel, vendar pa ne more nadomestiti potenciala morfoloških lastnosti in motoričnih sposobnosti.

1.3 Cilji

Glede na predmet in problem raziskave smo opredelili naslednje cilje:

1. Ugotoviti socialnodemografske, biografske in osnovne značilnosti ukvarjanja s košarko košarkarjev v kategoriji kadetov in mladincev, vključenih v Nacionalni program.
2. Določiti glavne motive za ukvarjanje s košarko košarkarjev v kategoriji kadetov in mladincev, vključenih v Nacionalni program.
3. Ugotoviti ciljne orientacije in perspektive košarkarjev v kategoriji kadetov in mladincev, vključenih v Nacionalni program.
4. Ugotoviti samomotivacijo, zadovoljstvo, samoučinkovitost, pričakovanja uspešnosti v športu in tekmovalnost v kategoriji kadetov in mladincev, vključenih v Nacionalni program.
5. Oceniti tekmovalno uspešnost košarkarjev v kategoriji kadetov in mladincev, vključenih v Nacionalni program.
6. Primerjati usklajenost ocenjevalcev tekmovalne uspešnosti košarkarjev v kategoriji kadetov in mladincev, vključenih v Nacionalni program.
7. Ugotoviti povezanost igralne uspešnosti in motivacijskega sistema košarkarjev v kategoriji kadetov in mladincev, vključenih v Nacionalni program.
8. Ustvariti bazo podatkov za košarkarje teh starostnih kategorij.

1.4 Hipoteze

Glede na postavljene cilje smo oblikovali naslednje alternativne hipoteze, ki izhajajo iz motivacijskega sistema in povezanosti igralne uspešnosti mladih košarkarjev v kategoriji kadetov in mladincev z njim.

Prvi sklop hipotez, ki se nanaša na ugotavljanje razlik med tekmovalnima kategorijama kadetov in mladincev ter med osnovnimi tipi igralcev v košarki, je sestavljen iz naslednjih hipotez:

H1: Med košarkarji v tekmovalni kategoriji kadetov in mladincev so statistično pomembne razlike v samomotivaciji.

H2: Med osnovnimi tipi košarkarjev v tekmovalni kategoriji kadetov in mladincev so statistično pomembne razlike v samomotivaciji.

H3: Med košarkarji v tekmovalni kategoriji kadetov in mladincev so statistično pomembne razlike v zadovoljstvu.

H4: Med osnovnimi tipi košarkarjev v tekmovalni kategoriji kadetov in mladincev so statistično pomembne razlike v zadovoljstvu.

H5: Med košarkarji v tekmovalni kategoriji kadetov in mladincev so statistično pomembne razlike v samoučinkovitosti.

H6: Med osnovnimi tipi košarkarjev v tekmovalni kategoriji kadetov in mladincev so statistično pomembne razlike v samoučinkovitosti.

H7: Med košarkarji v tekmovalni kategoriji kadetov in mladincev so statistično pomembne razlike v pričakovanjih uspešnosti v športu.

H8: Med osnovnimi tipi košarkarjev v tekmovalni kategoriji kadetov in mladincev so statistično pomembne razlike v pričakovanjih uspešnosti v športu.

H9: Med košarkarji v tekmovalni kategoriji kadetov in mladincev so statistično pomembne razlike v atributih uspeha.

H10: Med osnovnimi tipi košarkarjev v tekmovalni kategoriji kadetov in mladincev so statistično pomembne razlike v atributih uspeha.

H11: Med košarkarji v tekmovalni kategoriji kadetov in mladincev so statistično pomembne razlike v tekmovalnosti.

H12: Med osnovnimi tipi košarkarjev v tekmovalni kategoriji kadetov in mladincev so statistično pomembne razlike v tekmovalnosti.

H13: Med košarkarji v tekmovalni kategoriji kadetov in mladincev so statistično pomembne razlike v ciljnih orientacijah oziroma perspektivah.

H14: Med osnovnimi tipi košarkarjev v tekmovalni kategoriji kadetov in mladincev so statistično pomembne razlike v ciljnih orientacijah oziroma perspektivah.

H15: Med košarkarji v tekmovalni kategoriji kadetov in mladincev so statistično pomembne razlike v motivih za ukvarjanje s košarko.

H16: Med osnovnimi tipi košarkarjev v tekmovalni kategoriji kadetov in mladincev so statistično pomembne razlike v motivih za ukvarjanje s košarko.

Sklop hipotez, ki se nanaša na povezanost motivacijskega sistema in igralne uspešnosti, pa tvorijo naslednje hipoteze:

H17: Povezanost rezultatov igralne uspešnosti košarkarjev v kategoriji kadetov s posameznimi deli motivacijskega sistema je statistično pomembna.

H18: Povezanost rezultatov igralne uspešnosti košarkarjev v kategoriji mladincev s posameznimi deli motivacijskega sistema je statistično pomembna.

H19: Igralno uspešnost košarkarjev v kategoriji kadetov, proučevanih z regresijsko analizo, lahko statistično značilno napovemo z motivacijskim sistemom.

H20: Igralno uspešnost košarkarjev v kategoriji mladincev, proučevanih z regresijsko analizo, lahko statistično značilno napovemo z motivacijskim sistemom.

2. Metode dela

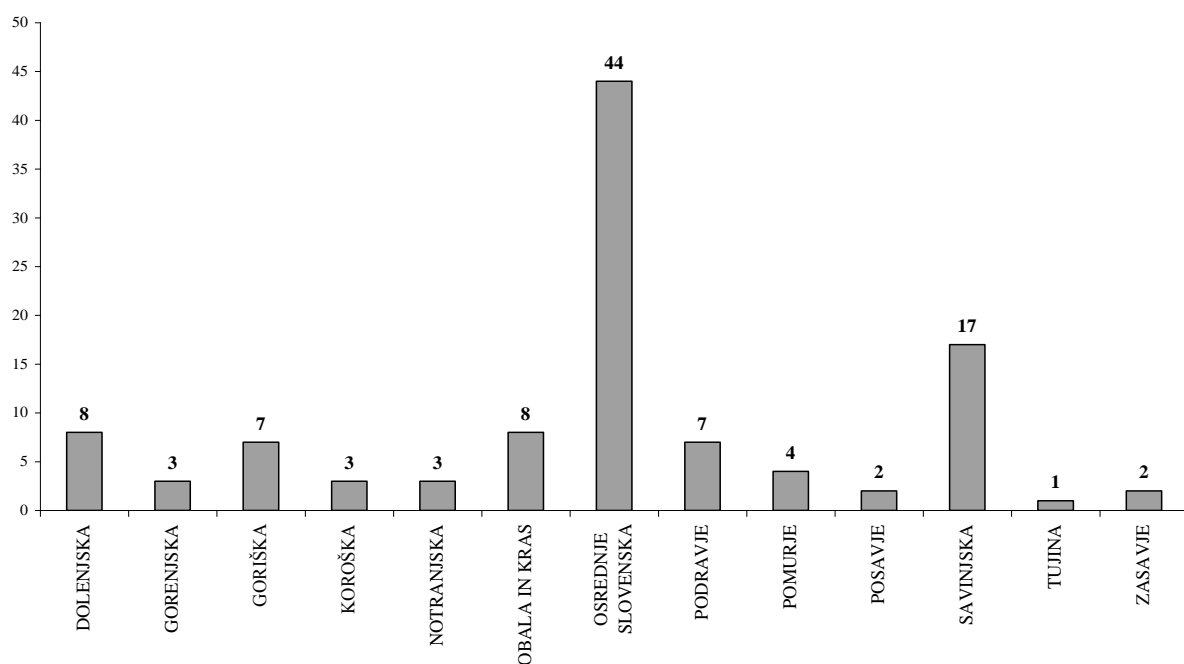
2.1 Preizkušanci

Vzorec preizkušancev zajema 109 igralcev košarke, starih od 14 do 18 let (letnik rojstva 1991, 1992, 1993 in 1994), ki se z njo tekmovalno ukvarjajo. Od tega je 47 igralcev, ki so v tekmovalni sezoni 2009/2010 igrali v kategoriji kadetov, in 62 igralcev, ki so v isti sezoni igrali v starostni kategoriji mladincev. Izbran vzorec smo nato razdelili še na tri podvzorce, to je branilce, krila in centre.

Izbrani vzorec predstavljajo vabljeni igralci v Nacionalni program Košarkarske zveze Slovenije oziroma najuspešnejši igralci košarke v teh starostnih kategorijah v tekmovalni sezoni 2008/2009. Skupno je bilo vabljenih 112 košarkarjev, tako da lahko trdimo, da naša raziskava predstavlja reprezentativen vzorec najbolj uspešnih košarkarjev izbranih generacij v tem obdobju. Izmed košarkarjev, ki so bili izbrani v Nacionalni program, smo v vzorec merjencev zajeli kar 97,3 odstotka vseh igralcev.

Z Nacionalnim programom športa država soustvarja pogoje za razvoj kakovostnega in vrhunskega športa. Program se sofinancira iz javnih sredstev. Košarkarska zveza v sklopu svojega panožnega Nacionalnega programa preko celega leta izvaja aktivnosti, na katere vabi najkvalitetnejše in najperspektivnejše igralce posameznih generacij mladih košarkarjev. Namen programa je izboljšati njihovo košarkarsko znanje in sposobnosti ter hkrati dobiti vpogled v njihovo trenutno uspešnost igranja košarke, saj se iz nabora vabljenih igralcev na koncu programa izbere tudi tiste, ki se udeležijo reprezentančnih akcij. Na koncu najboljši nastopijo tudi na evropskih in svetovnih prvenstvih.

Izjavo o sodelovanju so predhodno podpisali preizkušanci in njihovi starši. Izpolnjevanje vprašalnika je potekalo pod nadzorom odgovorne osebe, dr. Mateja Tuška, univ. dipl. psihologa. Preizkušancem smo natančno razložili postopek izpolnjevanja vprašalnika, za katerega so imeli dovolj časa. Predhodno smo vsem natančno predstavili in razložili postopek in namen meritev, morebitna tveganja in koristi sodelovanja pri raziskavi.

Slika 9. Razvrstitev in število preizkušancev po slovenskih regijah in v tujini

Na Sliki 9 je vidno, da največ izbranih košarkarjev prihaja iz osrednje slovenske regije.

Tabela 1

Razvrstitev preizkušancev po slovenskih klubih

Klub	Število	Klub	Število	Klub	Število
GEOPLIN SLOVAN	11	GROSUPLJE	3	AJDOVŠČINA	1
PARKLJI BEŽIGRAD	9	HOPSI POLZELA	3	JADRAN	1
KRKA	7	KOMENDA	3	JESENICE	1
UNION OLIMPIJA	7	MARIO PRIMORAC	3	JEŽICA	1
KOŠ KOPER	6	DRAVOGRAD	2	KOLPA ČRNOMELJ	1
ZLATOROG LAŠKO	6	ILIRIJA	2	PORTOROŽ	1
HELIOS DOMŽALE	5	KONJICE	2	ROGAŠKA 98	1
NOVA GORICA	5	LITIJA	2	ROGLA	1
JANČE	4	LUKA KOPER	2	SAVINJA	1
RADENSKA CREATIV	4	PLAMA PUR	2	SLOVAN	1
ALPOS ŠENTJUR	3	SANI BEČIROVIČ	2	TCG MERCATOR	1
ELEKTRA ESOTECH	3	2003 LOGATEC	1	TOLMIN	1

Iz Tabele 1 razberemo, da največ izbranih igralcev prihaja iz klubov, ki so tudi najuspešnejši v teh igralnih kategorijah (KZS, pridobljeno junija 2012, iz <http://statistika.kzs-zveza.si/>).

Tabela 2

Razvrstitev preizkušancev po kategoriji in igralnih mestih

	Branilci	Krila	Centri	Skupna vsota
Kadeti	25	18	4	47
Mladinci	31	16	15	62
Skupna vsota	56	34	19	109

Iz Tabele 2 je razvidno, da je bilo v izbranem vzorcu več mladincev. Med preizkušanci je največ branilcev, nato kril in najmanj centrov.

Tabela 3

Osnovna opisna statistika preizkušancev po starosti, stažu igranja in obsegu vadbe

	N	Minimum	Maximum	Mean	SD Mean	SD
Starost	109	15	18	16,68	,096	,999
Stož igranja	108	2	11	7,28	,220	2,291
Treningov na teden	107	4	10	6,21	,150	1,550
Ur vadbe na teden	107	2	20	11,355	,3504	3,6245

Iz Tabele 3 razberemo, da med igralci prihaja do velikih razlik v stažu igranja in obsegu vadbe (število treningov oziroma skupen čas vadbe).

2.2 Pripomočki

2.2.1 Spremenljivke motivacijskega prostora (neodvisne spremenljivke)

Anketni vprašalnik zajema vprašanja z naslednjih področij:

1. V prvem delu so merjenci izpolnjevali biografske in demografske podatke, kot so: starost, kraj bivanja, športni klub, igralno mesto, pogostost in obseg treningov, leta ukvarjanja s košarko, vzgojno-izobraževalni program in pričakovan učni uspeh.
2. Drugi del vprašalnika zajema športnikovo zadovoljstvo z nastopanjem in udeležbo v športu, s kvaliteto nastopov, z rezultati na tekmovanjih, s treniranjem, trenerjem in možnostmi za trening. Skupna vrednost zadovoljstva je povprečje ocen zadovoljstva posameznih spremenljivk.
3. Tretji del anketnega vprašalnika zajema iskanje vzrokov oziroma atributov uspeha na tekmovanju. Gre za pomen vloženega truda in sposobnosti za doseganje rezultata, ki ga merimo s tremi vprašanji oziroma njihovo povprečno vrednostjo. Zaznavo sposobnosti kot razloga za uspešnost na tekmovanju pa smo izmerili z enim vprašanjem.
4. Četrty del vprašalnika zajema športnikova pričakovanja samoučinkovitosti, ki jo merimo z dvema vprašanjema oziroma njuno srednjo vrednostjo.
5. Peti del vprašalnika zajema športnikova pričakovanja rezultata oziroma uspešnosti. Skupna vrednost zadovoljstva je povprečje ocen posameznih vprašanj.
6. Šesti del ankete je standardiziran vprašalnik za ugotavljanje motivov za udeležbo v športu (Participation Motivation Questionnaire: PMQ, Gill, Gross & Huddleston; 1983), ki predstavlja 30 potencialnih motivov za športnikovo udeležbo v športu in športni aktivnosti. Vprašalnik je posebej namenjen mladim športnikom, katerih motivacija za šport je še zelo raznovrstna. Vprašalniku smo dodali še eno vprašanje, ki smo ga opredelili kot motiv številka 31.

7. Sedmi del ankete je standardiziran vprašalnik za ugotavljanje športnih orientacij (Sport Orientation Questionnaire: SOQ, Gillova in Deeter; 1988), ki vključuje 25 trditev, 13 jih opredeljuje tekmovalnost, 6 orientacijo k zmagi in 6 orientacijo k cilju.
8. Osmi del ankete je standardiziran vprašalnik za ugotavljanje samomotivacije (Self-motivation Inventory: SMI, Dishman, Ickes & Morgan; 1980), ki vključuje 40 trditev.
9. Zadnji del ankete je modificirana in športno specifična oblika Nichollsovega (1989) vprašalnika delovne in ego orientacije (Task and Ego Orientation Sport Quest, Duda; 1989). Sestavlja ga 13 trditev, od tega 7, ki merijo ego orientacijo oziroma orientacijo k sebi, ter 6 trditev, ki merijo task orientacijo oziroma delovno orientacijo.

V anketnem vprašalniku, ki se nahaja v prilogi, smo za ocenjevanje uporabili 5-stopenjske lestvice, tako da je vrednost 1 predstavljala najnižjo vrednost oziroma najmanjše strinjanje s trditvami ali vprašanji, vrednost 5 pa najvišjo vrednost oziroma popolno strinjanje s trditvami ali vprašanji.

2.2.2 Spremenljivke igralne uspešnosti (odvisne spremenljivke)

Vse igralce smo nato ocenili s pomočjo štirih neodvisnih ocenjevalcev, priznanih košarkarskih strokovnjakov, ki delujejo kot trenerji v teh tekmovalnih kategorijah. Zanimala nas je njihova aktualna uspešnost v tekmovalni sezoni 2008/2009 in njihova perspektivnost igranja v članski konkurenci.

Igralce so trenerji razvrstili (klasificirali) po treh temeljnih igralnih mestih oziroma tipih, ki se pojavljajo v košarki (branilce, krila, centre) in nato ločeno ocenili aktualno uspešnost v obrambi, napadu in celotno uspešnost v tekmovalni sezoni 2008/2009. Ocena perspektivnosti igranja v članski konkurenci je temeljila predvsem na morfološkem in motoričnem potencialu igralcev ter predpostavki njihovega motoričnega in košarkarskega razvoja.

Ocenjevanje je potekalo tako, da so trenerji morali najprej oceniti najboljše posameznike znotraj izbrane skupine igralnega mesta (pretežno ocene 5), nato najslabše posameznike znotraj igralnega mesta (pretežno ocene 1), nato tiste s srednjimi vrednostmi (pretežno ocene 3), na koncu pa še vse ostale.

Navodila za ocenjevanje uspešnosti in vrednotenje perspektivnosti

- Ocenjuj samostojno, brez posvetovanja z drugimi.
- Ocenjuj tekmovalno uspešnost igralca v sezoni 2008/2009. Ugled in uspešnost igralca v sezonah pred to naj ne vpliva na oceno.
- Ločeno oceni celotno uspešnost in uspešnost v obrambi ter napadu. Na koncu pa oceni še perspektivnost igranja v članski konkurenci.
- Perspektivnost igranja v članski konkurenci naj temelji predvsem na košarkarjevem morfološkem (višina, teža, druge telesne mere) in motoričnem potencialu (hitrost, agilnost, eksplozivna moč ...), ki ga trenutno še ne izkorišča v igri, stažu treniranja (igralci s krajšim stažem treniranja praviloma lahko bolj napredujejo v uspešnosti igranja) ter stopnji njegovega telesnega razvoja (igralci, ki so telesno slabše razviti, lahko bolj napredujejo v uspešnosti igranja).
- Ocenjuj relativno in ne absolutno uspešnost igralca. Relativna uspešnost se nanaša na izbran vzorec igralcev kadetske in mladinske kategorije! Če igralec dobi najnižjo oceno (1), to ne pomeni, da je absolutno neuspešen, ampak se to nanaša samo na izbran vzorec. V absolutnem smislu oziroma v primerjavi z igralci, ki nastopajo samo v klubski konkurenci, bi lahko takšen igralec dobil tudi visoko oceno.
- Igralci so razvrščeni po temeljnih igralnih mestih tako, kot so se opredelili sami. V naši delitvi pa smo krilne centre uvrstili med krila.
- Ocenjuj z ocenami od 1 (najmanj) do 5 (največ), uporabiš lahko npr. tudi oceno 3.5 ali 3/4).
- Ocenjuj tako, da najprej oceniš najboljše posameznike znotraj izbrane skupine igralnega mesta (pretežno ocene 5), nato oceni najslabše posameznike znotraj igralnega mesta (pretežno ocene 1), nato tiste s srednjimi vrednostmi (pretežno ocene 3), na koncu pa še vse ostale (pretežno ocene 2 oziroma 4).
- Vsakega igralca oceni po treznem premisleku. Izjemoma igralca ne oceni, če ga ne poznaš dovolj dobro.

Kriteriji za ocenjevanje

5. Igralec je izredno uspešen in vidno izstopa glede na ostale igralce v selekciji. Posebej se odlikuje v kritičnih trenutkih tekme, ko je sposoben tudi uspešno prevzeti odgovornost za uspeh celotne ekipe.
4. Igralec igra zelo dobro glede na ostale igralce v selekciji, vendar ne tako, da bi bil ocenjen z najvišjo oceno. V najbolj kritičnih trenutkih tekme ni sposoben prevzeti celotne odgovornosti za uspeh ekipe.
3. Igralec igra povprečno uspešno glede na ostale igralce v selekciji. V igri je koristen in aktiven, vendar po kakovosti ne izstopa.
2. Igralec igra podpovprečno uspešno glede na ostale igralce v selekciji. V igri se včasih tudi ne znajde oziroma je na trenutke neopazen, pasiven ali neiniciativen in je na meji koristnosti.
1. Igralec je tekmovalno (igralno) neuspešen in nekoristen ter izstopa v tem glede na ostale igralce v selekciji. V selekcijo je bil izbran predvsem zaradi svoje perspektivnosti.

2.3 Postopek

Podatke smo obdelali z osnovnimi postopki opisne statistike po statističnem programu SPSS, verzija 16.0 za Windows. Pri osnovnih postopkih opisne statistike smo izračunali aritmetično sredino, standardno deviacijo, minimalne in maksimalne vrednosti, asimetričnost in sploščenosti (ni prikazana povsod). Normalnost porazdelitve smo ugotavljali z metodo Kolmogorov-Smirnov, izraženo z Z vrednostjo in kritično P vrednostjo 0.05.

Za ugotavljanje razlik smo uporabili t-test, enosmerno analizo variance, teste post hoc, kot je test Bonferroni, ter teste za neparametrične podatke, kot so Mann-Whitneyev test, Kruskal-Wallisov test, diskriminantna analiza. Za ugotavljanje povezanosti smo uporabili Pearsonov korelacijski koeficient, Spearmanov koeficient rang korelacije, regresijsko in faktorsko analizo. Vse hipoteze smo preverjali na ravni 5-odstotnega statističnega tveganja. Rezultati so predstavljeni tekstovno ter v obliki tabel in slik.

3. Rezultati in razprava

3.1 Analiza razlik

3.1.1 Samomotivacija – starostna kategorija

Tabela 4

Opisna statistika spremenljivk s področja samomotivacije po starostnih kategorijah

Variable	Kategorija	N	Mean	SD	Std. Error
Motiv 1	Kadeti	47	3,170	1,007	,147
	Mladinci	59	2,814	,861	,112
Motiv 2	Kadeti	46	3,196	1,344	,198
	Mladinci	62	2,952	1,260	,160
Motiv 3	Kadeti	47	4,298	,954	,139
	Mladinci	62	4,177	,859	,109
Motiv 4	Kadeti	47	3,979	1,093	,159
	Mladinci	62	3,984	1,048	,133
Motiv 5	Kadeti	47	3,957	,908	,132
	Mladinci	62	4,016	,967	,123
Motiv 6	Kadeti	47	4,043	,751	,109
	Mladinci	62	4,113	,870	,111
Motiv 7	Kadeti	46	3,783	1,332	,196
	Mladinci	62	3,806	1,157	,147
Motiv 8	Kadeti	47	4,000	1,161	,169
	Mladinci	62	4,081	1,091	,139
Motiv 9	Kadeti	46	4,217	1,153	,170
	Mladinci	62	4,242	1,082	,137
Motiv 10	Kadeti	47	4,489	,804	,117
	Mladinci	62	4,145	,884	,112
Motiv 11	Kadeti	46	3,717	1,259	,186
	Mladinci	62	3,435	1,223	,155
Motiv 12	Kadeti	47	3,957	,932	,136
	Mladinci	62	3,839	,978	,124
Motiv 13	Kadeti	47	4,043	,932	,136
	Mladinci	62	4,113	,770	,098
Motiv 14	Kadeti	47	3,638	1,092	,159
	Mladinci	62	3,516	1,036	,132
Motiv 15	Kadeti	46	4,130	,909	,134
	Mladinci	62	3,952	,931	,118
Motiv 16	Kadeti	47	3,957	1,042	,152
	Mladinci	62	4,000	,830	,105
Motiv 17	Kadeti	47	3,851	1,179	,172
	Mladinci	61	3,869	,806	,103

Motiv 18	Kadeti	47	4,085	1,231	,179
	Mladinci	61	3,787	1,253	,160
Motiv 19	Kadeti	47	2,830	1,185	,173
	Mladinci	61	3,230	1,216	,156
Motiv 20	Kadeti	47	3,574	,972	,142
	Mladinci	62	3,790	,871	,111
Motiv 21	Kadeti	47	4,340	,760	,111
	Mladinci	62	4,177	,878	,112
Motiv 22	Kadeti	47	4,255	,846	,123
	Mladinci	62	3,935	,990	,126
Motiv 23	Kadeti	47	4,043	,999	,146
	Mladinci	62	3,774	,857	,109
Motiv 24	Kadeti	46	3,152	1,053	,155
	Mladinci	60	3,383	,804	,104
Motiv 25	Kadeti	46	3,457	,887	,131
	Mladinci	62	3,306	,861	,109
Motiv 26	Kadeti	47	4,064	,942	,137
	Mladinci	62	4,032	,829	,105
Motiv 27	Kadeti	47	4,277	,826	,121
	Mladinci	62	4,065	,847	,108
Motiv 28	Kadeti	47	3,532	1,139	,166
	Mladinci	62	3,258	,991	,126
Motiv 29	Kadeti	47	4,213	,778	,114
	Mladinci	62	4,210	,681	,086
Motiv 30	Kadeti	47	2,489	1,081	,158
	Mladinci	62	2,565	1,065	,135
Motiv 31	Kadeti	47	2,383	,990	,144
	Mladinci	62	2,855	,938	,119
Motiv 32	Kadeti	47	3,277	1,117	,163
	Mladinci	62	2,919	1,029	,131
Motiv 33	Kadeti	47	3,787	,954	,139
	Mladinci	62	3,758	,918	,117
Motiv 34	Kadeti	47	4,234	,840	,122
	Mladinci	62	3,984	1,063	,135
Motiv 35	Kadeti	47	2,851	1,367	,199
	Mladinci	62	2,984	1,166	,148
Motiv 36	Kadeti	46	3,826	,950	,140
	Mladinci	61	3,803	,980	,125
Motiv 37	Kadeti	47	4,298	,976	,142
	Mladinci	62	4,210	,832	,106
Motiv 38	Kadeti	47	4,511	,804	,117
	Mladinci	62	4,339	,651	,083
Motiv 39	Kadeti	47	4,809	,398	,058
	Mladinci	62	4,548	,645	,082
Motiv 40	Kadeti	47	3,681	1,125	,164
	Mladinci	62	3,952	,948	,120

V Tabeli 4 vidimo, da imata najvišje vrednosti pri obeh starostnih kategorijah motiva *Kljub neuspehu sem pripravljen vztrajati* in *Imam močno željo po dosežkih*.

Legenda motivov (vprašanj) s področja samomotivacije:

1. Ni mi posebno lahko priseči, da bom nekaj zares naredil.
2. Kadarkoli se začnem z nečim dolgočasiti, odneham, da bi začel nekaj drugega.
3. Pripravljen sem vztrajati v stresnih nalogah, tudi kadar me telesno izčrpajo in mi prizadenejo bolečino.
4. Kadar nekaj zahteva preveč truda, najverjetneje kar pozabim na to.
5. Resnično me zanima razvoj in vzdrževanje samodiscipline.
6. Dober sem v izpolnjevanju obljub, posebej tistih, ki jih dam sam sebi.
7. Ne trudim se nič bolj, kot je potrebno.
8. Zelo redko delam maksimalno intenzivno.
9. Nisem tip človeka, ki bi si postavljaj cilje.
10. Kadar se lotim težke naloge, se odločim, da bom vztrajal, dokler je ne dokončam.
11. Za stvari, ki jih želim, sem pripravljen delati le tako dolgo, dokler se ne pojavijo prevelike težave.
12. Imam veliko samomotivacije.
13. Zlahka se odločam in za svojimi odločitvami trdno "stojim".
14. Običajno grem po liniji najmanjšega odpora.
15. Hitro izgubim pogum.
16. Če ljudem povem, da bom nekaj naredil, bom to zagotovo tudi storil.
17. Ne maram se preveč naprezati z delom.
18. Na splošno sem lena oseba.
19. Po naravi sem precej energična in agresivna oseba.
20. Trudim se bolj kot večina mojih prijateljev.
21. Sposoben sem vztrajati, četudi čutim bolečino in neugodje.
22. Rad si postavljaj cilje in delam v skladu z njimi.
23. Včasih delam in se trudim bolj, kot bi bilo potrebno.
24. Nagibam se k skrajni apatičnosti in ravnodušnosti.
25. Sebe skoraj nikoli ne razočaram (ne pustim se na cedilu).
26. Nisem preveč zanesljiv.
27. Rad se lotim stvari, ki mi predstavljajo izziv.
28. Zelo hitro si premislim oziroma spremenim mnenje o nečem.
29. Imam veliko moč volje.
30. Ne maram se izpostavljati, če to ni res potrebno.
31. Za materialne stvari mi je bolj malo mar.
32. Izogibam se stresnim situacijam.
33. Pogosto se približam točki izčrpanosti.
34. V svoje dejavnosti ne vlagam reda in organizacije.
35. Nikoli se ne silim delati stvari, ki jih ne maram.
36. Veliko je potrebno, da se spravim v pogon.
37. Kadarkoli dosežem cilj, si postavim višjega.
38. Kljub neuspehu sem pripravljen vztrajati.
39. Imam močno željo po dosežkih.
40. Nimam prav veliko samodiscipline.

Tabela 5

Analiza variance spremenljivk s področja samomotivacije po starostnih kategorijah

Variable		Sum of Squares	Df	Mean Square	F	Sig.
Motiv 1	Med skupinama	3,328	1	3,328	3,863	,05
	Znotraj skupin	89,587	104	,861		
Motiv 10	Med skupinama	3,167	1	3,167	4,376	,04
	Znotraj skupin	77,438	107	,724		
Motiv 19	Med skupinama	4,241	1	4,241	2,930	,09
	Znotraj skupin	153,425	106	1,447		
Motiv 22	Med skupinama	2,735	1	2,735	3,157	,08
	Znotraj skupin	92,678	107	,866		
Motiv 31	Med skupinama	5,952	1	5,952	6,446	,01
	Znotraj skupin	98,800	107	,923		
Motiv 32	Med skupinama	3,412	1	3,412	2,992	,09
	Znotraj skupin	122,001	107	1,140		
Motiv 39	Med skupinama	1,809	1	1,809	5,932	,02
	Znotraj skupin	32,631	107	,305		

V Tabeli 5 so prikazane razlike v motivih, ki so statistično značilni ali pod mejo Sig. < 0,1.

Tabela 6

Skupna statistika spremenljivk s področja samomotivacije po starostnih kategorijah

	Kategorija	N	Mean	SD	SD Mean
Povprečna vrednost motiva	Kadeti	40	3,843	,507	,080
	Mladinci	53	3,770	,387	,053

V Tabeli 6 vidimo, da ni večjih razlik med povprečnimi vrednostmi starostnih kategorij.

Tabela 7

T-test spremenljivk s področja samomotivacije po starostnih kategorijah

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means		
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)
Povprečna vrednost motiva	Equal variances assumed	2,839	,09	,791	91	,43
	Equal variances not assumed			,762	70,659	,45

V Tabeli 7 vidimo, da ni razlik na ravni 5-odstotnega statističnega tveganja.

Analiza primerjave s področja samomotivacije med starostnima kategorijama kadetov in mladincev ne kaže razlik med skupinama na ravni 5-odstotnega statističnega tveganja (Tabela 7). Razlike tudi niso vidne med aritmetičnima sredinama skupin. Nekaj razlik pa se kaže med njunima standardnima odklonoma (Tabela 6).

Vendar pa so bile pri podrobnejši analizi ugotovljene razlike med skupinama na podlagi razlik v posameznih motivih (Tabela 5), ki so statistično pomembni, in sicer v motivu 1 (*Ni mi posebno lahko priseči, da bom nekaj zares naredil*), motivu 10 (*Kadar se lotim težke naloge, se odločim, da bom vztrajal, dokler je ne dokončam*), motivu 31 (*Za materialne stvari mi je bolj malo mar*) in motivu 39 (*Imam močno željo po dosežkih*). Hkrati pa so na sami meji statistične značilnosti motivi 19 (*Po naravi sem precej energična in agresivna oseba*), motiv 22 (*Rad si postavljam cilje in delam v skladu z njimi*) in motiv 31 (*Izogibam se stresnim situacijam*), zato ne moremo z gotovostjo zaključiti, da razlik v samomotivaciji med starostnima kategorijama ni.

Na podlagi rezultatov tako na ravni 5-odstotnega statističnega tveganja zavrnilo alternativno hipotezo H1 in sprejmemo ničelno, da med košarkarji v tekmovalni kategoriji kadetov in mladincev ni statistično pomembnih razlik v samomotivaciji kot podprostoru motivacije. Kljub vsemu pa je potrebno opozoriti na to, da so se pojavile razlike v kar nekaj posameznih spremenljivkah znotraj tega podprostora.

Tušak (1997) je ugotovil razliko med vrhunskimi in mladimi športniki v samomotivaciji v korist vrhunskih in jo utemeljil kot razliko v zrelosti, saj naj bi manj zrel športnik potreboval več nadzora in spodbude drugih. Zato je pomembno, da trener in starši skozi obdobje odraščanja in zorenja stalno razvijajo in skrbijo za ustrezno raven samomotivacije oziroma notranje motivacije.

Na začetku ukvarjanja s športom je nabor motivov zelo bogat in raznovrsten, vendar je potrebno opozoriti tudi na to, da se osebnost v obdobju adolescence zelo intenzivno spreminja. Tako lahko predvidevamo, da bo v dobi odraščanja in na poti do vrhunškega športnika prišlo še do sprememb v tem podprostoru oziroma v celotnem psihološkem in motivacijskem potencialu igralca.

3.1.2 Samomotivacija – igralna mesta

Tabela 8

Opisna statistika spremenljivk s področja samomotivacije po igralnih mestih

Igralno mesto	N	Mean	SD	Std. Error
Branilci	49	3,871	,425	,061
Krila	29	3,731	,465	,086
Centri	15	3,708	,441	,114
Skupaj	93	3,801	,442	,046

V Tabeli 8 vidimo, da ni večjih razlik med povprečnimi vrednostmi različnih igralnih tipov.

Tabela 9

Analiza variance s področja samomotivacije po igralnih mestih

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	,514	2	,257	1,326	,27
Within Groups	17,442	90	,194		
Total	17,955	92			

V Tabeli 9 vidimo, da med igralnimi mesti ni razlik na ravni sprejetega tveganja.

Tabela 10

T-test spremenljivk s področja samomotivacije med branilci in krili

	Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means			
	F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	
Povprečna vrednost motiva	Equal variances assumed	1,079	,30	1,362	76	,18
	Equal variances not assumed			1,330	54,764	,19

V Tabeli 10 vidimo, da med branilci in krili ni razlik na ravni sprejetega tveganja.

Tabela 11

T-test spremenljivk s področja samomotivacije med branilci in centri

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means		
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)
Povprečna vrednost motiva	Equal variances assumed	,000	,99	1,289	62	,20
	Equal variances not assumed			1,264	22,571	,22

V Tabeli 11 vidimo, da med branilci in centri ni razlik na ravni sprejetega tveganja.

Tabela 12

T-test spremenljivk s področja samomotivacije med krili in centri

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means		
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)
Povprečna vrednost motiva	Equal variances assumed	,576	,45	,156	42	,88
	Equal variances not assumed			,159	29,797	,87

V Tabeli 12 vidimo, da med krili in centri ni razlik na ravni sprejetega tveganja.

Analize primerjave s področja samomotivacije med osnovnimi tipi košarkarjev ne kaže razlik med skupinami na ravni 5-odstotnega statističnega tveganja (Tabela 9). Razlike tudi niso vidne med aritmetičnima sredinama skupin in ne med njunima standardnima odklonoma (Tabela 8), vendar statistična značilnost analize variance kaže, da moramo biti pri interpretaciji teh rezultatov vseeno previdni.

Tako smo v nadaljnji analizi ugotavljali statistično značilnost razlik tudi med posameznimi tipi igralcev (tabele 10, 11, 12). Ugotovili smo, da se centri in krilni igralci v samomotivaciji praktično ne razlikujejo, medtem ko tega ne moremo reči za branilce v primerjavi s krilnimi igralci in centri. Čeprav razlike niso statistično značilne na ravni 5-odstotnega tveganja, pa glede na razmeroma nizke koeficiente signifikantnosti, ne moremo z gotovostjo zaključiti, da razlik med branilci in krili ter branilci in centri ni. Čeprav so razlike majhne, je po povprečnih vrednostih motivov zaznan trend po vrsti branilci – krila – centri, branilci imajo torej najvišje vrednosti, centri pa najnižje.

Na podlagi rezultatov tako na ravni 5-odstotnega statističnega tveganja zavrnilo alternativno hipotezo H2 in sprejmemo ničelno, da med osnovnimi tipi košarkarjev v tekmovalni kategoriji kadetov in mladincev ni statistično pomembnih razlik v samomotivaciji kot podprostoru motivacije. Tudi v tem primeru je potrebno opozoriti, da ne moremo z gotovostjo zaključiti, da razlik ni, kar še posebej velja, ko primerjamo branilce z drugima tipoma igralcev (krila: Sig. = 0,18; centri: Sig. = 0,20).

Naše ugotovitve o razlikah v psihološkem potencialu med osnovnimi igralnimi tipi, ki se najbolj kažejo pri centrih, so v skladu z ugotovitvami nekaterih drugih avtorjev (Erčulj in Vičič, 2001, 2004). To razliko lahko pojasnimo tudi s kasnejšim dozorevanjem tega tipa igralcev, z njihovo številčnostjo, s stažem treniranja in načinom selekcioniranja zaradi splošnega pomanjkanja tega tipa igralcev.

3.1.3 Zadovoljstvo – starostna kategorija

Tabela 13

Opisna statistika spremenljivk s področja zadovoljstva po starostnih kategorijah

Variable	Kategorija	N	Mean	SD	Std. Error
Motiv 1	Kadeti	47	4,021	,642	,094
	Mladinci	62	3,774	,663	,084
Motiv 2	Kadeti	47	3,617	,709	,103
	Mladinci	62	3,500	,621	,079
Motiv 3	Kadeti	47	3,787	,778	,114
	Mladinci	62	3,532	,783	,099
Motiv 4	Kadeti	46	3,978	,683	,101
	Mladinci	62	3,887	,680	,086
Motiv 5	Kadeti	47	4,319	,663	,097
	Mladinci	62	4,065	,674	,086
Motiv 6	Kadeti	47	4,574	,683	,100
	Mladinci	61	4,131	,885	,113
Motiv 7	Kadeti	47	4,404	,712	,104
	Mladinci	62	4,210	,908	,115

V Tabeli 13 vidimo, da so kadeti dosegli višje poprečne vrednosti prav v vseh motivih, kar že nakazuje na obstoj določenih razlik med starostnima skupinama.

Legenda motivov (vprašanj) s področja zadovoljstva:

1. Kako si zadovoljen s svojim nastopanjem v košarki?
2. Kako si zadovoljen s kvaliteto svojih nastopov?
3. Kako si zadovoljen s svojimi rezultati na tekmovanjih?
4. Kako si zadovoljen s svojim udejstvovanjem v košarki?
5. Kako si zadovoljen s svojim treniranjem?
6. Kako si zadovoljen s svojim trenerjem?
7. Kako si zadovoljen z razmerami in možnostmi za trening?

Tabela 14

Analiza variance spremenljivk s področja zadovoljstva po starostnih kategorijah

Variable		Sum of Squares	Df	Mean Square	F	Sig.
Motiv 1	Med skupinama	1,632	1	1,632	3,812	,05
	Znotraj skupin	45,817	107	,428		
Motiv 3	Med skupinama	1,738	1	1,738	2,848	,09
	Znotraj skupin	65,308	107	,610		
Motiv 5	Med skupinama	1,733	1	1,733	3,868	,05
	Znotraj skupin	47,955	107	,448		
Motiv 6	Med skupinama	5,217	1	5,217	8,080	,01
	Znotraj skupin	68,440	106	,646		

V Tabeli 14 so prikazane razlike v motivih, ki so statistično značilni ali pod mejo Sig. < 0,1. Statistično značilne razlike so ugotovljene pri treh motivih.

Tabela 15

Opisna statistika spremenljivk s področja zadovoljstva po starostnih kategorijah

	Kategorija	N	Mean	SD	Std. Error Mean
Povprečna vrednost motiva	Kadeti	47	4,088	0,377	0,055
	Mladinci	62	3,862	0,400	0,051

V Tabeli 15 vidimo, da so manjše razlike med povprečnimi vrednostmi starostnih kategorij, kar je tudi v skladu z rezultati analize posameznih motivov.

Tabela 16

T-test spremenljivk s področja zadovoljstva po starostnih kategorijah

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means		
		F	Sig.	t	Df	Sig. (2-tailed)
Povprečna vrednost motiva	Equal variances assumed	,177	,67	2,998	107	,00
	Equal variances not assumed			3,023	101,932	,00

V Tabeli 16 vidimo, da so med starostnima kategorijama razlike v zadovoljstvu na ravni 5-odstotnega statističnega tveganja.

Analize primerjave področja zadovoljstva med starostnima kategorijama kadetov in mladincev kažejo, da so razlike med skupinama statistično pomembne (Tabela 16). Razlike so vidne že med aritmetičnima sredinama skupin in v manjši meri tudi med njunima standardnima odklonoma (Tabela 15).

Razlike med skupinama so ugotovljene tudi na podlagi razlik v posameznih motivih (Tabela 13). Statistično pomembne razlike na ravni 5-odstotnega tveganja zasledimo v motivu 1 (*Kako si zadovoljen s svojim nastopanjem v košarki?*), v motivu 5 (*Kako si zadovoljen s svojim treniranjem?*) in v motivu 6 (*Kako si zadovoljen s svojim trenerjem?*). Na sami meji statistične značilnosti pa je motiv 3 (*Kako si zadovoljen s svojimi rezultati na tekmovanjih?*). Na podlagi rezultatov tako delno sprejmemo alternativno hipotezo H3, da so med košarkarji v tekmovalni kategoriji kadetov in mladincev statistično pomembne razlike v zadovoljstvu kot podprostoru motivacije. Opozoriti je potrebno, da je statistična značilnost razlik na ravni 5-odstotnega tveganja ugotovljena pri treh motivih, pri enem pa je blizu te meje.

Poleg ugotovitve, da se starostni kategoriji razlikujeta v zadovoljstvu, je zelo pomembna tudi ugotovitev, da kadeti dosegajo višje vrednosti prav v vseh motivih zadovoljstva, iz česar lahko povzamemo, da so bolj zadovoljni. Glede na to, da gre za zadovoljstvo, ki izhaja iz trenerja, pogojev treniranja in uspešnosti igranja, lahko domnevamo, da so vrednosti višje tudi zato, ker je med njimi in mladinci še ena stopnja selekcije in morda tudi zato, ker rezultat še ni toliko v ospredju kot pri višjih starostnih kategorijah.

Tušak (1997) je ugotovil, da je »pojem zadovoljstva izrazito intenzivno povezan s športnikovo intrizično oziroma notranjo motivacijo, z motivi uživanja«. V isti raziskavi je tudi ugotovil, da so ekipni športniki bolj zadovoljni z nastopanjem, rezultati in kvaliteto izvedbe kot individualni športniki. Ugotovil je tudi, da so vsi vidiki zadovoljstva višji pri mlajših športnikih kot pri vrhunskih.

Sklepamo lahko, da v nižjih starostnih kategorijah rezultat še ni toliko v ospredju, kar bi bilo tudi pravilno. Hkrati v starostni kategoriji kadetov selekcija igralcev še ni taka, da bi bistveno zmanjšala številčnost igralcev v generaciji, saj so ekipe lahko še vedno precej uspešne na račun prevladujočih posameznikov, čeprav so v ekipi tudi slabši igralci. Pri kategoriji mladincev je precej jasno, da trenerji gledajo igralce predvsem skozi prizmo uspešnosti in potenciala igranja v članski kategoriji.

3.1.4 Zadovoljstvo – igralna mesta

Tabela 17

Opisna statistika spremenljivk s področja zadovoljstva po igralnih mestih

Igralno mesto	N	Mean	SD	Std. Error
Branilci	56	4,023	,374	,050
Krila	34	3,924	,455	,078
Centri	19	3,835	,379	,087
Skupaj	109	3,959	,405	,039

V Tabeli 17 vidimo trend povprečnih vrednosti motivov branilci – krila – centri, pri čemer imajo branilci najvišje povprečne vrednosti, centri pa najnižje.

Tabela 18

Analiza variance s področja zadovoljstva po igralnih mestih

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	,564	2	,282	1,747	,18
Within Groups	17,113	106	,161		
Total	17,677	108			

V Tabeli 18 vidimo, da med igralnimi mesti ni razlik na ravni sprejetega tveganja.

Tabela 19

T-test spremenljivk s področja zadovoljstva med branilci in krili

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means		
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)
Povprečna vrednost motiva	Equal variances assumed	2,732	,10	1,116	88	,27
	Equal variances not assumed			1,064	59,666	,29

V Tabeli 19 vidimo, da med branilci in krili ni razlik na ravni sprejetega tveganja.

Tabela 20

T-test spremenljivk s področja zadovoljstva med branilci in centri

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means		
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)
Povprečna vrednost motiva	Equal variances assumed	,168	,68	1,890	73	,06
	Equal variances not assumed			1,879	30,798	,07

V Tabeli 20 vidimo, da je med branilci in centri razlika na sami meji sprejetega tveganja.

Tabela 21

T-test spremenljivk s področja zadovoljstva med krili in centri

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means		
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)
Povprečna vrednost motiva	Equal variances assumed	,864	,36	,730	51	,47
	Equal variances not assumed			,769	43,344	,45

V Tabeli 21 vidimo, da med krili in centri ni razlik na ravni sprejetega tveganja.

Analiza primerjave s področja zadovoljstva med osnovnimi tipi košarkarjev ne kaže razlik med skupinami na ravni 5-odstotnega statističnega tveganja (Tabela 18). Večje razlike tudi niso vidne ne med aritmetičnima sredinama skupin ne med njunimi standardnimi odkloni (Tabela 17), vendar statistična značilnost analize variance kaže na možnost obstoja določenih razlik.

Tako smo v nadaljnji analizi ugotavljali statistično značilnost razlik tudi med posameznimi tipi igralcev (Tabele 19, 20, 21). Razlika med branilci in centri je na sami meji statistične značilnosti (Sig. = 0,06), medtem ko v drugih primerih med igralnimi tipi ni pomembnejših razlik. Ponovno pa je z majhnimi razlikami zaznan trend branilci – krila – centri po poprečnih vrednostih motivov.

Čeprav ne moremo z gotovostjo zaključiti, da razlik v zadovoljstvu med posameznimi tipi igralcev ni, lahko na ravni 5-odstotnega statističnega tveganja zavrnilo alternativno hipotezo H4 in sprejmemo ničelno, da med osnovnimi tipi košarkarjev v tekmovalni kategoriji kadetov in mladincev ni statistično pomembnih razlik v zadovoljstvu kot podprostoru motivacije.

Zanimiv je ponovno ugotovljen trend branilci – krila – centri, ki v našem primeru morda kaže tudi na pomembnost ukvarjanja s športom posameznika in na stopnjo zrelosti, saj imajo centri najnižje vrednosti v zadovoljstvu.

3.1.5 Samoučinkovitost – starostna kategorija

Tabela 22

Test normalnosti porazdelitve z metodo Kolmogorov-Smirnov

N		109
Normal Parameters^a	Mean	3,899
	Std. Deviation	,568
Most Extreme Differences	Absolute	,286
	Positive	,246
	Negative	-,286
Kolmogorov-Smirnov Z		2,987
Asymp. Sig. (2-tailed)		,00

V Tabeli 22 vidimo, da je Z vrednost statistično značilna na ravni sprejetega tveganja.

Tabela 23

Mann-Whitneyev test rangov s področja samoučinkovitosti po starostnih kategorijah

	Kategorija	N	Mean Rank	Sum of Ranks
Povprečna vrednost motiva	Kadeti	47	54,957	2583,00
	Mladinci	62	55,032	3412,00
	Total	109		

V Tabeli 23 vidimo, da imata starostni kategoriji skoraj enake vrednosti povprečnih rangov.

Tabela 24

Mann-Whitneyev test s področja samoučinkovitosti po starostnih kategorijah

	Povprečna vrednost motiva
Mann-Whitney U	1455,000
Wilcoxon W	2583,000
Z	-,013
Asymp. Sig. (2-tailed)	,99

V Tabeli 24 vidimo, da razlike niso statistično značilne na ravni sprejetega tveganja.

Ker je test normalnosti porazdelitve z metodo Kolmogorov-Smirnov (Tabela 22) pokazal precej visoko Z vrednost, ki je tudi statistično značilna, smo uporabili neparametrični Mann-Whitneyev test za ugotavljanje razlik.

Primerjave področja samoučinkovitosti med starostnimi kategorijami kadetov in mladincev kažejo, da razlike med skupinama niso statistično pomembne na ravni 5-odstotnega statističnega tveganja (Tabela 24). Razlike tudi ni med povprečjem rangov skupin (Tabela 23).

Na podlagi rezultatov tako zavrnilo alternativno hipotezo H5 in sprejmemo ničelno, da med košarkarji v tekmovalni kategoriji kadetov in mladincev ni statistično pomembnih razlik v samoučinkovitosti kot podprostoru motivacije.

Tušak (1997) je ugotovi, da imajo mladi športniki višjo motivacijo kot vrhunski, kar je utemeljil s tem, da mladi športniki gledajo na šport zelo idealno in pogosto nerealno. S

starostjo in izkušnjami pa športnik spozna, kako težko so dosegljivi njegovi cilji. Ugotovil je tudi, da imajo ekipni športniki višjo raven samoučinkovitosti kot individualni.

3.1.6 Samoučinkovitost – igralna mesta

Tabela 25

Kruskal-Wallisov test rangov s področja samoučinkovitosti po igralnih mestih

	Igralno mesto	N	Mean Rank
Povprečna vrednost motiva	Branilci	56	59,152
	Krila	34	52,132
	Centri	19	47,895
	Total	109	

V Tabeli 25 je jasno zaznan trend branilci – krila – centri po povprečnih vrednostih motivov, pri čemer imajo branilci najvišje povprečne vrednosti, centri pa najnižje.

Tabela 26

Kruskal-Wallisov test s področja samoučinkovitosti po igralnih mestih

	Povprečna vrednost motiva
Chi-Square	2,619
Df	2
Asymp. Sig.	,27

V Tabeli 26 vidimo, da ni statistično značilnih razlik.

Tabela 27

T-test spremenljivk s področja samoučinkovitosti med branilci in krili

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means		
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)
Povprečna vrednost motiva	Equal variances assumed	7,397	,01	1,327	88	,19
	Equal variances not assumed			1,236	55,170	,22

V Tabeli 27 vidimo, da med branilci in krili ni razlik na ravni sprejetega tveganja.

Tabela 28

T-test spremljivk s področja samoučinkovitosti med branilci in centri

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means		
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)
Povprečna vrednost motiva	Equal variances assumed	1,097	,30	1,708	73	,09
	Equal variances not assumed			1,755	32,655	,09

V Tabeli 28 vidimo, da so med branilci in centri razlike na sami meji sprejetega tveganja.

Tabela 29

T-test spremljivk s področja samoučinkovitosti med krili in centri

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means		
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)
Povprečna vrednost motiva	Equal variances assumed	1,784	,19	,340	51	,73
	Equal variances not assumed			,374	48,084	,71

V Tabeli 29 vidimo, da med krili in centri ni razlik na ravni sprejetega tveganja.

Ker je test normalnosti porazdelitve z metodo Kolmogorov-Smirnov (Tabela 22) pokazal Z vrednost, ki je tudi statistično značilna, smo uporabili neparametrični Kruskal-Wallisov test za ugotavljanje razlik, ki pa ni pokazal razlik med posameznimi tipi igralcev v celoti na ravni 5-odstotnega statističnega tveganja.

Kljub vsemu je potrebno opozoriti na razlike med rangi pri vseh igralnih tipih, kar nakazuje na možnost obstoja določenih razlik (Tabela 26). Jasno pa je zaznan trend vrednostih motivov, kjer imajo branilci najvišje povprečne vrednosti, centri pa najnižje.

Tako smo v nadaljnji analizi ugotavljali statistično značilnostih razlik tudi med posameznimi tipi igralcev (Tabele 27, 28, 29). Razlike med branilci in centri ter branilci in krili so na sami meji statistične značilnosti, zato ne moremo z gotovostjo zaključiti, da razlik med igralnimi tipi v samoučinkovitosti ni.

Tako na ravni 5-odstotnega statističnega tveganja zavrnilo alternativno hipotezo H₆ in sprejmemo ničelno, da med osnovnimi tipi košarkarjev v tekmovalni kategoriji kadetov in

mladincev ni statistično pomembnih razlik v samoučinkovitosti. Opozoriti pa je potrebno, da so razlike med branilci in drugima tipoma igralcev sicer blizu meje statistične značilnosti (krila: Sig. = 0,22; centri: Sig. = 0,09).

Pomembna ugotovitev je ponovno ta, da očitno obstaja razlika v psihološkem potencialu med igralnimi tipi z jasnim trendom razlik v vrsti branilci – krila – centri.

3.1.7 Pričakovanja uspešnosti – starostna kategorija

Tabela 30

Test normalnosti porazdelitve z metodo Kolmogorov-Smirnov

N		109
Normal Parameters^a	Mean	3,94
	Std. Deviation	,533
Most Extreme Differences	Absolute	,160
	Positive	,087
	Negative	-,160
Kolmogorov-Smirnov Z		1,674
Asymp. Sig. (2-tailed)		,01

V Tabeli 30 vidimo, da je Z vrednost statistično značilna na ravni sprejetega tveganja.

Tabela 31

Mann-Whitneyev test rangov s področja pričakovanj uspešnosti po starostnih kategorijah

	Kategorija	N	Mean Rank	Sum of Ranks
Povprečna vrednost motiva	Kadeti	47	56,766	2668,00
	Mladinci	62	53,661	3327,00
	Total	109		

V Tabeli 31 vidimo, da starostni kategoriji nimata enakih vrednosti povprečnih rangov oziroma da je med njima prišlo do kar velikih razlik.

Tabela 32

Mann-Whitneyev test s področja pričakovanj uspešnosti po starostnih kategorijah

	Povprečna vrednost motiva
Mann-Whitney U	1374,000
Wilcoxon W	3327,000
Z	-,518
Asymp. Sig. (2-tailed)	,60

V Tabeli 32 vidimo, da razlike niso statistično značilne na ravni sprejetega tveganja.

Ker je test normalnosti porazdelitve z metodo Kolmogorov-Smirnov (Tabela 30) pokazal precej visoko Z vrednost, ki je tudi statistično značilna, smo uporabili neparametrični Mann-Whitneyev test za ugotavljanje razlik.

Primerjave področja pričakovanj uspešnosti med starostnima kategorijama kadetov in mladincev kažejo, da razlike med skupinama niso statistično pomembne (Tabela 32). Tudi med povprečjem rangov skupin ni velikih razlik (Tabela 31).

Na podlagi rezultatov tako na ravni 5-odstotnega statističnega tveganja zavrnilo alternativno hipotezo H7 in sprejmemo ničelno, da med košarkarji v tekmovalni kategoriji kadetov in mladincev ni statistično pomembnih razlik v pričakovanih uspešnosti kot podprostoru motivacije.

Visoka pričakovanja uspešnosti športnikovega nastopa so nedvomno pozitivna za njegovo motiviranost. Tušak (1997) je ugotovil, da imajo mladi športniki celo višja pričakovanja uspešnosti kot vrhunski športniki, kar naj bi izhajalo iz njihove nerealnosti in pomanjkanja izkušenj. Ni pa ugotovil razlik glede na športno panogo.

Za trenerje je tako pomembno, da športnikom postavljajo realne in predvsem dosegljive cilje, ki jih ohranjajo ustrezno motivirane glede na njihovo stopnjo zrelosti. Jasno je, da mlajši športniki zaradi selekcije in zahtev, ki izhajajo iz tega, še ne znajo oceniti svoje realne vrednosti uspešnosti in predvsem perspektivnosti, ki izhaja tudi iz motoričnega in morfološkega potenciala. Tudi zaradi pogostega poistovetenja s svojimi vzorniki, ki so najuspešnejši igralci v izbranih športnih igrah, njihova pričakovanja niso realna.

3.1.8 Pričakovanja uspešnosti – igralna mesta

Tabela 33

Kruskal-Wallisov test rangov s področja pričakovanj uspešnosti po igralnih mestih

	Igralno mesto	N	Mean Rank
Povprečna vrednost motiva	Branilci	56	57,786
	Krila	34	47,015
	Centri	19	61,079
	Total	109	

V Tabeli 33 je vidno, da se igralni tipi razlikujejo v povprečju rangov.

Tabela 34

Kruskal-Wallisov test s področja pričakovanj uspešnosti po igralnih mestih

	Povprečna vrednost motiva
Chi-Square	3,436
Df	2
Asymp. Sig.	,18

V Tabeli 34 vidimo, da ni statistično značilnih razlik.

Tabela 35

T-test spremenljivk s področja pričakovanj uspešnosti med branilci in krili

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means		
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)
Povprečna vrednost motiva	Equal variances assumed	2,776	,10	1,880	88	,06
	Equal variances not assumed			1,785	58,783	,08

V Tabeli 35 vidimo, da so med branilci in krili razlike na sami meji sprejetega tveganja.

Tabela 36

T-test spremljivk s področja pričakovanj uspešnosti med branilci in centri

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means		
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)
Povprečna vrednost motiva	Equal variances assumed	,068	,79	-,592	73	,56
	Equal variances not assumed			-,607	32,565	,55

V Tabeli 36 vidimo, da med branilci in centri ni razlik na ravni sprejetega tveganja.

Tabela 37

T-test spremljivk s področja pričakovanj uspešnosti med krili in centri

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means		
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)
Povprečna vrednost motiva	Equal variances assumed	1,212	,27	-1,839	51	,07
	Equal variances not assumed			-1,982	45,849	,05

V Tabeli 37 vidimo, da so med krili in centri razlike na sami meji sprejetega tveganja

Ker je test normalnosti porazdelitve z metodo Kolmogorov-Smirnov (Tabela 30) pokazal Z vrednost, ki je tudi statistično značilna, smo uporabili neparametrični Kruskal-Wallisov test za ugotavljanje razlik, ki pa ni pokazal statistično značilnih razlik med posameznimi tipi igralcev (Tabela 34).

Vendar pa dobljene vrednosti rangov kažejo na obstoj določenih razlik, pri čemer najbolj izstopajo krilni igralci (Tabele 35, 36, 37). Zato ne moremo z gotovostjo izključiti možnosti, da razlik v pričakovanjih uspešnosti med posameznimi tipi igralcev ni.

Na podlagi rezultatov tako na ravni 5-odstotnega statističnega tveganja zavrnilo alternativno hipotezo H8 in sprejmemo ničelno, da med osnovnimi tipi košarkarjev v tekmovalni kategoriji kadetov in mladincev ni statistično pomembnih razlik v pričakovanjih uspešnosti kot podprostoru motivacije. Kljub temu je potrebno opozoriti, da so razlike med krili in drugima tipoma igralcev na sami meji statističnega tveganja (branilci: Sig. = 0,06; centri: Sig. = 0,07).

Razlike med igralnimi tipi so dale rezultate, ki niso popolnoma v skladu z našimi prejšnjimi ugotovitvami in ugotovitvami drugih avtorjev. Predvsem je presenetljivo, da so razlike med branilci in centri manjše kot med branilci in krili ter krili in centri.

3.1.9 Atributi uspešnosti – starostna kategorija

Tabela 38

Test normalnosti porazdelitve z metodo Kolmogorov-Smirnov

		Sposobnosti	Vložen napor
N		109	109
Normal Parameters^a	Mean	3,73	4,498
	Std. Deviation	,662	,407
Most Extreme Differences	Absolute	,344	,266
	Positive	,261	,147
	Negative	-,344	-,266
Kolmogorov-Smirnov Z		3,594	2,774
Asymp. Sig. (2-tailed)		0,00	0,00

V Tabeli 38 vidimo, da je Z vrednost statistično značilna na ravni sprejetega tveganja.

Tabela 39

Opisna statistika spremenljivk s področja atributov uspešnosti po starostnih kategorijah

Kategorija		N	Mean	SD	Std. Error
Vložen napor	Kadeti	47	4,511	,444	,065
	Mladinci	62	4,489	,380	,048
	Total	109	4,498	,407	,039
Sposobnosti	Kadeti	47	3,766	,666	,097
	Mladinci	62	3,71	,663	,084
	Total	109	3,734	,662	,063

V Tabeli 39 vidimo, da pri spremenljivkah ni razlik med starostnima kategorijama. Hkrati pa je jasno vidna razlika med sposobnostmi in vloženim naporom za doseg želenega rezultata.

Tabela 40

Analiza variance s področja atributov uspešnosti po starostnih kategorijah

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Vložen napor	Between Groups	,012	1	,012	,073	,79
	Within Groups	17,904	107	,167		
	Total	17,916	108			
Sposobnosti	Between Groups	,085	1	,085	,192	,66
	Within Groups	47,200	107	,441		
	Total	47,284	108			

V Tabeli 40 je vidno, da ni razlik med starostnima skupinama na ravni sprejetega tveganja.

Tabela 41

Test diskriminantne funkcije

Function	Eigenvalue	% of Variance	Cumulative %	Canonical Correlation
1	,002 ^a	100,0	100,0	,045

V Tabeli 41 vidimo, da je izločena diskriminantna funkcija pokrila celoten prostor.

Tabela 42

Statistična značilnost Wilksove lambde

Test of Function(s)	Wilks' Lambda	Chi-square	df	Sig.
1	,998	,212	2	,90

V Tabeli 42 je vidno, da ni statistično pomembnih razlik v vrednosti Wilksove lambde.

Ker je test normalnosti porazdelitve z metodo Kolmogorov-Smirnov (Tabela 38) pokazal Z vrednost, ki je tudi statistično značilna, smo uporabili diskriminantno analizo za ugotavljanje razlik.

Primerjave področja atributov uspešnosti med starostnimi kategorijami kadetov in mladincev kažejo, da razlike med skupinama niso statistično pomembne (tabeli 41, 42), zato tudi nismo prikazali drugih rezultatov diskriminantne analize. Razlike tudi ni med aritmetičnimi sredinami (Tabela 39). Z analizo variance pa tudi niso bile ugotovljene razlike med vloženim

naporom in sposobnostmi igralcev (Tabela 40). Nedvoumno pa smo ugotovili, da dajeta obe starostni kategoriji precej večji pomen atributom vloženega dela kot pa samim sposobnostim.

Na podlagi rezultatov tako na ravni 5-odstotnega statističnega tveganja zavrnilo alternativno hipotezo H9 in sprejmemo ničelno, da med košarkarji v tekmovalni kategoriji kadetov in mladincev ni statistično pomembnih razlik v atributih uspešnosti kot podprostoru motivacije.

Tušak (1997) je v svoji raziskavi ugotovil, da tako vrhunski kot mladi športniki dajejo večji pomen atributom vloženega dela kot pa samim sposobnostim. Enako je potrdila tudi naša raziskava, kar je zelo pomembno zato, da se že mladi športniki zavedajo, da bodo cilji doseženi le, če bodo vanje tudi nekaj vlagali.

3.1.10 Atributi uspešnosti – igralna mesta

Tabela 43

Opisna statistika spremenljivk s področja uspešnosti po igralnih mestih

Igalno mesto		Mean	SD
Branilci	Vložen napor	4,571	0,346
	Sposobnosti	3,857	0,616
Krila	Vložen napor	4,461	0,464
	Sposobnosti	3,618	0,652
Centri	Vložen napor	4,351	0,437
	Sposobnosti	3,579	0,769
Total	Vložen napor	4,498	0,407
	Sposobnosti	3,734	0,662

V Tabeli 43 je vidno, da med osnovnimi igralnimi tipi ni razlik po obeh atributih uspešnosti. Ponovno pa se kaže razlika v zaznavanju pomena vloženega napora in sposobnosti.

Tabela 44

Test diskriminantne funkcije po igralnih mestih

Function	Eigenvalue	% of Variance	Cumulative %	Canonical Correlation
1	,064 ^a	94,8	94,8	,245
2	,003 ^a	5,2	100,0	,059

V Tabeli 44 sta vidni dve izločeni funkciji. Prva pokriva veliko večino variance, oziroma 94,8 odstotka prostora.

Tabela 45

Statistična značilnost Wilksove lambde

Test of Function(s)	Wilks' Lambda	Chi-square	df	Sig.
1 skozi 2	,937	6,892	4	,14
2	,997	,366	1	,55

V Tabeli 45 vidimo statistično značilnost obeh izločenih funkcij.

Tabela 46

Statistična značilnost Wilksove lambde

Test of Function(s)	Wilks' Lambda	Chi-square	df	Sig.
1	,958	3,700	2	,16

V Tabeli 46 vidimo, da ni razlik med branilci in krili glede na sprejeto stopnjo tveganja.

Tabela 47

Statistična značilnost Wilksove lambde

Test of Function(s)	Wilks' Lambda	Chi-square	df	Sig.
1	,986	,696	2	,71

V Tabeli 47 vidimo, da ni razlik med krili in centri glede na sprejeto stopnjo tveganja.

Tabela 48

Statistična značilnost Wilksove lambde

Test of Function(s)	Wilks' Lambda	Chi-square	df	Sig.
1	,922	5,848	2	,05

V Tabeli 48 vidimo, da je razlika med branilci in centri statistično značilna.

Za ugotavljanje razlik področja atributov uspešnosti smo uporabili diskriminantno analizo, ki na ravni 5-odstotnega statističnega tveganja ni pokazala razlik med posameznimi tipi igralcev v celoti (Tabela 45). Ponovno pa je opazen trend vrednosti branilci – krila – centri, tako da so branilci najboljši v obeh atributih, centri pa najslabši (Tabela 43).

Ugotovljeni sta bili dve diskriminantni funkciji, ki zajameta celotno varianco. Prva funkcija pojasni 94,8 odstotka variance (Tabela 44) in je blizu meje statistične značilnosti. V nadaljevanju smo z diskriminantno analizo ugotavljali tudi statistično značilnost razlik med posameznimi tipi igralcev (Tabele 46 do 48, prikazane so samo značilnosti Wilksove lambde) in ugotovili, da je razlika med branilci in centri statistično značilna (Tabela 48), med branilci in krili pa malo nad njo (Tabela 47), zaradi česar ne moremo z gotovostjo zaključiti, da razlik v atributih med posameznimi tipi igralcev ni.

Vendar na ravni 5-odstotnega statističnega tveganja zavrnilo alternativno hipotezo H10 in sprejmemo ničelno, da med osnovnimi tipi košarkarjev v tekmovalni kategoriji kadetov in mladincev ni statistično pomembnih razlik v atributih uspešnosti kot podprostoru motivacije.

Ponovno smo ugotovili, da prihaja do razlikovanja med sposobnostmi in vloženim trudom za vsak posamezni igralni tip, kar je glede na splošne razlike v motivacijskem in psihološkem potencialu pomembno predvsem za igralno mesto centrov.

3.1.11 Tekmovalnost - starostna kategorija

Tabela 49

Opisna statistika spremenljivk s področja tekmovalnosti po starostnih kategorijah

Kategorija	N	Mean	SD	Std. Error Mean
Kadeti	47	4,450	,404	,059
Mladinci	62	4,407	,394	,050

V Tabeli 49 je vidno, da se v povprečjih po motivih tekmovalnosti starostni kategoriji med seboj ne razlikujeta.

Tabela 50

T-test spremenljivk s področja tekmovalnosti po starostnih kategorijah

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means		
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)
Povprečna vrednost motiva	Equal variances assumed	,126	,72	,560	107	,58
	Equal variances not assumed			,558	97,860	,58

V Tabeli 50 je vidno, da ni statistično pomembnih razlik v rezultatih T-testa.

Analiza razlik s področja tekmovalnosti med starostnima kategorijama kadetov in mladincev na ravni 5-odstotnega statističnega tveganja ne kaže razlik med skupinami (Tabela 50). Razlike tudi niso vidne med aritmetičnima sredinama skupin in njunima standardnima odklonoma (Tabela 49).

Pri nadaljnji analizi z analizo variance (tabela ni prikazana) tudi nismo ugotovili statistično značilnih razlik po posameznih motivih tekmovalnosti.

Na podlagi rezultatov tako na ravni 5-odstotnega statističnega tveganja zavrnilo alternativno hipotezo H11 in sprejmemo ničelno, da med košarkarji v tekmovalni kategoriji kadetov in mladincev ni statistično pomembnih razlik v tekmovalnosti kot podprostoru motivacije.

Vallearend s sod. (1992, v Tušak, 1997) je dokazal, da tekmovanje negativno vpliva na notranjo motivacijo. Rezultati raziskav pri nas potrjujejo ugotovitve, da je motivacijska klima pomemben in močan faktor oblikovanja tekmovalnosti že v obdobju zgodnje adolescence (Tušak, 1997). Gillova (1986, v Tušak, 1997) je tekmovalnost označila kot osnovno storilnostno motivacijo k tekmovalnemu športu, zato je tekmovalnost odvisna od stopnje športnikove vključenosti v šport, kar se v našem primeru ni popolnoma pokazalo. Verjetno bi se večje razlike pokazale v primerjavi z igralci v članski kategoriji.

3.1.12 Tekmovalnost – igralna mesta

Tabela 51

Opisna statistika spremenljivk s področja tekmovalnosti po igralnih mestih

Igralno mesto	N	Mean	SD	Std. Error
Branilci	56	4,500	,332	,044
Krila	34	4,351	,487	,083
Centri	19	4,340	,374	,086
Skupaj	109	4,425	,397	,038

V Tabeli 51 je vidno, da imajo branilci najvišje povprečne vrednosti.

Tabela 52

Analiza variance s področja tekmovalnosti po igralnih mestih

	Sum of Squares	Df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	,640	2	,320	2,068	,13
Within Groups	16,397	106	,155		
Total	17,036	108			

V Tabeli 52 vidimo, da analiza variance ni pokazala statistično značilnih razlik.

Tabela 53

T-test spremenljivk s področja tekmovalnosti med branilci in krili

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means		
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)
Povprečna vrednost motiva	Equal variances assumed	3,284	,07	1,729	88	,09
	Equal variances not assumed			1,580	51,835	,12

V Tabeli 53 vidimo, da so med branilci in krili razlike na sami meji sprejetega tveganja.

Tabela 54

T-test spremenljivk s področja tekmovalnosti med branilci in centri

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means		
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)
Povprečna vrednost motiva	Equal variances assumed	,030	,86	1,757	73	,08
	Equal variances not assumed			1,657	28,288	,11

V Tabeli 54 vidimo, da so med branilci in centri razlike na meji sprejetega tveganja.

Tabela 55

T-test spremenljivk s področja tekmovalnosti med krili in centri

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means		
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)
Povprečna vrednost motiva	Equal variances assumed	1,558	,22	,082	51	,94
	Equal variances not assumed			,089	45,833	,93

V Tabeli 55 vidimo, da med krili in centri ni razlik na ravni sprejetega tveganja.

Analiza razlik s področja tekmovalnosti med osnovnimi tipi košarkarjev ne kaže razlik med skupinami (Tabela 52). Večje razlike niso vidne ne med aritmetičnima sredinama skupin ne med njunima standardnima odklonoma (Tabela 51). Imajo pa branilci najvišje vrednosti med vsemi igralnimi tipi.

Pri nadaljnji analizi tudi nismo ugotovili statistično značilnih razlik med posameznimi tipi igralcev (Tabele 53, 54, 55), vendar je razlika med branilci in krili ter branilci in centri na sami meji statistične značilnosti, zaradi česar ne moremo z gotovostjo zaključiti, da razlik v tekmovalnosti med posameznimi tipi igralcev ni.

Kljub vsemu pa na ravni 5-odstotnega statističnega tveganja ne moremo sprejeti alternativne hipoteze H12, zato sprejmemo ničelno, da med osnovnimi tipi košarkarjev v tekmovalni kategoriji kadetov in mladincev ni statistično pomembnih razlik v tekmovalnosti kot podprostoru motivacije. Potrebno pa je omeniti, da je razlika med branilci in krili ter branilci in centri na sami meji statistične značilnosti (krila: Sig. = 0,09; centri: Sig. = 0,08).

Analiza primerjave med individualnimi športniki in ekipnimi športniki je pokazala, da so ekipni športniki pomembno bolj tekmovalni in so da vrhunski športniki enako tekmovalni kot mlajši športniki v starosti od 12 do 14 let (Tušak, 1997).

Avtor dela meni, da je razlog za ugotovljene razlike med individualnimi in ekipnimi športniki v tem, da je v naravi ekipnega športa, da dober rezultat pomeni zmago. To pa je mogoče doseči le z neposrednim bojem z nasprotnikom in v večini panog tudi ob prisotnosti fizičnega kontakta.

Tušak (1997) meni, da je morebiten razlog za razlike tudi v tem, da se morajo športniki v ekipnih športnih panogah stalno boriti za mesta v ekipi oziroma za čas, ki ga preživijo na igrišču.

3.1.13 Ciljne orientacije – starostna kategorija

Tabela 56

Opisna statistika spremenljivk s področja ciljnih orientacij po starostnih kategorijah

Variable	Kategorija	N	Mean	SD	Std. Error
Zmaga	Kadeti	47	3,744	,838	,122
	Mladinci	62	4,116	,680	,086
Cilj	Kadeti	47	4,433	,532	,078
	Mladinci	62	4,341	,465	,059
Ego	Kadeti	47	3,188	,797	,116
	Mladinci	62	3,446	,670	,085
Task	Kadeti	47	4,295	,531	,077
	Mladinci	62	4,228	,423	,054

V Tabeli 56 so vidne razlike povprečnih vrednosti v dveh motivih, in sicer pri ciljni orientaciji k zmagi in egu v korist mladincev.

Tabela 57

Test homogenosti varianc spremenljivk s področja ciljnih orientacij po starostnih kategorijah

Variable	Levene Statistic	df1	df2	Sig.
Zmaga	3,584	1	107	,06
Cilj	,477	1	107	,49
Ego	1,305	1	107	,25
Task	4,156	1	107	,04

V Tabeli 57 vidimo neenakost varianc v spremenljivkah.

Tabela 58

Analiza variance spremenljivk s področja ciljnih orientacij po starostnih kategorijah

Variable		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Zmaga	Med skupinama	3,678	1	3,678	6,508	,01
	Znotraj skupin	60,469	107	,565		
Cilj	Med skupinama	,222	1	,222	,908	,34
	Znotraj skupin	26,227	107	,245		
Ego	Med skupinama	1,784	1	1,784	3,373	,07
	Znotraj skupin	56,577	107	,529		
Task	Med skupinama	,119	1	,119	,533	,47
	Znotraj skupin	23,872	107	,223		

V Tabeli 58 vidimo, da se starostni kategoriji na ravni sprejetega tveganja razlikujeta v usmeritvi k zmagi.

Pri ugotavljanju razlik s področja ciljnih orientacij med starostnima kategorijama kadetov in mladincev so bile ugotovljene neenakosti varianc posameznih spremenljivk (Tabela 57). Zato smo naredili analizo variance (Tabela 58) in ugotovili, da se skupini statistično značilno razlikujeta le v usmeritvi k zmagi, medtem ko so razlike v ciljni orientaciji ega blizu meje statistične značilnosti, vendar imajo v obeh primerih večje vrednosti teh ciljnih orientacij mladinci.

Na podlagi rezultatov tako delno zavrnamo alternativno hipotezo H13 in sprejememo novo, da so med košarkarji v tekmovalni kategoriji kadetov in mladincev statistično pomembne razlike v ciljni orientaciji usmeritve k zmagi.

Športnikove ciljne orientacije so pogojene s socialno klimo in njegovimi osebnostnimi lastnostmi. Na njihov razvoj vplivajo cilji, ki jih zastavijo trener, starši ali športnik sam. Tušak (1997) govori o tem, da je za njihov razvoj pomembna predvsem motivacijska klima. Ugotovil je tudi, da ima ego orientacija v mlajših kategorijah celo večje vrednosti kot kasneje, ko športniki preko izkušenj spoznajo pomen napredka preko izboljšane nastopa. Ugotovil je še, da imajo ekipni športniki tudi bolj izraženo orientacijo k zmagi, kar naj bi izhajalo iz narave športa, v katerem dober rezultat običajno pomeni zmago. Ciljne orientacije pa niso odvisne od starosti in nivoja vključenosti v šport. Tušak (1997) poudarja, da naj bi imeli mladi športniki razvito predvsem orientacijo k nalogi.

To se nam zdi pomembno predvsem zato, ker naj bi zadostna orientacija k nalogi omogočila njihov napredek in razvoj ne glede na trenutno tekmovalno uspešnost.

3.1.14 Ciljne orientacije – igralna mesta

Tabela 59

Opisna statistika spremenljivk s področja ciljnih orientacij po igralnih mestih

Variable	Igralno mesto	N	Mean	SD	Std. Error
Zmaga	Branilci	56	4,012	0,765	0,102
	Krila	34	3,858	0,753	0,129
	Centri	19	3,965	0,840	0,193
Cilj	Branilci	56	4,426	0,404	0,054
	Krila	34	4,284	0,665	0,114
	Centri	19	4,421	0,366	0,084
Ego	Branilci	56	3,441	0,723	0,097
	Krila	34	3,128	0,758	0,130
	Centri	19	3,395	0,688	0,158
Task	Branilci	56	4,321	0,454	0,061
	Krila	34	4,135	0,568	0,097
	Centri	19	4,286	0,265	0,061

V Tabeli 59 vidimo, da imajo branilci povsod najvišje povprečne vrednosti izbranih ciljnih usmeritev.

Tabela 60

Analiza variance spremenljivk s področja ciljnih orientacij po igralnih mestih

Variable		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Zmaga	Med skupinama	,504	2	,252	,420	,66
	Znotraj skupin	63,643	106	,600		
Cilj	Med skupinama	,460	2	,230	,937	,39
	Znotraj skupin	25,990	106	,245		
Ego	Med skupinama	2,155	2	1,078	2,032	,14
	Znotraj skupin	56,205	106	,530		
Task	Med skupinama	,759	2	,379	1,731	,18
	Znotraj skupin	23,232	106	,219		

V Tabeli 60 vidimo, da analiza variance ni pokazala statistično pomembnih razlik.

Tabela 61

Bonferronijev test multiple primerjave

Dependent Variable	(I) Igralno mesto	(J) Igralno mesto	Mean Differ. (I-J)	Std. Error	Sig.
Zmaga	Branilci	Krila	0,154	0,168	1,00
		Centri	0,047	0,206	1,00
	Krila	Branilci	-0,154	0,168	1,00
		Centri	-0,107	0,222	1,00
	Centri	Branilci	-0,047	0,206	1,00
		Krila	0,107	0,222	1,00
Cilj	Branilci	Krila	0,141	0,108	0,58
		Centri	0,005	0,131	1,00
	Krila	Branilci	-0,141	0,108	0,58
		Centri	-0,137	0,142	1,00
	Centri	Branilci	-0,005	0,131	1,00
		Krila	0,137	0,142	1,00
Ego	Branilci	Krila	0,313	0,158	0,15
		Centri	0,046	0,193	1,00
	Krila	Branilci	-0,313	0,158	0,15
		Centri	-0,267	0,209	0,61
	Centri	Branilci	-0,046	0,193	1,00
		Krila	0,267	0,209	0,61
Task	Branilci	Krila	0,187	0,102	0,21
		Centri	0,036	0,124	1,00
	Krila	Branilci	-0,187	0,102	0,21
		Centri	-0,151	0,134	0,79
	Centri	Branilci	-0,036	0,124	1,00
		Krila	0,151	0,134	0,79

V Tabeli 61 so prikazane razlike, ugotovljene z Bonferronijevim testom.

Pri ugotavljanju razlik s področja ciljnih orientacij med osnovnimi tipi košarkarjev so bile ugotovljene neenakosti varianc posameznih spremenljivk (Tabela 57). Naredili smo analizo variance (Tabela 60) in ugotovili, da se skupine statistično značilno ne razlikujejo. Vendar je z vidika statistične značilnosti razlik pomembno tudi to, da sta ego usmeritev, ki poudarja superiornost nad drugimi oziroma je njen glavni cilj, da je športnik boljši od drugih, in task ciljna usmeritev, ki je usmerjena na učenje, izboljšanje in izvedbo zastavljene naloge, precej bližje sprejeti stopnji tveganja kot ciljni usmeritvi k zmagi in cilju.

V nadaljnji obdelavi smo preko neparametričnega Bonferronijevega testa (Tabela 61) opazovali le razlike med skupinami in ugotovili, da razlik ni. Kljub razmeroma majhnim razlikah pa je potrebno opozoriti, da pri vseh spremenljivkah dosegajo najvišje vrednosti branilci, kar bi lahko pojasnili z razlikami v psihološkem potencialu tega tipa igralcev, ki predstavlja največjo skupino igralcev v košarki.

Na podlagi rezultatov tako zavrnilo alternativno hipotezo H14 in sprejmemo ničelno, da med osnovnimi tipi košarkarjev v tekmovalni kategoriji kadetov in mladincev ni statistično pomembnih razlik v ciljnih orientacijah kot podprostoru motivacije.

3.1.15 Faktorska analiza motivov za udeležbo v športu

Tabela 62

Dobljeni faktorji s področja motivov za udeležbo v športu in varianca prostora

Factor	Initial Eigenvalues			Rotation Sums of Squared Loadings ^a
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total
1	10,367	33,441	33,441	8,902
2	2,426	7,825	41,266	6,337
3	1,915	6,177	47,443	
4	1,686	5,440	52,882	
5	1,473	4,751	57,634	
6	1,325	4,275	61,909	
7	1,099	3,547	65,456	
8	1,077	3,474	68,930	
9	,976	3,147	72,076	
10	,879	2,836	74,913	

V Tabeli 62 je prikazanih prvih 10 faktorjev od skupaj 31, dobljenih s faktorsko analizo.

Tabela 63

Matrika faktorskega sklopa

	Factor	
	1	2
Motiv 1		,434
Motiv 2	,637	
Motiv 3		,364
Motiv 4	,756	
Motiv 5	,611	
Motiv 6	,504	
Motiv 7	,524	
Motiv 8	,392	
Motiv 9	,635	
Motiv 10	,476	
Motiv 11	,804	
Motiv 12	,324	,328
Motiv 13	,738	
Motiv 14	,480	
Motiv 15	,480	
Motiv 16	,727	
Motiv 17	,522	
Motiv 18		
Motiv 19	,547	
Motiv 20		,727
Motiv 21		,425
Motiv 22		,547
Motiv 23		,601
Motiv 24		,490
Motiv 25		,561
Motiv 26		,458
Motiv 27	,510	,376
Motiv 28		,445
Motiv 29	,589	
Motiv 30	,722	
Motiv 31		,415

V Tabeli 63 so prikazani izbrani motivi, ki smo jih rotirali in dobili dva faktorja.

Tabela 64

Komponentna korelacijska matrika

	Factor	
	1	2
Motiv 1	,308	,480
Motiv 2	,591	
Motiv 3		,325
Motiv 4	,678	
Motiv 5	,655	,391
Motiv 6	,619	,481
Motiv 7	,650	,514
Motiv 8	,533	,479
Motiv 9	,683	,411
Motiv 10	,519	,321
Motiv 11	,810	,408
Motiv 12	,486	,487
Motiv 13	,700	
Motiv 14	,545	,369
Motiv 15	,565	,408
Motiv 16	,656	
Motiv 17	,635	,486
Motiv 18	,349	,386
Motiv 19	,533	
Motiv 20		,678
Motiv 21		,418
Motiv 22	,436	,629
Motiv 23		,536
Motiv 24	,412	,573
Motiv 25	,362	,603
Motiv 26	,433	,560
Motiv 27	,695	,627
Motiv 28	,469	,568
Motiv 29	,572	
Motiv 30	,721	,354
Motiv 31	,369	,496

V Tabeli 64 so prikazane korelacije med izbranimi motivi glede na dobljena faktorja.

S faktorško analizo smo želeli urediti in zmanjšati prostor motivov za udeležbo v športu. Hkrati smo želeli izločiti oziroma zmanjšati vse tiste mere, ki hkrati dajejo tudi informacijo neke druge. Tako smo dobili 31 faktorjev, ki pojasnjujejo celotno varianco prostora (Tabela 62). Z nadaljnjimi rotacijami faktorjev nam je uspelo izluščiti dva faktorja, ki skupaj pojasnujeta 41,3 odstotka variance prostora.

Prvi faktor pojasnjuje 33,44 variance prostora. Poimenovali smo ga faktor incentiv rekreacije in prijateljstva, saj ga sestavljajo naslednji motivi: *Želim biti s svojimi prijatelji, Želim sprostiti svojo energijo, Rad potujem, Želim ostati v dobri formi, Rad srečam nove prijatelje, Rad imam skupinsko delo, Moji starši ali bližnji prijatelji želijo, da nastopam, Želim se naučiti novih spretnosti, Rad imam razburljive dogodke, Želim sprostiti napetost, Rad imam nagrade, Rad uporabljam opremo in pripomočke, Rad nekaj počnem, Rad imam akcije, Rad grem ven iz hiše, Rad se zabavam in Rad bi se naučil trenirati.*

Drugi faktor smo poimenovali faktor incentiv uspeha, storilnosti in razvoja, saj ga sestavljajo naslednji motivi: *Želim izpopolniti svoje spretnosti, Rad zmagujem, Rad tekmujem, Rad se počutim pomembnega, Rad sem v skupini (ekipi), Želim napredovati na višjo raven, Želim biti telesno sposoben in zdrav, Želim biti popularen, Rad imam izziv (kljubovanje), Želim si pridobiti družbeni položaj oziroma priznanje, Rad bi si finančno olajšal ali zagotovil življenje, ko bom nehal igrati košarko.*

V dosedanjih raziskavah so avtorji dobili različno število izločenih latentnih dimenzij motivacije oziroma faktorjev, ki so bili bolj ali manj čisti oziroma tudi bolj ali manj pomembni. Prvi, ki je izvedel faktorizacijo 2. reda in dobil dva generalna faktorja motivov za udeležbo v športu, je bil Tušak (1997).

3.1.16 Motivi za udeležbo v športu – starostna kategorija

Tabela 65

Opisna statistika spremenljivk s področja samomotivacije po starostnih kategorijah

Variable	Kategorija	N	Mean	SD	Std. Error
Motiv 1	Kadeti	47	4,426	,715	,104
	Mladinci	62	4,210	,681	,086
Motiv 2	Kadeti	47	3,638	1,150	,168
	Mladinci	62	3,355	1,103	,140
Motiv 3	Kadeti	47	4,553	,686	,100
	Mladinci	62	4,694	,561	,071
Motiv 4	Kadeti	47	3,511	,997	,145
	Mladinci	62	3,500	1,098	,139
Motiv 5	Kadeti	47	3,128	1,393	,203
	Mladinci	62	2,984	1,248	,158
Motiv 6	Kadeti	47	4,191	1,014	,148
	Mladinci	61	4,197	,963	,123
Motiv 7	Kadeti	47	3,851	1,042	,152
	Mladinci	62	3,710	1,046	,133
Motiv 8	Kadeti	47	4,298	,858	,125
	Mladinci	62	3,871	1,032	,131
Motiv 9	Kadeti	46	2,630	1,554	,229
	Mladinci	62	2,387	1,371	,174
Motiv 10	Kadeti	47	4,234	1,026	,150
	Mladinci	62	4,355	,907	,115
Motiv 11	Kadeti	47	3,830	1,148	,167
	Mladinci	62	3,403	1,207	,153
Motiv 12	Kadeti	47	4,255	,736	,107
	Mladinci	62	4,226	,734	,093
Motiv 13	Kadeti	46	3,152	1,115	,164
	Mladinci	62	3,016	1,123	,143
Motiv 14	Kadeti	47	3,638	1,031	,150
	Mladinci	62	3,000	1,268	,161
Motiv 15	Kadeti	47	3,851	1,083	,158
	Mladinci	61	3,639	,949	,122
Motiv 16	Kadeti	47	3,489	1,101	,161
	Mladinci	62	3,484	1,184	,150
Motiv 17	Kadeti	47	4,085	,880	,128
	Mladinci	62	3,823	,933	,118
Motiv 18	Kadeti	46	3,913	,962	,142
	Mladinci	62	3,484	,864	,110
Motiv 19	Kadeti	47	3,553	1,348	,197
	Mladinci	61	3,066	1,377	,176
Motiv 20	Kadeti	47	4,511	,688	,100
	Mladinci	62	4,355	,680	,086

Motiv 21	Kadeti	47	3,234	1,047	,153
	Mladinci	62	3,210	1,088	,138
Motiv 22	Kadeti	47	4,468	,654	,095
	Mladinci	62	4,113	,832	,106
Motiv 23	Kadeti	47	4,872	,397	,058
	Mladinci	62	4,790	,449	,057
Motiv 24	Kadeti	47	4,851	,465	,068
	Mladinci	62	4,613	,686	,087
Motiv 25	Kadeti	47	3,191	1,076	,157
	Mladinci	62	3,000	1,187	,151
Motiv 26	Kadeti	47	4,085	,830	,121
	Mladinci	62	3,952	,818	,104
Motiv 27	Kadeti	47	3,277	1,155	,169
	Mladinci	62	2,758	1,112	,141
Motiv 28	Kadeti	47	3,191	1,154	,168
	Mladinci	62	3,177	1,094	,139
Motiv 29	Kadeti	47	4,191	1,014	,148
	Mladinci	62	3,919	1,029	,131
Motiv 30	Kadeti	47	2,915	1,231	,179
	Mladinci	62	2,919	1,135	,144
Motiv 31	Kadeti	40	3,250	1,296	,205
	Mladinci	57	3,702	1,224	,162

V Tabeli 65 vidimo, da imata najvišje povprečne vrednosti pri obeh starostnih kategorijah motiva *Želim napredovati na višjo raven* in *Želim biti telesno sposoben in zdrav*..

Tabela 66

Analiza variance s področja motivov za udeležbo v športu po starostnih kategorijah

Variable		Sum of Squares	Df	Mean Square	F	Sig.
Motiv 8	Med skupinama	4,872	1	4,872	5,277	,02
	Znotraj skupin	98,798	107	,923		
Motiv 14	Med skupinama	10,892	1	10,892	7,936	,01
	Znotraj skupin	146,851	107	1,372		
Motiv 18	Med skupinama	4,864	1	4,864	5,917	,02
	Znotraj skupin	87,136	106	,822		
Motiv 22	Med skupinama	3,373	1	3,373	5,829	,02
	Znotraj skupin	61,912	107	,579		
Motiv 24	Med skupinama	1,516	1	1,516	4,196	,04
	Znotraj skupin	38,667	107	,361		
Motiv 27	Med skupinama	7,188	1	7,188	5,623	,02
	Znotraj skupin	136,775	107	1,278		

V Tabeli 66 so prikazane razlike v motivih, ki so statistično značilne.

Legenda motivov (vprašanj) s področja motivi za udeležbo v športu:

1. Želim izpopolniti svoje spretnosti.
2. Želim biti s svojimi prijatelji.
3. Rad zmagujem.
4. Želim sprostiti svojo energijo.
5. Rad potujem.
6. Želim ostati v dobri formi.
7. Rad imam razburljive dogodke.
8. Rad imam skupinsko delo.
9. Moji starši ali bližnji prijatelji želijo, da nastopam.
10. Želim se naučiti novih spretnosti.
11. Rad srečam nove prijatelje.
12. Rad delam tisto, v čemer sem spreten.
13. Želim sprostiti napetost.
14. Rad imam nagrade.
15. Rad bi se naučil trenirati.
16. Rad nekaj počnem.
17. Rad imam akcije.
18. Rad imam tovariški duh.
19. Rad grem ven iz hiše.
20. Rad tekmujem.
21. Rad se počutim pomembnega.
22. Rad sem v skupini (ekipi).
23. Želim napredovati na višjo raven.
24. Želim biti telesno sposoben in zdrav.
25. Želim biti popularen.
26. Rad imam izziv (kljubovanje).
27. Všeč so mi trenerji.
28. Želim si pridobiti družbeni položaj oziroma priznanje.
29. Rad se zabavam.
30. Rad uporabljam opremo in pripomočke.
31. Rad bi si finančno olajšal ali zagotovil življenje, ko bom nehal igrati košarko.

Tabela 67

Opisna statistika s področja motivov za udeležbo v športu po starostnih kategorijah

Variable	Kategorija	N	Mean	SD	Std. Error
Faktor motivacije 1	Kadeti	47	3,694	0,752	0,110
	Mladinci	62	3,492	0,698	0,089
Faktor motivacije 2	Kadeti	47	4,064	0,477	0,070
	Mladinci	62	3,984	0,526	0,067

V Tabeli 67 vidimo, da med starostnima kategorijama prihaja do razlik v povprečni vrednosti po prvem faktorju motivacije, po drugem pa ne.

Tabela 68

Analiza variance s področja motivov za udeležbo v športu po starostnih kategorijah

Variable		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Faktor motivacije 1	Med skupinama	1,094	1	1,094	2,101	,15
	Znotraj skupin	55,700	107	,521		
Faktor motivacije 2	Med skupinama	,173	1	,173	,678	,41
	Znotraj skupin	27,380	107	,256		

V Tabeli 68 vidimo, da analiza variance ni pokazala statistično pomembnih razlik med starostnima kategorijama po nobenem faktorju motivacije, vendar je statistična značilnost pri prvem faktorju motivacije precej bližje postavljeni meji tveganja

Pri ugotavljanju razlik v motivih za udeležbo v športu med starostnima kategorijama kadetov in mladincev smo naredili analizo variance (Tabela 68) in ugotovili, da se skupini statistično značilno ne razlikujeta po faktoriziranih motivih. Večjih razlik praktično ni tudi med aritmetičnima sredinama skupin in njunima standardnima odklonoma (Tabela 67).

Pri podrobnejši analizi razlik posameznih spremenljivk tega področja pa smo ugotovili, da se statistično značilno razlikujeta v naslednjih posameznih motivih (Tabela 66): v motivu 8 (*Rad imam skupinsko delo*), motivu 14 (*Rad imam nagrade*), motivu 18 (*Rad imam tovariški duh*), motivu 22 (*Rad sem v skupini*), motivu 24 (*Želim biti telesno sposoben in zdrav*) in motivu 27 (*Všeč so mi trenerji*). Na meji statistične značilnosti pa so motivi 11 (*Rad srečam nove prijatelje*), motiv 19 (*Rad grem ven iz hiše*) in motiv 31 (*Rad bi si finančno olajšal ali*

zagotovil življenje, ko bom nehal igrati košarko). Glede na navedeno ne moremo z gotovostjo zaključiti, da razlik med kategorijami ni.

Na podlagi rezultatov pri 5-odstotnem statističnem tveganju zavrnilo alternativno hipotezo H15 in sprejmemo ničelno, da med košarkarji v tekmovalni kategoriji kadetov in mladincev ni statistično pomembnih razlik v motivih za udeležbo v športu po prvih dveh faktoriziranih motivih. Kljub vsemu velja opozoriti, da so se pokazale razlike na ravni 5-odstotnega statističnega tveganja pri šestih motivih (skoraj 1/5 vseh motivov), pri treh pa je bila ta značilnost na sami meji (skoraj 1/10 vseh motivov).

Raziskava na drugem vzorcu je ugotovila, da med najpomembnejše motive slovenskih moških športnikov v ekipnih športih sodijo: *Želim biti telesno sposoben in zdrav*, *Želim napredovati na višjo raven* in *Želim ostati v dobri formi*. Najmanj pomembna pa sta *Moji starši ali prijatelji želijo, da nastopam* in *Rad uporabljam opremo in pripomočke* (Tušak, 2003). Za mlade športnike je pomembnost teh motivov enaka kot za starejše, kar smo za prva našeta motiva potrdili tudi v naši raziskavi. Tušak (1997) govori o tem, da je v športu mladih potrebno iskati neke specifične karakteristike motivacije glede na naravo športne panoge. Poudarja tudi, da so motivi ob začetku ukvarjanja s športom zelo raznovrstni in bogati.

3.1.17 Motivi za udeležbo v športu – igralna mesta

Tabela 69

Analiza variance spremenljivk s področja motivov za udeležbo v športu po igralnih mestih

Variable		Sum of Squares	Df	Mean Square	F	Sig.
Motiv 12	Med skupinama	2,952	2	1,476	2,853	,06
	Znotraj skupin	54,846	106	,517		
Motiv 19	Med skupinama	10,503	2	5,251	2,854	,06
	Znotraj skupin	193,164	105	1,840		

V Tabeli 69 vidimo, da sta samo motiv 12 (*Rad delam tisto, v čemer sem spreten*) in motiv 19 (*Rad grem ven iz hiše*) na sami meji sprejetega statističnega tveganja.

Tabela 70

Opisna statistika spremenljivk s področja motivov za udeležbo po igralnih mestih

Variable	Igralno mesto	N	Mean	SD	Std. Error
Faktor motivacije 1	Branilci	56	3,580	0,677	0,090
	Krila	34	3,565	0,733	0,126
	Centri	19	3,599	0,878	0,201
Faktor motivacije 2	Branilci	56	4,024	0,492	0,066
	Krila	34	3,976	0,485	0,083
	Centri	19	4,079	0,594	0,136

V Tabeli 70 vidimo, da med igralnimi tipi skoraj ni razlik v povprečnih vrednostih ne po prvem in ne po drugem faktorju motivacije.

Tabela 71

Analiza variance spremenljivk s področja motivov za udeležbo po igralnih mestih

Variable		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Faktor motivacije 1	Med skupinama	,015	2	,007	,014	,986
	Znotraj skupin	56,779	106	,536		
Faktor motivacije 2	Med skupinama	,133	2	,066	,257	,774
	Znotraj skupin	27,421	106	,259		

V Tabeli 71 vidimo, da analiza variance ni pokazala statistično pomembnih razlik med osnovnimi igralnimi tipi po nobenem faktorju motivacije.

Tabela 72

Bonferronijev test multiple primerjave

Dependent Variable	(I) Igralno mesto	(J) Igralno mesto	Mean Differ. (I-J)	Std. Error	Sig.
Faktor Motivacije 1	Branilci	Krila	0,015	0,159	1,00
		Centri	-0,019	0,194	1,00
	Krila	Branilci	-0,015	0,159	1,00
		Centri	-0,035	0,210	1,00
	Centri	Branilci	0,019	0,194	1,00
		Krila	0,035	0,210	1,00
Faktor motivacije 2	Branilci	Krila	0,048	0,111	1,00
		Centri	-0,055	0,135	1,00
	Krila	Branilci	-0,048	0,111	1,00
		Centri	-0,103	0,146	1,00
	Centri	Branilci	0,055	0,135	1,00
		Krila	0,103	0,146	1,00

V Tabeli 72 so prikazane razlike, ugotovljene z Bonferronijevim testom.

Pri ugotavljanju razlik področja motivov za udeležbo v športu med osnovnimi tipi košarkarjev smo naredili analizo variance (Tabela 71) in ugotovili, da se skupini statistično značilno ne razlikujeta. Razlike ni tudi med aritmetičnima sredinama skupin in njunima standardnima odklonoma (Tabela 72).

Pri podrobnejši analizi razlik posameznih spremenljivk tega področja smo ugotovili, da sta na meji statistične značilnosti dva motiva (Tabela 69), in sicer motiv 12 (*Rad delam tisto, v čemer sem spreten*) in motiv 19 (*Rad grem ven iz hiše*). V nadaljnji obdelavi smo preko neparametričnega Bonferronijevega testa (Tabela 72) ugotovili, da razlik ni.

Na podlagi 5-odstotnega statističnega tveganja tako zavrnilo alternativno hipotezo H16 in sprejmemo ničelno, da med osnovnimi tipi košarkarjev v kategoriji kadetov in mladincev ni statistično pomembnih razlik v motivih za udeležbo v športu.

Čeprav so se nakazovale razlike v starostnih kategorijah, pa pri igralnih mestih skorajda ni prišlo do razlik, kar ponovno potrjuje ugotovitev, da ni razlik po starosti športnikov (Tušak, 1997).

3.2 Analiza povezanosti

3.2.1 Faktorizacija ocenjevalcev

Tekmovalno uspešnost in perspektivnost mladih košarkarjev smo ugotavljali s pomočjo štirih neodvisnih priznanih košarkarskih strokovnjakov, ki delujejo kot trenerji v teh tekmovalnih kategorijah. Trenerji so perspektivnost igranja v članski konkurenci ocenili predvsem na podlagi košarkarjevega morfološkega in motoričnega potenciala, staža treniranja ter stopnje njegovega telesnega razvoja.

Tabela 73

Korelacijska matrika ocenjevalcev igralne uspešnosti kadetov

	Ocenjevalec 1	Ocenjevalec 2	Ocenjevalec 3	Ocenjevalec 4
Ocenjevalec 1	1,000	,705	,784	,734
Ocenjevalec 2	,705	1,000	,607	,462
Ocenjevalec 3	,784	,607	1,000	,600
Ocenjevalec 4	,734	,462	,600	1,000

V Tabeli 73 vidimo korelacije med izbranimi ocenjevalci kategorije kadetov.

Tabela 74

Dobljeni faktorji in varianca prostora ocenjevalcev igralne uspešnosti kadetov

Component	Initial Eigenvalues		
	Total	% of Variance	Cumulative %
1	2,958	73,951	73,951
2	,539	13,479	87,431
3	,347	8,671	96,102
4	,156	3,898	100,000

V Tabeli 74 je vidno, da je prva izločena latentna dimenzija (faktor) pokrila skoraj 74 odstotkov variance prostora.

Tabela 75

Komponentna matrika ocenjevalcev igralne uspešnosti kadetov na prvo komponento

	Component 1
Ocenjevalec 1	,944
Ocenjevalec 2	,802
Ocenjevalec 3	,875
Ocenjevalec 4	,811

V Tabeli 75 vidimo, da imajo ocenjevalci visoke projekcije svojih ocen z izločenim faktorjem.

Tabela 76

Korelacijska matrika ocenjevalcev igralne uspešnosti mladincev

	Ocenjevalec 1	Ocenjevalec 2	Ocenjevalec 3	Ocenjevalec 4
Ocenjevalec 1	1,000	,671	,672	,798
Ocenjevalec 2	,671	1,000	,858	,629
Ocenjevalec 3	,672	,858	1,000	,564
Ocenjevalec 4	,798	,629	,564	1,000

V Tabeli 76 vidimo korelacije med izbranimi ocenjevalci kategorije mladincev.

Tabela 77

Dobljeni faktorji in varianca prostora ocenjevalcev igralne uspešnosti mladincev

Component	Initial Eigenvalues		
	Total	% of Variance	Cumulative %
1	3,098	77,441	77,441
2	,569	14,228	91,669
3	,206	5,160	96,829
4	,127	3,171	100,000

V Tabeli 77 je vidno, da je prva izločena latentna dimenzija (faktor) pokrila nekaj več kot 77 odstotkov variance prostora.

Tabela 78

Komponentna matrika ocenjevalcev igralne uspešnosti mladincev na prvo komponento

	Component 1
Ocenjevalec 1	,892
Ocenjevalec 2	,900
Ocenjevalec 3	,881
Ocenjevalec 4	,846

V tabeli 78 vidimo, da imajo ocenjevalci visoke projekcije svojih ocen z izločenim faktorjem.

S faktorsko analizo ocenjevalcev igralne uspešnosti kadetov smo strukturirali ocene in tako pri njihovi obdelavi izločili eno latentno dimenzijo oziroma prvo glavno komponento. Ta, v našem primeru, prva glavna komponenta ocenjevalcev igralne uspešnosti kategorije kadetov pojasni skoraj 74 odstotkov variance prostora (Tabela 74). Pri ocenjevalcih v kategoriji mladincev pa je delež pojasnenega prostora več kot 77 odstotkov (Tabela 77).

Visoke vrednosti projekcij ocen posameznih ocenjevalcev na faktor kažejo homogenost in veljavnost ocenjevanja in hkrati tudi pomenijo visoko povezanost z izločeno latentno dimenzijo (Tabeli 75, 78). Ker je tudi korelacija med ocenjevalci zelo visoka (Tabeli 73,76), lahko trdimo, da smo dobro opredelili predmet merjenja in hkrati tudi izbrali ustrezne ocenjevalce. Ker je bil del raziskave tudi ugotavljanje perspektivnosti, posredujemo tudi te rezultate.

Tabela 79

Korelacijska matrika ocenjevalcev perspektivnosti kadetov

	Ocenjevalec 1	Ocenjevalec 2	Ocenjevalec 3	Ocenjevalec 4
Ocenjevalec 1	1,000	,658	,662	,552
Ocenjevalec 2	,658	1,000	,506	,616
Ocenjevalec 3	,662	,506	1,000	,512
Ocenjevalec 4	,552	,616	,512	1,000

V Tabeli 79 vidimo korelacije med izbranimi ocenjevalci kategorije kadetov.

Tabela 80

Dobljeni faktorji in varianca prostora ocenjevalcev perspektivnosti kadetov

Component	Initial Eigenvalues		
	Total	% of Variance	Cumulative %
1	2,755	68,886	68,886
2	,549	13,728	82,614
3	,419	10,476	93,090
4	,276	6,910	100,000

V Tabeli 80 je vidno, da je prva izločena latentna dimenzija (faktor) pokrila skoraj 69 odstotkov variance prostora.

Tabela 81

Komponentna matrika ocenjevalcev perspektivnosti kadetov na prvo komponento

	Component 1
Ocenjevalec 1	,871
Ocenjevalec 2	,840
Ocenjevalec 3	,805
Ocenjevalec 4	,803

V Tabeli 81 vidimo, da imajo ocenjevalci visoke projekcije svojih ocen z izločenim faktorjem.

Tabela 82

Korelacijska matrika ocenjevalcev perspektivnosti mladincev

	Ocenjevalec 1	Ocenjevalec 2	Ocenjevalec 3	Ocenjevalec 4
Ocenjevalec 1	1,000	,664	,708	,689
Ocenjevalec 2	,664	1,000	,902	,748
Ocenjevalec 3	,708	,902	1,000	,796
Ocenjevalec 4	,689	,748	,796	1,000

V Tabeli 82 vidimo korelacije med izbranimi ocenjevalci kategorije mladincev.

Tabela 83

Dobljeni faktorji in varianca prostora ocenjevalcev perspektivnosti mladincev

Component	Initial Eigenvalues		
	Total	% of Variance	Cumulative %
1	3,259	81,464	81,464
2	,384	9,589	91,053
3	,265	6,624	97,677
4	,093	2,323	100,000

V Tabeli 83 je vidno, da je prva izločena latentna dimenzija (faktor) pokrila nekaj več kot 81 odstotkov variance prostora.

Tabela 84

Komponentna matrika ocenjevalcev igralne uspešnosti mladincev na prvo komponento

	Component 1
Ocenjevalec 1	,841
Ocenjevalec 2	,922
Ocenjevalec 3	,947
Ocenjevalec 4	,896

V Tabeli 84 vidimo, da imajo ocenjevalci visoke projekcije svojih ocen z izločenim faktorjem.

Rezultati perspektivnosti so zelo podobni rezultatom igralne uspešnosti, kar pomeni, da naš vzorec očitno res sestavljajo igralci, ki bodo uspešni tudi v članski kategoriji.

Zanimivo je, da vrednost prve komponente ocen perspektivnosti pri kadetih pokrije 4 odstotke manj variance kot pri igralni uspešnosti (Tabeli 74, 80), pri mladincih pa 4 odstotke več (Tabeli 77, 83).

3.2.2 Povezanost ocen igralne uspešnosti in ocen perspektivnosti

Tabela 85

Opisna statistika ocenjevalcev igralne uspešnosti in perspektivnosti v kategoriji kadetov

	Mean	SD	N
Ocena uspešnosti 1	3,274	,8645	31
Ocena uspešnosti 2	3,02	,908	31
Ocena uspešnosti 3	3,56	,588	31
Ocena uspešnosti 4	3,339	1,0696	31
Ocena perspektivnosti 1	3,48	1,061	31
Ocena perspektivnosti 2	3,339	,9521	31
Ocena perspektivnosti 3	3,45	,675	31
Ocena perspektivnosti 4	3,68	1,159	31

V Tabeli 85 vidimo povprečne vrednosti ocenjevalcev igralne uspešnosti in perspektivnosti.

Tabela 86

Korelacijska matrika ocenjevalcev igralne uspešnosti in perspektivnosti v kategoriji kadetov

		Ocena perspekti. 1	Ocena perspekti. 2	Ocena perspekti. 3	Ocena perspekti. 4
Ocena uspešnosti 1	Pearson Correlation	,687	,562	,780	,632
	Sig. (2-tailed)	,00	,00	,00	,00
	N	31	31	31	31
Ocena uspešnosti 2	Pearson Correlation	,580	,813	,667	,536
	Sig. (2-tailed)	,00	,00	,00	,00
	N	31	31	31	31
Ocena uspešnosti 3	Pearson Correlation	,429	,421	,638	,399
	Sig. (2-tailed)	,02	,02	,00	,03
	N	31	31	31	31
Ocena uspešnosti 4	Pearson Correlation	,475	,506	,577	,636
	Sig. (2-tailed)	,01	,00	,00	,00
	N	31	31	31	31

V Tabeli 86 vidimo, da je korelacija med igralno uspešnostjo in perspektivnostjo tako pri posameznem ocenjevalcu kot tudi med njimi povsod statistično značilna, kar kaže na visoko usklajenost ocenjevalcev.

Tabela 87

Opisna statistika ocenjevalcev igralne uspešnosti in perspektivnosti v kategoriji mladincev

	Mean	Std. Deviation	N
Ocena uspešnosti 1	3,58	,791	39
Ocena uspešnosti 2	4,37	,666	39
Ocena uspešnosti 3	4,13	,676	39
Ocena uspešnosti 4	3,212	,9024	39
Ocena perspektivnosti 1	3,33	1,155	39
Ocena perspektivnosti 2	4,21	,732	39
Ocena perspektivnosti 3	4,15	,709	39
Ocena perspektivnosti 4	3,372	1,1794	39

V Tabeli 87 vidimo povprečne vrednosti ocenjevalcev igralne uspešnosti in perspektivnosti.

Tabela 88

Korelacijska matrika ocenjevalcev igralne uspešnosti in perspektivnosti v kategoriji mladincev

		Ocena perspekti. 1	Ocena perspekti. 2	Ocena perspekti. 3	Ocena perspekti. 4
Ocena uspešnosti 1	Pearson Correlation	,605	,563	,589	,561
	Sig. (2-tailed)	,00	,00	,00	,00
	N	39	39	39	39
Ocena uspešnosti 2	Pearson Correlation	,673	,784	,768	,749
	Sig. (2-tailed)	,00	,00	,00	,00
	N	39	39	39	39
Ocena uspešnosti 3	Pearson Correlation	,736	,850	,837	,747
	Sig. (2-tailed)	,00	,00	,00	,00
	N	39	39	39	39
Ocena uspešnosti 4	Pearson Correlation	,461	,480	,473	,678
	Sig. (2-tailed)	,00	,00	,00	,00
	N	39	39	39	39

V Tabeli 88 vidimo, da je korelacija med igralno uspešnostjo in perspektivnostjo tako pri posameznem ocenjevalcu kot tudi med njimi povsod statistično značilna, kar kaže na visoko usklajenost ocenjevalcev.

Tabela 89

Korelacijska matrika izločenih faktorjev ocenjevalcev igralne uspešnosti in perspektivnosti v kategoriji kadetov

		Faktor uspešnosti	Faktor perspektivnosti
Faktor uspešnosti	Pearson Correlation	1,000	,815
	Sig. (2-tailed)		,00
	N	31	31
Faktor perspektivnosti	Pearson Correlation	,815	1,000
	Sig. (2-tailed)	,00	
	N	31	31

V Tabeli 89 vidimo, da obstaja visoka in statistično značilna korelacija med izločenima faktorjema igralne uspešnosti in perspektivnosti.

Tabela 90

Korelacijska matrika izločenih faktorjev ocenjevalcev igralne uspešnosti in perspektivnosti v kategoriji mladincev

		Faktor uspešnosti	Faktor perspektivnosti
Faktor uspešnosti	Pearson Correlation	1,000	,828
	Sig. (2-tailed)		,00
	N	39	39
Faktor perspektivnosti	Pearson Correlation	,828	1,000
	Sig. (2-tailed)	,00	
	N	39	39

V Tabeli 90 vidimo, da obstaja visoka in statistično značilna korelacija med izločenima faktorjema igralne uspešnosti in perspektivnosti.

V sklopu ciljev naloge so ocenjevalci ocenili tudi perspektivnost igranja v članski konkurenci, ki temelji predvsem na morfološkem in motoričnem potencialu igralcev, stažu igranja in stopnji telesnega razvoja. Tako smo lahko proučevali povezanost trenutne igralne uspešnosti in perspektivnosti igranja v članski konkurenci in ugotovili, da obstaja povezanost na ravni visoke statistične značilnosti med ocenami trenutne uspešnosti in perspektivnosti igranja v članski konkurenci čisto pri vsakem izmed ocenjevalcev. S tem smo posredno potrdili, da so bili v Nacionalni program izbrani res najuspešnejši posamezniki v svoji generaciji, ki imajo hkrati potencial za uspešno igranje tudi v članski kategoriji.

3.2.3 Povezanost igralne uspešnosti in perspektivnosti kadetov z motivacijskim sistemom

Tabela 91

Statistična povezanost igralne uspešnosti in področij motivacijskega prostora kadetov

	Pearson Correlation	Uspešnost	Spearman's rho	Uspešnost
Uspešnost	Pearson Correlation	1,000	Correlation Coefficient	1,000
	Sig. (2-tailed)		Sig. (2-tailed)	.
	N	31	N	31
Samomotivacija	Pearson Correlation	,408	Correlation Coefficient	,458
	Sig. (2-tailed)	,04	Sig. (2-tailed)	,02
	N	27	N	27
Zadovoljstvo	Pearson Correlation	,005	Correlation Coefficient	,037
	Sig. (2-tailed)	,98	Sig. (2-tailed)	,84
	N	31	N	31
Samoučinkovitost	Pearson Correlation	,111	Correlation Coefficient	,109
	Sig. (2-tailed)	,55	Sig. (2-tailed)	,56
	N	31	N	31
Pričakovanja	Pearson Correlation	,256	Correlation Coefficient	,366
	Sig. (2-tailed)	,16	Sig. (2-tailed)	,04
	N	31	N	31
Sposobnosti	Pearson Correlation	-,003	Correlation Coefficient	-,053
	Sig. (2-tailed)	,97	Sig. (2-tailed)	,78
	N	31	N	31
Napor	Pearson Correlation	,179	Correlation Coefficient	,251
	Sig. (2-tailed)	,34	Sig. (2-tailed)	,17
	N	31	N	31
Tekmovalnost	Pearson Correlation	,320	Correlation Coefficient	,279
	Sig. (2-tailed)	,08	Sig. (2-tailed)	,13
	N	31	N	31
Zmaga	Pearson Correlation	,257	Correlation Coefficient	,219
	Sig. (2-tailed)	,16	Sig. (2-tailed)	,24
	N	31	N	31
Cilj	Pearson Correlation	,148	Correlation Coefficient	,066
	Sig. (2-tailed)	,43	Sig. (2-tailed)	,73
	N	31	N	31
Ego	Pearson Correlation	,147	Correlation Coefficient	,170
	Sig. (2-tailed)	,43	Sig. (2-tailed)	,36
	N	31	N	31
Task	Pearson Correlation	,153	Correlation Coefficient	,245
	Sig. (2-tailed)	,410	Sig. (2-tailed)	,18
	N	31	N	31
Faktor motivacije 1	Pearson Correlation	-,186	Correlation Coefficient	-,220
	Sig. (2-tailed)	,32	Sig. (2-tailed)	,23
	N	31	N	31
Faktor motivacije 2	Pearson Correlation	,122	Correlation Coefficient	,058
	Sig. (2-tailed)	,51	Sig. (2-tailed)	,76
	N	31	N	31

V Tabeli 91 vidimo, da smo pri ugotavljanju povezanosti med igralno uspešnostjo in posameznimi deli motivacijskega sistema s tekmovalno uspešnostjo dobili statistično značilno povezavo s Pearsonovim koeficientom korelacije le za področje samomotivacije.

Ker je bilo z igralno uspešnostjo statistično značilno povezano s Pearsonovim koeficientom korelacije le področje samomotivacije (Tabela 91), smo povezanosti ostalih spremenljivk tako lahko izrazili preko Spearmanovega koeficienta (Tabela 91), ki kaže številčno razmerje med spremenljivkama. Rezultati kažejo, da sta z igralno uspešnostjo statistično značilno povezana samomotivacija in pričakovanja.

Tako lahko delno zavrnilo alternativno hipotezo H17 in sprejmemo novo, da je povezanost rezultatov igralne uspešnosti košarkarjev v kategoriji kadetov statistično pomembna le na področju samomotivacije.

Ker smo v naši raziskavi ocenjevali tudi perspektivnost, prilagamo še rezultate korelacij spremenljivk motivacijskega prostora in perspektivnosti (Tabela 92), kjer pa nismo ugotovili nobenih statistično pomembnih povezav.

Tabela 92

Statistična povezanost perspektivnosti in področij motivacijskega prostora kadetov

	Pearson Correlation	Perspektivnost	Spearman's rho	Perspektivnost
Perspektivnost	Pearson Correlation	1,000	Correlation Coefficient	1,000
	Sig. (2-tailed)		Sig. (2-tailed)	.
	N	31	N	31
Samomotivacija	Pearson Correlation	,32	Correlation Coefficient	,285
	Sig. (2-tailed)	,098	Sig. (2-tailed)	,15
	N	27	N	27
Zadovoljstvo	Pearson Correlation	-,015	Correlation Coefficient	,007
	Sig. (2-tailed)	,94	Sig. (2-tailed)	,97
	N	31	N	31
Samoučinkovitost	Pearson Correlation	,104	Correlation Coefficient	,085
	Sig. (2-tailed)	,57	Sig. (2-tailed)	,65
	N	31	N	31
Pričakovanja	Pearson Correlation	,204	Correlation Coefficient	,221
	Sig. (2-tailed)	,27	Sig. (2-tailed)	,23
	N	31	N	31
Sposobnosti	Pearson Correlation	-,073	Correlation Coefficient	-,064
	Sig. (2-tailed)	,70	Sig. (2-tailed)	,73
	N	31	N	31
Napor	Pearson Correlation	,182	Correlation Coefficient	,135
	Sig. (2-tailed)	,33	Sig. (2-tailed)	,47
	N	31	N	31
Tekmovalnost	Pearson Correlation	,107	Correlation Coefficient	,013
	Sig. (2-tailed)	,53	Sig. (2-tailed)	,94
	N	31	N	31
Zmaga	Pearson Correlation	-,017	Correlation Coefficient	,021
	Sig. (2-tailed)	,93	Sig. (2-tailed)	,91
	N	31	N	31
Cilj	Pearson Correlation	,019	Correlation Coefficient	-,115
	Sig. (2-tailed)	,92	Sig. (2-tailed)	,54
	N	31	N	31
Ego	Pearson Correlation	,148	Correlation Coefficient	,087
	Sig. (2-tailed)	,43	Sig. (2-tailed)	,64
	N	31	N	31
Task	Pearson Correlation	,242	Correlation Coefficient	,199
	Sig. (2-tailed)	,19	Sig. (2-tailed)	,28
	N	31	N	31
Faktor motivacije 1	Pearson Correlation	-,166	Correlation Coefficient	-,168
	Sig. (2-tailed)	,37	Sig. (2-tailed)	,36
	N	31	N	31
Faktor motivacije 2	Pearson Correlation	-,005	Correlation Coefficient	-,084
	Sig. (2-tailed)	,98	Sig. (2-tailed)	,65
	N	31	N	31

V Tabeli 92 vidimo, da ni nobenih statistično značilnih povezanosti med perspektivnostjo in drugimi deli motivacijskega sistema po Pearsonovem in Spearmanovem koeficientu.

3.2.4 Povezanost igralne uspešnosti in perspektivnosti mladincev z motivacijskim sistemom

Tabela 93

Statistična povezanost igralne uspešnosti in področij motivacijskega prostora mladincev

	Pearson Correlation	Uspešnost	Spearman's rho	Uspešnost
Uspešnost	Pearson Correlation	1,000	Correlation Coefficient	1,000
	Sig. (2-tailed)		Sig. (2-tailed)	.
	N	40	N	40
Samomotivacija	Pearson Correlation	-,117	Correlation Coefficient	-,189
	Sig. (2-tailed)	,49	Sig. (2-tailed)	,26
	N	37	N	37
Zadovoljstvo	Pearson Correlation	,174	Correlation Coefficient	,092
	Sig. (2-tailed)	,28	Sig. (2-tailed)	,57
	N	40	N	40
Samoučinkovitost	Pearson Correlation	,214	Correlation Coefficient	,254
	Sig. (2-tailed)	,18	Sig. (2-tailed)	,11
	N	40	N	40
Pričakovanja	Pearson Correlation	,168	Correlation Coefficient	,170
	Sig. (2-tailed)	,30	Sig. (2-tailed)	,29
	N	40	N	40
Sposobnosti	Pearson Correlation	-,070	Correlation Coefficient	-,121
	Sig. (2-tailed)	,67	Sig. (2-tailed)	,46
	N	40	N	40
Napor	Pearson Correlation	-,073	Correlation Coefficient	-,063
	Sig. (2-tailed)	,65	Sig. (2-tailed)	,70
	N	40	N	40
Tekmovalnost	Pearson Correlation	,089	Correlation Coefficient	,028
	Sig. (2-tailed)	,58	Sig. (2-tailed)	,86
	N	40	N	40
Zmaga	Pearson Correlation	-,045	Correlation Coefficient	-,042
	Sig. (2-tailed)	,78	Sig. (2-tailed)	,80
	N	40	N	40
Cilj	Pearson Correlation	,240	Correlation Coefficient	,169
	Sig. (2-tailed)	,14	Sig. (2-tailed)	,30
	N	40	N	40
Ego	Pearson Correlation	-,096	Correlation Coefficient	-,085
	Sig. (2-tailed)	,56	Sig. (2-tailed)	,60
	N	40	N	40
Task	Pearson Correlation	,132	Correlation Coefficient	,105
	Sig. (2-tailed)	,42	Sig. (2-tailed)	,52
	N	40	N	40
Faktor motivacije 1	Pearson Correlation	,062	Correlation Coefficient	,071
	Sig. (2-tailed)	,70	Sig. (2-tailed)	,66
	N	40	N	40
Faktor motivacije 2	Pearson Correlation	,139	Correlation Coefficient	,155
	Sig. (2-tailed)	,39	Sig. (2-tailed)	,34
	N	40	N	40

Pri ugotavljanju povezanosti med igralno uspešnostjo mladincev in posameznimi deli motivacijskega sistema smo ugotovili, da z igralno uspešnostjo statistično značilno ni povezano nobeno področje (Tabela 93).

Zaradi ugotovitve, da ni linearne povezanosti med prediktorji in kriterijem, smo povezanosti spremenljivk z igralno uspešnostjo izrazili preko Spearmanovega koeficienta (Tabela 93), ki kaže številčno razmerje med spremenljivkama.

Tako lahko zavrnamo alternativno hipotezo H18 in sprejmemo ničelno, da povezanost rezultatov igralne uspešnosti košarkarjev v kategoriji mladincev s posameznimi deli motivacijskega sistema ni statistično pomembna.

Zaradi tega lahko hkrati zavrnamo tudi alternativno hipotezo H20 in sprejmemo ničelno, da igralne uspešnosti košarkarjev v kategoriji mladincev, proučevanih z regresijsko analizo, ne moremo statistično značilno napovedovati z motivacijskim sistemom.

Ker smo v naši raziskavi ocenjevali tudi perspektivnost, prilagamo še rezultate korelacij spremenljivk motivacijskega prostora in perspektivnosti (Tabela 94).

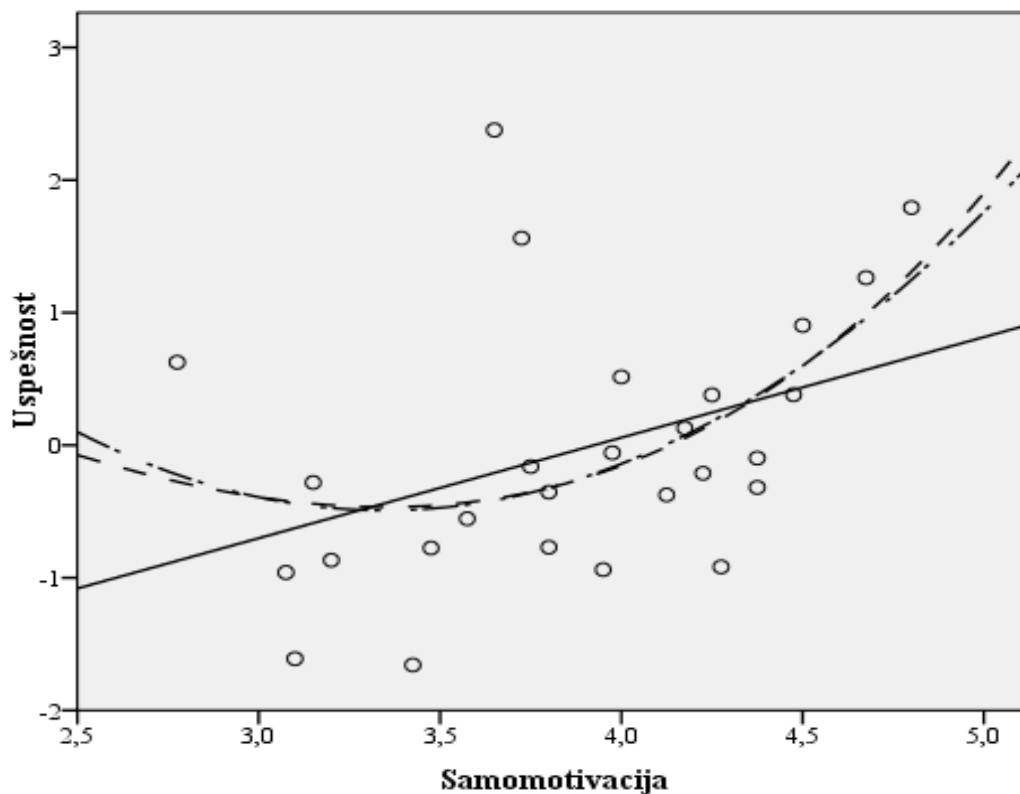
Tabela 94

Statistična povezanost perspektivnosti in področij motivacijskega prostora mladincev

	Pearson Correlation	Perspektivnost	Spearman's rho	Perspektivnost
Perspektivnost	Pearson Correlation	1,000	Correlation Coefficient	1,000
	Sig. (2-tailed)		Sig. (2-tailed)	.
	N	39	N	39
Samomotivacija	Pearson Correlation	-,149	Correlation Coefficient	-,105
	Sig. (2-tailed)	,37	Sig. (2-tailed)	,54
	N	36	N	36
Zadovoljstvo	Pearson Correlation	,025	Correlation Coefficient	,080
	Sig. (2-tailed)	,88	Sig. (2-tailed)	,63
	N	39	N	39
Samoučinkovitost	Pearson Correlation	,277	Correlation Coefficient	,369
	Sig. (2-tailed)	,09	Sig. (2-tailed)	,02
	N	39	N	39
Pričakovanja	Pearson Correlation	,098	Correlation Coefficient	,218
	Sig. (2-tailed)	,55	Sig. (2-tailed)	,18
	N	39	N	39
Sposobnosti	Pearson Correlation	-,198	Correlation Coefficient	-,308
	Sig. (2-tailed)	,23	Sig. (2-tailed)	,06
	N	39	N	39
Napor	Pearson Correlation	-,205	Correlation Coefficient	-,190
	Sig. (2-tailed)	,21	Sig. (2-tailed)	,25
	N	39	N	39
Tekmovalnost	Pearson Correlation	-,196	Correlation Coefficient	-,135
	Sig. (2-tailed)	,23	Sig. (2-tailed)	,41
	N	39	N	39
Zmaga	Pearson Correlation	-,100	Correlation Coefficient	-,056
	Sig. (2-tailed)	,54	Sig. (2-tailed)	,74
	N	39	N	39
Cilj	Pearson Correlation	,174	Correlation Coefficient	,083
	Sig. (2-tailed)	,29	Sig. (2-tailed)	,62
	N	39	N	39
Ego	Pearson Correlation	-,087	Correlation Coefficient	-,038
	Sig. (2-tailed)	,60	Sig. (2-tailed)	,82
	N	39	N	39
Task	Pearson Correlation	,216	Correlation Coefficient	,190
	Sig. (2-tailed)	,19	Sig. (2-tailed)	,25
	N	39	N	39
Faktor motivacije 1	Pearson Correlation	,166	Correlation Coefficient	,149
	Sig. (2-tailed)	,31	Sig. (2-tailed)	,36
	N	39	N	39
Faktor motivacije 2	Pearson Correlation	,136	Correlation Coefficient	,232
	Sig. (2-tailed)	,41	Sig. (2-tailed)	,16
	N	39	N	39

V Tabeli 94 vidimo, da ni nobenih statistično značilnih povezanosti med perspektivnostjo in drugimi deli motivacijskega sistema po Pearsonovem in Spearmanovem koeficientu, razen pri samoučinkovitosti po Spearmanovem koeficientu.

3.2.5 Napovedovanje igralne uspešnosti košarkarjev v kategoriji kadetov

Slika 10. Razsevni grafikon odvisne in neodvisne spremenljivke

Na Sliki 10 je z ravno črto prikazana linearna povezava samomotivacije kot neodvisne spremenljivke in igralne uspešnosti kot odvisne spremenljivke.

Tabela 95

Pojasnjena varianca regresijske analize – linearna povezava

R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
,408	,166	,133	,921

V Tabeli 95 vidimo, da smo z linearno regresijsko analizo uspeli pojasniti 16,6 odstotka variance kriterija.

Tabela 96

Statistična značilnost regresijske analize – linearna povezava

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Regression	4,220	1	4,220	4,979	,03
Residual	21,189	25	,848		
Total	25,409	26			

V Tabeli 96 vidimo, da je linearna povezava statistično značilna.

Tabela 97

Pomembnost prediktorja za pojasnjevanje kriterija

	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
Samomotivacija	,758	,340	,408	2,231	,03
(Constant)	-2,976	1,329		-2,239	,03

V Tabeli 97 vidimo, da je linearna povezava statistično značilna.

Z linearno regresijsko analizo smo uspeli pojasniti 16,6 odstotka variance kriterija in ugotoviti visoko korelacijo med prediktorjem samomotivacije (kot delom motivacijskega sistema) in kriterijem oziroma igralno uspešnostjo (Tabeli 95, 96). Za našo povezanost, ki smo jo tudi grafično prikazali (Slika 10), smo ugotovili, da je tudi statistično značilna (Tabela 97).

Na podlagi tega lahko delno sprejmemo alternativno hipotezo H19, da igralno uspešnost košarkarjev v kategoriji kadetov, proučevanih z regresijsko analizo, lahko statistično značilno napovemo s samomotivacijo kot delom motivacijskega sistema.

Glede na pomen motorike in antropometrije pri napovedovanju igralne uspešnosti menimo, da nam je uspelo ugotoviti in dokazati vpliv napovedovanja uspešnosti preko samomotivacije oziroma da je notranja motivacija zelo pomembna.

4. Sklep

V magistrskem delu smo ovrednotili motivacijski sistem mladih košarkarjev v kategoriji kadetov in mladincev, ugotovili njihovo tekmovalno uspešnost in razlike med njimi. Na podlagi dobljenih podatkov smo z ustreznimi postopki ugotovili še povezanost igralne uspešnosti in motivacijskega sistema.

V ta namen smo v vzorec merjencev zajeli 109 košarkarjev v tekmovalni kategoriji kadetov in mladincev, ki so bili v sezoni 2008/2009 vključeni v Nacionalni program Košarkarske zveze Slovenije. Od tega je 47 igralcev, ki so v tekmovalni sezoni 2009/2010 igrali v kategoriji kadetov, in 62 igralcev, ki so v isti sezoni igrali v starostni kategoriji mladincev. Pri analizi vzorca smo ugotovili, da največ igralcev prihaja iz osrednjeslovenske regije in Košarkarskega kluba Slovan.

Izbrani vzorec smo nato razdelili še na tri podvzorce, in sicer na branilce, krila in centre. V izbranem vzorcu smo ugotovili tudi socialno-demografske, biografske in osnovne značilnosti ukvarjanja s košarko.

Pod nadzorom dr. Mateja Tuška smo z izbranim merskim inštrumentarijem (anketni vprašalnik) izmerili in ovrednotili spremenljivke motivacijskega sistema, ki ga sestavljajo glavni motivi za ukvarjanje s košarko, ciljne orientacije in perspektive, samomotivacija, zadovoljstvo, samoučinkovitost, pričakovanja uspešnosti in tekmovalnost.

Tekmovalno uspešnost v celotni sezoni in perspektivnost zbranih košarkarjev smo ocenili s pomočjo izbranih priznanih košarkarskih strokovnjakov, ki delujejo v teh starostnih kategorijah, kot neodvisnih ocenjevalcev. Igralce so trenerji razvrstili po treh temeljnih igralnih mestih oziroma tipih, ki se pojavljajo v košarki in nato ločeno ocenili dejansko uspešnost v obrambi, napadu in celotno uspešnost v tekmovalni sezoni 2008/2009. Ocena perspektivnosti igranja v članski konkurenci je temeljila predvsem na morfološkem in motoričnem potencialu igralcev ter predpostavki njihovega motoričnega in košarkarskega razvoja. Za izbrane ocenjevalce smo nato tudi ugotavljali usklajenost ocenjevanja.

Hipoteze, ki smo jih postavili, se nanašajo na ugotavljanje razlik med starostnima kategorijama in med osnovnimi igralnimi tipi v košarki ter na ugotavljanje povezanosti motivacijskega sistema oziroma njegovih posameznih delov in igralne uspešnosti. Omenjene hipoteze smo preverjali na ravni 5-odstotnega statističnega tveganja z ustreznimi statističnimi metodami v programu SPSS, verzija 16.0 za Windows.

Na ravni sprejetega statističnega tveganja smo ugotovili, da pri večini preverjanih spremenljivk motivacijskega prostora ni statistično pomembnih razlik med igralnima kategorijama kadetov in mladincev ter med osnovnimi igralnimi tipi, čeprav v splošnem (večje statistično tveganje) ne moremo z gotovostjo trditi, da razlik ni. Delno smo lahko potrdili le dve alternativni hipotezi o razlikah med starostnima kategorijama, in sicer s področja zadovoljstva ter v ciljni orientaciji usmeritve k zmagi. Razlike med igralnimi mesti so bile v nekaterih primerih statistično značilne na ravni sprejetega tveganja, pri čemer je bil zaznan predvsem trend razlik med branilci, krili in centri ter med branilci in drugima igralnima mestoma, kar se sklada tudi z ugotovitvami Erčulja in Vičiča (2001, 2004) pri obravnavanju razlik med osnovnimi igralnimi tipi v psihološkem in v motivacijskem potencialu. V kategoriji kadetov smo ugotovili, da je z igralno uspešnostjo, ki so jo ocenili neodvisni strokovnjaki, na ravni 5-odstotnega tveganja povezano le področje samomotivacije. Slednjo povezavo smo nato z linearno regresijsko analizo tudi potrdili.

Pri ugotavljanju razlik s področja samomotivacije med tekmovalnimi kategorijami kadetov in mladincev in razlik med osnovnimi tipi košarkarjev smo ugotovili, da na ravni sprejetega statističnega tveganja ni razlik med skupinami. Tako smo zavrnilo alternativni hipotezi H1 in H2 in sprejeli ničelno hipotezo, da med košarkarji v tekmovalni kategoriji kadetov in mladincev in med osnovnimi tipi košarkarjev v tekmovalni kategoriji kadetov in mladincev ni statistično pomembnih razlik v samomotivaciji. Pri interpretaciji teh rezultatov moramo biti vseeno previdni, saj so bile pri podrobnejši analizi ugotovljene razlike med starostnima kategorijama v štirih od skupno 31 posameznih motivov, zaradi česar ne moremo z gotovostjo zaključiti, da razlik v ni. Tudi v primeru analize po osnovnih tipih košarkarjev ne moremo z gotovostjo zaključiti, da razlik ni. Ko primerjamo branilce z drugima tipoma igralcev, namreč prihaja do rahlih odstopanj. Hkrati smo zaznali tudi trend branilci – krila – centri po povprečnih vrednostih motivov, tako da imajo branilci najvišje vrednosti, centri pa najnižje.

Pri ugotavljanju razlik s področja zadovoljstva med tekmovalnimi kategorijami kadetov in mladincev smo ugotovili, da na ravni sprejetega statističnega tveganja obstajajo določene razlike, medtem ko med osnovnimi tipi košarkarjev teh razlik ni. Vendar je bila statistična značilnost razlik med starostnima kategorijama ugotovljena le pri treh motivih od sedmih. Zelo pomembna je tudi ugotovitev, da kadeti dosegajo višje vrednosti prav v vseh motivih zadovoljstva, kar pomeni, da so bolj zadovoljni. Pri nadaljnji analizi med posameznimi tipi igralcev smo ugotovili, da je razlika med branilci in centri na sami meji statistične značilnosti. Ponovno pa je zaznan trend branilci – krila – centri po povprečnih vrednostih motivov. Zato pri osnovnih tipih košarkarjev ne moremo z gotovostjo zaključiti, da ni razlik v zadovoljstvu. Na podlagi tega delno sprejmemo alternativno hipotezo H3, da so med košarkarji v tekmovalni kategoriji kadetov in mladincev statistično pomembne razlike v zadovoljstvu oziroma da imajo kadeti višje vrednosti v vseh spremenljivkah zadovoljstva. Zavrnilo pa alternativno hipotezo H4 in sprejmemo ničelno hipotezo, namreč da med osnovnimi tipi košarkarjev v tekmovalni kategoriji kadetov in mladincev razlike v zadovoljstvu niso statistično pomembne.

Pri ugotavljanju razlik s področja samoučinkovitosti med tekmovalnimi kategorijami kadetov in mladincev in razlik med osnovnimi tipi košarkarjev smo ugotovili, da na ravni sprejetega statističnega tveganja ni razlik med skupinami. Zato smo zavrnilo alternativni hipotezi H5 in H6 ter sprejeli ničelno hipotezo, da med košarkarji v tekmovalni kategoriji kadetov in mladincev in med osnovnimi tipi košarkarjev v tekmovalni kategoriji kadetov in mladincev ni statistično pomembnih razlik v samoučinkovitosti. Vendar pa je potrebno opozoriti, da so razlike med rangi pri vseh igralnih tipih, razlike med branilci in centri in razlike med branilci in krili na sami meji statistične značilnosti. Obenem pa smo zaznali tudi trend branilci – krila – centri po povprečnih vrednostih motivov, branilci imajo namreč najvišje povprečne vrednosti, centri pa najnižje, kar vse skupaj nakazuje možnost obstoja določenih razlik.

Pri ugotavljanju razlik s področja pričakovanj uspešnosti med tekmovalnimi kategorijami kadetov in mladincev in razlik med osnovnimi tipi košarkarjev smo ugotovili, da na ravni sprejetega statističnega tveganja ni razlik med skupinami. Zato smo zavrnilo alternativni hipotezi H7 in H8 ter sprejeli ničelno hipotezo, da med košarkarji v tekmovalni kategoriji kadetov in mladincev in med osnovnimi tipi košarkarjev v tekmovalni kategoriji kadetov in mladincev ni statistično pomembnih razlik v pričakovanjih. Vendar pa dobljene vrednosti rangov med posameznimi tipi igralcev kažejo na obstoj določenih razlik med krili in drugima

tipoma igralcev na sami meji statističnega tveganja, zato obstoja razlik ne moremo z gotovostjo izključiti.

Pri ugotavljanju razlik s področja atributov uspešnosti med tekmovalnimi kategorijami kadetov in mladincev in razlik med osnovnimi tipi košarkarjev smo ugotovili, da na ravni sprejetega statističnega tveganja ni razlik med skupinami. Zato smo zavrnilo alternativni hipotezi H9 in H10 ter sprejeli ničelni hipotezi, da med košarkarji v tekmovalni kategoriji kadetov in mladincev in med osnovnimi tipi košarkarjev v tekmovalni kategoriji kadetov in mladincev ni statistično pomembnih razlik v atributih uspešnosti. Ugotovili nismo niti razlik med vloženim naporom in sposobnostmi igralcev med starostnima kategorijama. Pri osnovnih igralnih tipih košarkarjev pa smo ponovno zaznali trend vrednosti branilci – krila – centri, tako da so branilci najboljši v obeh atributih, centri pa najslabši. Ugotovili smo tudi, da je razlika med branilci in centri statistično značilna, med branilci in krili pa malo nad njo, zaradi česar ne moremo z gotovostjo zaključiti, da razlik ni.

Pri ugotavljanju razlik s področja tekmovalnosti med tekmovalnimi kategorijami kadetov in mladincev in razlik med osnovnimi tipi košarkarjev smo ugotovili, da na ravni sprejetega statističnega tveganja ni razlik med skupinami. Zato smo zavrnilo alternativni hipotezi H11 in H12 ter sprejeli ničelni hipotezi, da med košarkarji v tekmovalni kategoriji kadetov in mladincev in med osnovnimi tipi košarkarjev v tekmovalni kategoriji kadetov in mladincev ni statistično pomembnih razlik v tekmovalnosti. Pri posameznih tipih igralcev je bilo ugotovljeno, da je razlika med branilci in krili in med branilci in centri na sami meji statistične značilnosti ter da imajo branilci najvišje vrednosti med vsemi igralnimi tipi košarkarjev, zaradi česar ne moremo z gotovostjo zaključiti, da razlik ni.

Pri ugotavljanju razlik s področja ciljnih orientacij med tekmovalnimi kategorijami kadetov in mladincev smo ugotovili, da na ravni sprejetega statističnega tveganja obstajajo določene razlike, medtem ko na ravni sprejetega statističnega tveganja med osnovnimi tipi košarkarjev ni razlik. Ugotovili smo, da se starostni skupini statistično značilno razlikujeta le v usmeritvi k zmagi, medtem ko so razlike v ego orientaciji blizu meje statistične značilnosti. Pri osnovnih igralnih tipih košarkarjev je potrebno opozoriti, da pri vseh spremenljivkah dosegajo najvišje vrednosti branilci. Na podlagi rezultatov tako delno zavrnamo alternativno hipotezo H13 in sprejmemo novo hipotezo, da so med košarkarji v tekmovalni kategoriji kadetov in mladincev statistično pomembne razlike v ciljni orientaciji usmeritve k zmagi. Zavrnamo pa

alternativno hipotezo H14 in sprejmemo ničelno hipotezo, da med osnovnimi tipi košarkarjev razlike v ciljnih orientacijah niso statistično pomembne. Vendar je pri tem z vidika statistične značilnosti razlik pomembno tudi to, da sta ego usmeritev, ki poudarja superiornost nad drugimi oziroma je njen glavni cilj, da je športnik boljši od drugih, in task ciljna usmeritev, ki je usmerjena na učenje, izboljšanje in izvedbo zastavljene naloge, precej bližje sprejeti stopnji tveganja kot ciljni usmeritvi k zmagi in cilju.

Pri motivih za udeležbo v športu nam je uspelo izluščiti dva faktorja, ki skupaj pojasnjujeta 41,3 odstotka variance prostora. Prvi faktor smo poimenovali faktor incentive rekreacije in prijateljstva, drugega pa faktor incentive uspeha, storilnosti in razvoja. Statistična pomembnost analize variance pri starostnih kategorijah je pokazala vrednost Sig. = 0,15. Tako smo pri podrobnejši analizi razlik posameznih spremenljivk tega področja ugotovili statistično značilno razliko v šestih motivih od 31 (= 19,4 odstotka), zato ne moremo z gotovostjo zaključiti, da razlik med starostnimi kategorijami ni. Pri ugotavljanju razlik področja motivov za udeležbo v športu med osnovnimi tipi košarkarjev nismo ugotovili razlik na ravni sprejetega statističnega tveganja. Na podlagi rezultatov zavrnilo alternativni hipotezi H15 in H16 ter sprejmemo ničelno hipotezo, da razlike v motivih za udeležbo v športu med košarkarji v tekmovalni kategoriji kadetov in mladincev kakor tudi med osnovnimi tipi košarkarjev v kategoriji kadetov in mladincev niso statistično pomembne.

Ugotovili smo, da prva glavna komponenta ocenjevalcev igralne uspešnosti kategorije kadetov pojasni skoraj 74 odstotkov variance prostora, pri mladincih pa več kot 77 odstotkov variance prostora. Rezultati perspektivnosti so dali zelo podobne rezultate kot pri igralni uspešnosti, kar pomeni, da naš vzorec očitno res sestavljajo igralci, ki bodo uspešni tudi v članski kategoriji. To lahko potrdimo tudi s tem, da je bila korelacija rezultatov ocenjevalcev igralne uspešnosti in perspektivnosti zelo visoka in hkrati tudi statistično značilna tako v kategoriji kadetov kot tudi mladincev. Enako smo ugotovili tudi prek primerjave faktoriziranih ocen igralne uspešnosti in perspektivnosti pri obeh tekmovalnih kategorijah.

Pri ugotavljanju povezanosti med igralno uspešnostjo in posameznimi deli motivacijskega sistema s tekmovalno uspešnostjo smo dobili statistično značilno povezavo le za področje samomotivacije. Tako delno zavrnilo alternativno hipotezo H17 in sprejmemo novo hipotezo, da je povezanost rezultatov igralne uspešnosti košarkarjev v kategoriji kadetov statistično pomembna le na področju samomotivacije. V nadaljevanju smo uspeli pojasniti

16,6 odstotka variance kriterija in ugotoviti visoko korelacijo med prediktorjem (samomotivacija) in kriterijem (igralna uspešnost) ter ugotoviti, da je ta povezava tudi statistično značilna. Na podlagi tega lahko zaključimo, da delno sprejmemo alternativno hipotezo H19, da igralno uspešnost košarkarjev v kategoriji kadetov, ki smo jo preučili z regresijsko analizo, lahko statistično značilno napovemo s samomotivacijo kot delom motivacijskega sistema.

Pri ugotavljanju povezanosti med igralno uspešnostjo mladincev in posameznimi deli motivacijskega sistema smo ugotovili, da z igralno uspešnostjo statistično značilno ni povezano nobeno področje. Tako zavrnilo alternativni hipotezi H18 ter posledično H20 in sprejmemo ničelno hipotezi, da povezanost rezultatov igralne uspešnosti košarkarjev v kategoriji mladincev s posameznimi deli motivacijskega sistema ni statistično pomembna in da igralne uspešnosti košarkarjev v kategoriji mladincev, ki smo jo preučili z regresijsko analizo, ne moremo statistično značilno napovedovati z motivacijskim sistemom.

Rezultati in ugotovitve naše raziskave seveda niso nekaj dokončnega, saj veljajo za izbran vzorec športnikov. Trdimo pa lahko, da naša raziskava predstavlja reprezentativen vzorec (97,3 odstotka vseh) najuspešnejših košarkarjev izbrane generacije v tem obdobju. Glede na to smo dosegli tudi enega izmed zastavljenih ciljev: ustvariti bazo podatkov, saj nam dobljeni podatki in tudi rezultati raziskave predstavljajo referenčne vrednosti. Zanesljivo bi kot nadgradnjo naše raziskave in smernico za v prihodnje lahko ugotavljali povezanosti obeh prostorov še s prostorom motorike (splošne in specialne) ter antropometrije. Tako bi lahko dobili zares celovito sliko vplivov na igralno uspešnost mladih košarkarjev. Izbrati pa bi bilo potrebno baterijo izbranih spremenljivk, ki bi v največji meri pojasnile povezavo kriterija in prediktorjev, a bi hkrati imele tudi same dovolj visoko prediktivno vrednost. Tako bi tudi racionalizirali meritve in jih še bolj približali neposrednim uporabnikom – trenerjem, ki bodo morali biti tudi sami bolj tesno vključeni, čeprav je Košarkarska zveza Slovenije v preteklem letu naredila velik korak naprej.

Pridobljene podatke raziskave pa že danes lahko uporabimo za nadaljnje primerjave s prihajajočimi generacijami, drugimi starostnimi skupinami ali vzorci igralcev iz drugih športnih iger in igralci košarke, ki niso tako igralno uspešni.

Čeprav je naša raziskava pokazala povezave med motivacijskim sistemom in igralno uspešnostjo ter jih v primeru kadetov celo delno pojasnila, bi bile ugotovitve še bolj popolne, če bi jih razširili še z drugimi spremenljivkami motivacijskega prostora in psihološkega potenciala, če bi kot kontrolno skupino vključili še druge manj uspešne košarkarje ter če bi področje raziskovanja razširili še z drugimi prostori, kot sta motorika in antropometrija.

Raziskave na takem vzorcu so pri nas zelo redke, kar je bil eden izmed glavnih motivov avtorja za to delo. Hkrati pa nam je to dejstvo pri interpretaciji in razlagi rezultatov delo tudi otežilo. Glede na kakovost in obseg vzorca menimo, da bodo dobljeni rezultati prispevali tako k razvoju teorije košarke kot k razvoju teorije psihologije športa in seveda, kar je pravzaprav še najbolj pomembno, k razvoju slovenske moške košarke.

5. Viri

- Ambrožič, F. in Leskovšek, B. (2000). Uvod v SPSS. Ljubljana: Fakulteta za šport, Inštitut za kineziologijo.
- Bala, G. (1990). Logičke osnove metoda za analizu podatka iz istraživanja u fizičkoj kulturi. Novi Sad. Gustav Bala.
- Bandura, A. (1977). Social learning theory. Englewood Cliffs: Prentice-Hall.
- Bandura, A. (1986). Social foundations of thought and action: A social cognitive theory. Englewood Cliffs : Prentice-Hall.
- Bednarik, J. in Tušak, M. (2001). Osebnost športnika. V Bednarik, J. in Tušak, M. (ur.), *Šport motivacija in osebnost* (str. 180 - 187). Ljubljana: Fakulteta za šport.
- Blašković, M. in Hofman E. (1983): Povezanost između bazičnih motoričnih sposobnosti i uspešnosti u košarci. *Kineziologija 15* (2), 27-37.
- Bosnar K. in Matkovič B. (1983): Relacije kognitivnih faktora i uspešnosti u košarkarskoj igri. *Kineziologija 15* (2), 37-43.
- Čuš, S. (2010). Motivi in razmišljanja vrhunskih judoistov. Diplomsko delo. Ljubljana: Univerza v Ljubljani. Fakulteta za šport.
- Deželak, J. (2010). Motivacijske značilnosti mladih kajakašev in kanuistov. Diplomsko delo. Ljubljana: Univerza v Ljubljani. Fakulteta za šport.
- Dežman, B. (1988). Določanje homogenih skupin na osnovi nekaterih antropometričnih in motoričnih razsežnosti pri mladih košarkarjih. Doktorska dizertacija. Ljubljana: fakulteta za telesno kulturo.
- Dežman, B. in Jošt B. (1991). Spremljanje športnikov na osnovi ekspertnega sistema: Športna zveza Slovenije
- Dežman, B., Jošt B. in Pustovrh J. (1992). Vrednotenje modela uspešnosti v posameznih športnih panogah na podlagi ekspertnega modeliranja. Ljubljana: Fakulteta za Šport. Inštitut za kineziologijo.
- Dežman, B. (2004). Košarka za mlade igralce in igralke. Ljubljana: Fakulteta za šport. Inštitut za šport.
- Dežman, B. (2004). Aplikativna kineziologija - Športno treniranje - Polistrukturni kompleksni športi - študijsko gradivo za študente podiplomskega študija) (CD-ROM). Ljubljana: Fakulteta za šport.

- Dežman, B. (2005). Osnove teorije treniranja v izbranih moštvenih športnih igrah. Ljubljana: Fakulteta za šport. Inštitut za šport.
- Dežman, B. in Erčulj, F. (2000). Kondicijska priprava v košarki. Ljubljana: Fakulteta za šport. Inštitut za šport.
- Dežman, B., Štumbelj, E., Podmenik, N., Ličen, S., Erčulj, F. Vračar, P. idr. (2012). *Struktura košarkaške igre in igralna učinkovitost*. (Elektronska izdaja). Ljubljana: Fakulteta za šport.
- Erčulj, F. (1996). Ovrednotenje modela ekspertnega sistema potencialne in tekmovalne uspešnosti mladih košarkaric. Magistrska naloga. Ljubljana: Univerza v Ljubljani. Fakulteta za šport.
- Erčulj, F. in Vičič, A. (2001). Differences in motivational dimensions of young basketball players in different playing position. *Sport kinetics 2001*. V human movement as a science in the new millenium, 108 – 111. Tartu: University of Tartu.
- Erčulj, F. in Vičič, A. (2004). Razlike v nekaterih psiholoških sposobnostih in motivacijskih razsežnostih različnih tipov mladih košarkarjev. V zbornik 7. simpozija športne psihologije, 37 – 39. Ljubljana: Fakulteta za šport.
- Ferligoj, A. (2001). Metodologija v kineziologiji – multivariatne metode (Študijsko gradivo za študente podiplomskega študija). Ljubljana.
- Filipčič, A. (1996). Evalvacija tekmovalne in potencialne uspešnosti mladih teniških igralcev. Doktorska disertacija. Ljubljana: Univerza v Ljubljani. Fakulteta za šport.
- Gorjup, R. (2010). Psihične lastnosti in psihične veščine mladih teniških igralcev v visoko storilnostnih okoljih. Magistrsko delo. Ljubljana: Univerza v Ljubljani. Fakulteta za šport.
- Horga S., Milanovič D. (1979): Relacije konativnih karakteristika i motoriških sposobnosti. *Kineziologija* 9, 92-105.
- Horga S. in Milanovič D. (1983): Utjecaj konativnih regulativnih mehanizama na uspešnost u košarci. *Kineziologija* 15 (2), 45-52.
- Kač, S. (2004). Razlike v motivaciji uspešnih šestnajstletnih in osemnajstletnih igralk in igralcev tenisa ter njen vpliv na uspeh. Diplomsko delo. Ljubljana: Univerza v Ljubljani. Fakulteta za šport.
- Kajtana, T., Ulaga, M., in Videmšek, M.. (2009). Priročnik za izdelavo pisnih virov na Fakulteti za šport. Ljubljana: Fakulteta za šport.

- Kajtna, T., Tušak, T. in Tušak, M. (2002). Razlike v psihološkem profilu bolj uspešnih in manj uspešnih športnikov. Nekateri psihološki, socialni in ekonomski vidiki športa v Sloveniji, 71 – 85.
- Kajtna, T., Tušak, M. in Kugovnik, O. (2003). Osebnost in motivacija športnikov in športnic. *Psihološka obzorja*, 12 (1), 67 – 84.
- Kajtna, T. in Tušak, M. (2007). *Trener – Športna psihologija in trenerji*. Ljubljana: Fakulteta za šport.
- Kovač, E. (2011). *Evalvacija psihološke priprave športnikov na tekmovanja*. Diplomsko delo. Ljubljana: Filozofska fakulteta.
- Kumer, T. (2002). *Primerjava motivacijskega potenciala kadetske in mladinske moške košarkarske reprezentance Slovenije*. Diplomsko delo. Ljubljana: Univerza v Ljubljani. Fakulteta za šport.
- Marjanovič, ., Umek, L. in Zupančič, M. (2004). *Razvojna psihologija*. Ljubljana: Znanstveno raziskovalni inštitut Filozofske fakultete.
- Maslow, A.H. (1982). *Motivacija i ličnost (Motivacija in osebnost)*. Beograd : Nolit
- Musek, J. (1988). *Teorije osebnosti*. Ljubljana: Filozofska fakulteta.
- Musek, J. (1993). *Znanstvena podoba osebnosti*. Ljubljana: Educy.
- Novak, M.M., (2006). *Osebnostne lastnosti in motivacijske značilnosti mladih slovenskih vrhunskih nogometašev*. Diplomsko delo. Ljubljana: Univerza v Ljubljani. Fakulteta za šport.
- Pavlovič M. (1983). *Kineziološki model košarke*. Ljubljana: Fakulteta za telesno kulturo.
- Roberts, G.C. (1992). *Motivation in sport and exercise*. Champaign: Human Kinetics Books.
- Weiner, B. (1972). *Theories of motivation. From mechanism to cognition*. Chicago: Rand McNally.
- Šturm, J., Kapus, V., Jošt, B., Rajkovič, V., Leskošek, B. Bohanec, M. idr. (1995). *Računalniško podprt sistem začetnega izbora in usmerjanja otrok v športne panoge in evalvacija modela uspešnosti v posameznih športnih panogah na podlagi ekspertnega modeliranja*. Ljubljana: Fakulteta za šport.
- Trninić, S. (2006). *Selekcija, priprava i vodjenje košarkaša i momčadi*. Zagreb: Vikta: Marko d.o.o.
- Tušak, M. (1997). *Razvoj motivacijskega sistema v športu*. Doktorska disertacija. Ljubljana: Filozofska fakulteta.
- Tušak, M. (1999). *Motivacija in šport : ključ do uspeha*. Ljubljana: Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani. Oddelek za psihologijo.

- Tušak, M. (2001). Osebnostne lastnosti, motivacija in vrednote slovenskih vrhunskih športnikov in športnic. *Šport mladih : revija za šport otrok in mladine*, 72 (okt.), 39 – 40.
- Tušak, M. (2003). Strategije motiviranja v športu. Ljubljana: Fakulteta za šport, Inštitut za šport.
- Tušak, M. (2009). Motivation in table tennis. International Science Congress - Table tennis and the aging population (Elektronska izdaja). *Proceedings*, 14 – 23. Zagreb : European Table Tennis Union : Croatian table tennis association : University of Zagreb, Faculty of kinesiology
- Tušak, M., Černohorski, B., Bednarik, J. in Tušak, T. (2002). Motivacijske značilnosti slovenskih vrhunskih športnikov in športnic. Nekateri psihološki, socialni in ekonomski vidiki športa v Sloveniji, 40 – 58.
- Tušak, M., Misja, R., Vičič, A., (2003). Psihologija ekipnih športov. Ljubljana: Fakulteta za šport.
- Tušak, M., Pušenjak, N. in Markovič, L. (2007). Osebnosti profil slovenskih reprezentantov v košarki in nogometu. *Šport : revija za teoretična in praktična vprašanja športa*, 55 (4), 31 – 35.
- Tušak, M., Tušak M. (1993). Psihologija Športa. Ljubljana: Inštitut za šport. Oddelek za izobraževanje strokovnih kadrov.
- Tušak, M. in Tušak, T. (2004). Zunanja in notranja motivacija v športu. *Šport mladih : revija za šport otrok in mladine*, 95 (feb.), 34 – 35.
- Tušak, M., Tušak M., Cerar, K. in Kondrič, M. (2007). Model of sport motivation. Proceedings book of the 10th Anniversary ITTF Sports Science Congress, 272-280.
- Zadražnik, M. (1998). Tekmovalna uspešnost in psihosomatični potencial kakovostnih mladih odbojkarjev. Doktorska disertacija. Ljubljana: Univerza v Ljubljani. Fakulteta za šport.

6. Priloge

Anketni vprašalnik za košarkarje v okviru nacionalnega programa 2008/09

Ime in priimek:
Datum rojstva:
Kraj bivanja:
Številka mobilnega telefona:
Klub:
Igralno mesto:
Število let ukvarjanja s košarko:
Število treningov na teden:
Število ur vadbe na teden:
Šola, ki jo obiskuješ:
Pričakovan uspeh v tem šolskem letu:

Pozorno preberi naslednje trditve in jih po ocenjevalni lestvici oceni od 1 do 5.

Ne ustavlja se predolgo pri posamezni trditvi in obkroži številko, ki ji najbolj ustreza.

Če vprašanja ne razumeš, se lahko posvetuješ z menoj.

Ni pravih in napačnih odgovorov, zato odgovarjaj iskreno in pri izpolnjevanju ne moti drugih.

Vsi tvoji odgovori so popolnoma zaupni. Vprašalnik ima 5 strani.

Zaradi zaščite avtorskih pravic standardiziranih vprašalnikov našega vprašalnika ne posredujemo v celoti.